

Investice pro evropskou konkurenceschopnost:

Příspěvek České republiky ke Strategii Evropa 2020

Národní program reforem České republiky 2012

OBSAH

I. Úvod	6
I.1. Česká republika a Strategie Evropa 2020	7
I.2. Členění kapitol Národního programu reforem	10
I.3. Aktualizace Národního programu reforem pro rok 2012	11
I.4. Provázanost Národního programu reforem se strategickými materiály vlády.....	15
II. Východiska hospodářské politiky	16
II.1. Makroekonomický vývoj v ČR	17
II.2. Konkurenceschopnost jako cíl české hospodářské politiky	18
II.2.1. Konkurenceschopnost: smysl a cíl Národního programu reforem ČR.....	18
II.2.2. Export a průmysl jako klíčové objektivní faktory české ekonomiky	19
II.2.3. Demokraticky legitimovaná politická vůle reflektující objektivní faktory ve společnosti a hospodářství	19
II.2.4. Hlavní priority české hospodářské politiky na pozadí Strategie Evropa 2020	20
II.3 Veřejné investice z politiky soudržnosti EU a územní dimenze Národního programu reforem.....	25
II. 3. 2. Regionální a urbánní dimenze v rámci NPR	26
II. 3. 3. Role regionů, měst a obcí jako partnerů v přípravě budoucí politiky soudržnosti EU	27
III. Hlavní reformní opatření.....	28
III.1. Konsolidace veřejných financí	29
Úvod	29
Hlavní reformní cíle	29
Dodatečné kroky vlády ve fiskální oblasti prováděné v r. 2012 nad rámec NPR.....	30
III.1.1. Reforma daní a daňového systému.....	30
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	30
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	30
Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	32
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	32
III.1.2. Reforma systému zdravotnictví a veřejného zdravotního pojištění.....	32
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	33
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	33
Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	35
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	36
III.1.3. Reforma fiskálního rámce	36
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	36
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	36
Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	37
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	37
III.1.4. Efektivní veřejná správa a boj s korupcí.....	37
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	38
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	39

Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	43
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	44
III.2. Fungující trh práce a sociální systém jako předpoklad konkurenceschopné ekonomiky - Národní plán zaměstnanosti	45
Úvod	45
Hlavní reformní cíle	46
III. 2. 1. Moderní sociální systém a pracovní právo	47
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	47
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	48
Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	48
Provázanost opatření se strategií Evropa 2020	48
III. 2. 2 Integrace na trhu práce.....	49
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	49
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	49
Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	52
Provázanost opatření se strategií Evropa 2020	52
III. 2. 3. Sociální začleňování a snižování chudoby.....	52
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	53
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	54
Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	57
Provázanost opatření se strategií Evropa 2020	57
III.3. Vzdělání jako cesta ke konkurenceschopnosti.....	58
Úvod	58
Hlavní reformní cíle	59
III.3.1. Zvyšování kvality a dostupnosti předškolního vzdělávání	61
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	61
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	61
Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	61
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	61
III.3.2. Systematické zlepšování kvality vzdělávací činnosti a reforma vzdělávací soustavy.....	62
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	62
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	63
Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti	66
III.3.3. Reforma vysokého školství.....	67
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	67
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	68
3. Financování vysokých škol.....	69
Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	70
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	70
III.4. Podpora podnikání, digitalizace a rozvoj digitálního trhu	71

Úvod	71
Hlavní reformní cíle	72
III.4.1. Snižování administrativní a regulační zátěže podnikatelů	72
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	73
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	73
Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	74
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	74
III.4.2. Institucionální a legislativní podpora rozvoje podnikání	74
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	75
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	75
Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	77
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	77
III.4.3. Zlepšení přístupu k vysokorychlostnímu internetu a rozvoj eGovernmentu	77
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	77
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	78
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	79
III. 5. Podpora růstu založeného na výzkumu a inovacích	80
Úvod	80
Hlavní reformní cíle	83
III.5.1. Investice do výzkumu, vývoje a inovací a hodnocení jejich výstupů a dopadů	84
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	84
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	85
Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	87
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	87
III.5.2. Zvýšení inovačního potenciálu ekonomiky ČR	88
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	88
Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	89
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	89
III.6. Podpora nízkouhlíkové konkurenceschopné ekonomiky šetrné k životnímu prostředí. 91	
Úvod	91
Hlavní reformní cíle	92
III. 6.1. Zvyšování energetické účinnosti	92
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	92
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	93
Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	94
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	95
III.6.2. Zvyšování podílu energie z nízkouhlíkatých zdrojů.....	95
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	95
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	95
Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	97
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	97

III.6.3. Zlepšování kvality životního prostředí a snižování emisí skleníkových plynů.....	97
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	97
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	98
3. Využívání vodních zdrojů.....	98
Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	99
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	99
III.7. Podpora konkurenceschopnosti zlepšením dopravní infrastruktury.....	100
Úvod	100
Hlavní reformní cíle	101
III.7.1. Strategické plánování rozvoje dopravní infrastruktury	101
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	101
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	102
Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	103
III.7.2. Zajištění efektivního a stabilnějšího financování dobudování páteřní sítě.....	104
Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011	104
Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012.....	104
Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU.....	104
Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020.....	105
IV. Závěr.....	106
IV.1. Shrnutí.....	107
IV.2. Další kroky na cestě k uskutečňování cílů Národního programu reforem	108
IV.3. Národní cíle vlády v rámci Strategie Evropa 2020	108
 Příloha I. Tabulka propojení Národního programu reforem a Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti s vazbou na priority kohezní politiky	 111
 Příloha II. Přehled strategických a koncepčních materiálů vlády souvisejících s Národním programem reforem.....	 114

I. Úvod

I.1. Česká republika a Strategie Evropa 2020

Národní program reforem představuje příspěvek České republiky k plnění cílů Strategie Evropa 2020, která je strategií pro zaměstnanost a růst v Evropské unii v letech 2010-2020 a kterou si stanovily státy Evropské unie nad rámec unijních kompetencí v oblasti dobrovolné koordinace hospodářských politik ve spolupráci s Evropskou komisí. Vychází z priorit definovaných politickou vůlí vlády. Současně se snaží reflektovat různorodé zájmy rezonující ve společnosti; za tímto účelem byl dokument v průběhu své přípravy v roce 2011 a aktualizace pro rok 2012 mnohokrát diskutován se zástupci sociálních partnerů, krajských a místních samospráv, zainteresované akademické veřejnosti, jakož i s Národní ekonomickou radou vlády.

Vláda při zpracování a aktualizaci Národního programu reforem sledovala logiku úzké vzájemné provázanosti všech uvedených opatření, a to jak z perspektivy svých reformních priorit, tak v kontextu 5 základních cílů Strategie Evropa 2020, doporučení obsažených v Integrovaných hlavních směrech Strategie Evropa 2020 a v jednotlivých vlajkových iniciativách Evropské komise.

Hlavní cíle Strategie Evropa 2020 schválené Evropskou radou v roce 2010 jsou následující:

1. Zvýšení míry zaměstnanosti populace ve věku 20 - 64 let minimálně na 75 %;
2. Navýšení investic do výzkumu a vývoje na úroveň 3 % HDP;
3. Snížení energetické náročnosti ekonomiky nejméně o 20 %, zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v energetickém mixu na 20 % a redukce emisí CO₂ o 20 % s možným navýšením redukčního cíle na 30% (pakliže se ostatní ekonomicky rozvinuté státy zavážou ke srovnatelnému omezení emisí

a vyspělejší rozvojové země se adekvátně zapojí do tohoto úsilí);

4. Zvýšení počtu vysokoškolsky vzdělaných lidí ve věku 30 - 34 let ze současných 31 % nejméně na 40 % a snížení počtu žáků předčasně opouštějících vzdělávací systém ze současných 15 % na úroveň pod 10 %;
5. Podpora sociálního začlenění, zejména prostřednictvím snižování chudoby, a to snahou snížit počet lidí ohrožených chudobou nebo vyloučením nejméně o 20 milionů.

Takto uvedené cíle jsou společným politickým závazkem členských států Evropské unie, k jehož dosažení má směřovat koordinace jejich hospodářských politik. Tento závazek platí pro celek všech členských států a takto je třeba chápat jednotlivé kvantifikované cíle. Každý stát si proto s ohledem na výchozí situaci své ekonomiky stanovuje vlastní cíle a priority, jejichž dosahování považuje za svůj specifický příspěvek k uvedeným společným cílům.

Při stanovování vlastních národních priorit a celkové podoby národních programů reforem členské státy zohledňují i Integrované hlavní směry a jejich doporučení:

1. Zajistit kvalitu a udržitelnost veřejných financí;
2. Vyřešit makroekonomické nerovnováhy;
3. Snižovat nerovnováhy v eurozóně;
4. Optimalizovat podporu výzkumu, vývoje a inovací, posílit znalostní trojúhelník a rozvinout potenciál digitální ekonomiky;
5. Zlepšit účinnost zdrojů a snížit emise skleníkových plynů;
6. Zlepšit prostředí pro podnikatele a spotřebitele a zmodernizovat průmyslovou základnu;
7. Zvýšit účast na trhu práce a snížit strukturální nezaměstnanost;

8. Vytvořit dovednostmi vybavenou a odborně připravenou pracovní sílu, která bude odpovídat potřebám trhu práce, podporovat kvalitu pracovních míst a celoživotní učení;
9. Zlepšit výkonnost systémů vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních;
10. Zvýšit účast na terciárním vzdělávání;
11. Podpořit sociální začleňování a boj proti chudobě.

Kromě těchto Integrovaných hlavních směrů mohou vlády při tvorbě Národního programu reformy zohlednit jednotlivé vlajkové iniciativy průběžně představované Evropskou komisí.

Nad rámec společně identifikovaných cílů a doporučení státy v rámci implementace národních programů zohledňují rovněž strukturální překážky bránící dosažení vyššího tempa hospodářského růstu určené pro každý členský stát Radou (pro ČR je identifikovala Rada pro hospodářské a finanční záležitosti EU na svém zasedání 8. června 2010 – viz následující subkapitola), specifická doporučení Rady, stejně tak jako doporučení Evropské komise obsažená v Roční analýze růstu.

Národní cíle, které si vláda stanovuje v rámci naplňování Strategie Evropa 2020 na úrovni státu, jsou výsledkem jak zohlednění výše uvedených cílů a doporučení, tak analýz a strategických dokumentů zpracovávaných na úrovni vlády (z průřezových dokumentů lze uvést zejm. Programové prohlášení vlády ČR, Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti ČR, Strategický rámec udržitelného růstu, priority pro budoucí programové období politiky soudržnosti EU a řadu dalších klíčových dokumentů uvedených v příloze) a rovněž diskusí se sociálními a regionálními partnery a zástupci dalších relevantních institucí. Vláda se snažila o maximálně realistický přístup reflektující potenciál domácí ekonomiky, zdrojů státního rozpočtu a omezení vyplývajících z délky jejího funkčního období. Ve snaze poskytnout konkrétní příspěvek k plnění evropských cílů se snažila o určení kvantifikovaných indikátorů doprovázejících kvantifikované evropské cíle (které ostatně nelze rovněž chápat jinak, než právě jako ukazatele růstu). S ohledem

na uvedené faktory a svou důvěryhodnost však vláda přesto v některých případech kvantifikované indikační cíle nestanovila a určila pouze prioritní tendenci v dotyčné oblasti.

Národní program reformy obsahuje priority vlády a respektuje kompetenční řád veřejné moci v českém ústavním systému, včetně rozdělení působnosti mezi státem a nižšími samosprávnými jednotkami. S ohledem na to, že Evropská unie respektuje ústavní tradice členských států, nemůže vláda ČR určovat rozvojové priority svých krajů ani obcí. Přesto se Národní program reformy snaží reflektovat rovněž územní dimenzi hospodářské politiky, a to zejména s přihlédnutím k budoucnosti politiky soudržnosti EU. Primárně je však zaměřen na cíle, jejichž dosahování je v působnosti ústředních orgánů České republiky. Jde o priority vlády, jejichž naplňování současně v celé řadě oblastí spadá do sféry legislativy, a je proto podmíněno souhlasem zákonodárského sboru. Vzhledem k tomu, že program sám není legislativním, nýbrž koncepčním materiálem a není schvalován Parlamentem ČR, je třeba opatření v něm zmiňovaná chápat jako politické cíle vlády. Národním programem reformy vláda pouze vytyčuje reformní cesty, jimiž se jakožto orgán exekutivní moci hodlá ubírat v následujících letech.

Současně si je vláda vědoma trendu užšího propojení intervencí politiky soudržnosti EU s prioritními oblastmi a cíli Národního programu reformy a zároveň doplňkovosti intervencí politiky soudržnosti v oblasti rozvoje venkova z II. pilíře Společné zemědělské politiky. Proto tematický soulad s ním existuje také na úrovni základních východisek Strategického rámce udržitelného rozvoje ČR, která zajišťují stabilní prostředí a provázanost střednědobých rozvojových sektorových a regionálních strategií a programů. Národní program reformy je tedy zejména propojen s politikou soudržnosti EU, jež v kontextu zvyšování konkurenceschopnosti ČR hraje nezastupitelnou roli a její zaměření v období po roce 2014 plně navazuje na reformní opatření obsažená v Národním programu reformy. Strategické propojení mezi těmito

oblastmi je rozvedeno v jeho příslušných reformních kapitolách. Synergiím mezi reformními opatřeními vlády a politikou soudržnosti EU se pak věnuje samostatná podkapitola.

Národní program reforem je z tohoto hlediska ústředním dokumentem, v němž se prolínají, resp. budou i v budoucnu setkávat reformní linie jednotlivých sektorů státní politiky ve sféře hospodářského růstu, konkurenceschopnosti a zaměstnanosti.

Národní program reforem stanovuje hlavní zásady reformních opatření, zatímco konkrétní kroky a podrobné návrhy obsahují či budou obsahovat strategické dokumenty zpracovávané v jednotlivých oblastech kompetenčně příslušnými orgány státní správy. Program je rámcově koncipován na celé období do roku 2020. K urychlení prorůstových opatření jsou reformní kroky plánovány tak, aby nejzávažnější a nejrazantnější reformy proběhly v 1. polovině dekády 2010 – 2020 s referenčním rokem 2015.

Vláda ČR přistupuje k tomuto programu s vědomím, že jde o sféru mimo oblast kompetencí EU, která je pouze koordinována, zvláště v rámci systému tzv. otevřené metody koordinace. Roli institucí EU vláda v tomto kontextu vnímá a je si vědoma plné a výlučné odpovědnosti národních orgánů politické moci za určování priorit a cílů státní hospodářské politiky.

Přestože se ČR neúčastní Paktu euro plus, vláda ČR tuto možnost do budoucna nevyloučila.

I.2. Členění kapitol Národního programu reforem

Členění kapitol Národního programu reforem vychází ze stěžejních oblastí pro podporu konkurenceschopnosti, a to při zohlednění překážek ekonomického růstu v České republice identifikovaných Radou pro hospodářské a finanční záležitosti EU na jejím zasedání 8. června 2010:

1. Vysoké strukturální deficity a dlouhodobá udržitelnost veřejných financí;
2. Přetrvávající strukturální nedostatky na trhu práce;
3. Trvajících překážky podnikatelského prostředí a nedostatečná efektivita veřejné správy a právního rámce;
4. Nedostatečná diverzifikace ekonomiky plynoucí z nízké podpory její inovační kapacity a podnikového výzkumu a vývoje;
5. Nízká produktivita práce v důsledku nedostatečné úrovně znalostí a dovedností.

V souladu se závěry Evropské rady ze dne 17. června 2010 byl tento seznam doplněn o další zásadní překážku vyhodnocenou na národní úrovni:

6. Nedostatečná síť páteřní dopravní infrastruktury.

Uvedené překážky byly během přípravy programu reforem použity pro vymezení sedmi tematických okruhů a jim odpovídajících kapitol vytvářejících logický a vnitřně konzistentní celek:

1. Konsolidace veřejných financí;
2. Fungující trh práce a sociální systém jako předpoklad konkurenceschopnosti - Národní plán zaměstnanosti;
3. Vzdělání jako cesta ke konkurenceschopnosti;

4. Podpora podnikání, digitalizace a rozvoj digitálního trhu;
5. Podpora růstu založeného na výzkumu a inovacích;
6. Podpora nízkouhlíkové konkurenceschopné ekonomiky šetrné k životnímu prostředí;
7. Podpora konkurenceschopnosti zlepšením dopravní infrastruktury.

Každá z takto určených kapitol spadá pod jednu z národních rozvojových priorit zaměřených intervencí politiky soudržnosti EU v období po roce 2014. Provázanost je podrobněji rozvedena v části věnované synergiím mezi Národním programem reforem a politikou soudržnosti EU. V rovině konkrétních reforem jsou pak vazby dílčích opatření uvedeny v jednotlivých podkapitolách. Podobně text uvádí návaznosti opatření Národního programu reforem na Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti ČR.

Koordinaci přípravy a implementace Národního programu reforem jako celku zajišťuje Úřad vlády.

K jednání s koordinátory jednotlivých oblastí je využíván zejména Výbor pro EU (na pracovní i na vládní úrovni) a podskupina resortní koordinační skupiny Úřadu vlády ke Strategii Evropa 2020. Jednotlivé resorty dále využívají svých struktur pro projednávání důležitých koncepčních materiálů.

Provádění Národního programu reforem a plnění cílů Strategie Evropa 2020 je pravidelně sledováno a monitorováno ve spolupráci s Evropskou komisí, a to podle společně dohodnuté metodiky. Národní program reforem bude podle potřeby každoročně aktualizován, schvalován a vždy do konce dubna postupován Evropské komisi za účelem vyhodnocení jeho makroekonomických a strukturálních opatření.

Řada opatření obsažených v Národním programu reforem je ve skutečnosti zcela konzistentní s doporučeními Paktu euro plus, na což materiál na konkrétních místech poukazuje.

I.3. Aktualizace Národního programu reforem pro rok 2012

Národní program reforem 2012 je, stejně jako jeho loňská verze, zpracován jako národní implementační dokument Strategie Evropa 2020, a v tomto kontextu je koncipován s výhledem na celou dekádu 2010 - 2020. Současně však musí reflektovat omezení vyplývající z ústavního pořádku ČR, a to jak co se týče dělby kompetencí mezi státem a místními a regionálními samosprávami, tak co se týče možností vlády rozhodovat o strategických prioritách, jejichž realizace nespadá do stávajícího volebního období. Především však vláda chápe každoroční aktualizaci Národního programu reforem jako příležitost pro konkretizaci opatření určených na období následujícího roku. Ta jsou proto ve stávající verzi Národního programu reforem zdůrazněna, jakkoliv základní určení hlavních priorit na celou dekádu zůstává jinak nezměněno.

V roce 2011 se podařilo značnou část opatření Národního programu reforem naplánovaných na rok 2011 uvést v život, mj. v rámci reformních balíků předložených vládou a schválených Parlamentem. Rovněž byly přijaty dílčí reformy reagující na specifická doporučení Rady. V některých oblastech se nicméně deklarované ambice vlády nepodařilo dosud naplnit, mj. s ohledem na hospodářskou a finanční krizi v eurozóně a její důsledky na vývoj reálné ekonomiky v ČR. I tuto skutečnost bere současná verze Národního programu reforem v úvahu, přičemž reflektuje možná dodatečná opatření směřující k fiskální konsolidaci a reagující na vývoj krize a odhad hospodářského růstu. Tato opatření mohou výrazným způsobem ovlivnit uskutečňování priorit Národního programu reforem.

Aktualizace Národního programu reforem byla provedena též na základě vyhodnocení provádění tzv. Evropského semestru (pro koordinaci hospodářských politik) v roce

2011, plnění opatření obsažených v Národním programu reforem ve stejném období coby příspěvku k naplňování cílů Strategie Evropa 2020, a s přihlédnutím k vývoji politických priorit vlády stanovovaných v rámci demokratického rozhodovacího procesu.

Aktualizace Národního programu reforem pro rok 2012 v sobě rovněž zahrnuje Národní plán zaměstnanosti, a to v části věnované fungujícímu trhu práce. Je ovšem třeba říci, že do rámce plánu zaměstnanosti spadají i další části programu, např. kapitola zabývající se problematikou vzdělávání.

Aktualizovaný Národní program reforem současně v příslušných kapitolách zohledňuje opatření navržená a prováděná v reakci na specifická **doporučení Rady pro Českou republiku** ze dne 12. července 2011. Tato doporučení a základní opatření jejich plnění shrnují následující odstavce:

1. Doporučení Rady: „*Provést v roce 2011 plánovanou konsolidaci a v případě výpadků příjmů nebo překročení plánovaných výdajů přijmout nezbytná trvalá vyrovnávací opatření. Přijmout fiskální opatření plánovaná v konvergenčním programu na rok 2012 a podpořit dosažení cíle na rok 2013 konkrétnějšími opatřeními; ovšem nekrátit výdaje u položek podporujících růst. Zvýšit efektivitu veřejných investic a pokračovat ve využívání stávajícího prostoru pro zvýšení příjmů z nepřímých daní a přesunout tak daňovou zátěž od zdanění práce, zlepšit dodržování daňových předpisů a omezit daňové úniky. Zajistit na období 2010–2013 fiskální úsilí ve výši 1 % HDP, v souladu s doporučením Rady o odstranění nadměrného schodku, což umožní dodržení lhůty v rámci postupu při nadměrném schodku v dostatečném rozsahu v roce 2013.*“

S tímto doporučením koresponduje připravované zakotvení pravidel rozpočtové odpovědnosti a dalších souvisejících opatření ke stabilizaci vývoje veřejných financí. Příslušná pravidla budou zakotvena v ústavním zákonu o rozpočtové kázní a odpovědnosti a podpořena vytvořením Národní rozpočtové rady.

V oblasti daňového systému probíhají aktivity ke zvýšení efektivity výběru a správy daní. Projekt *jednoho inkasního místa* (JIM) zajistí v tomto ohledu významné zjednodušení. Plánovaná je rovněž *změna sazeb daně z přidané hodnoty*. Zmíněná opatření jsou popsána v příslušných částech Národního programu reforem.

Další opatření v oblasti konsolidace veřejných financí závisejí na hospodářském vývoji jako základu pro související rozhodnutí. Opatření v oblasti konsolidace veřejných financí, stejně jako dopady strukturálních reforem budou rozpracována a vyčíslena v Konvergenčním programu 2012.

2. Doporučení Rady: *„Zavést plánovanou komplexní důchodovou reformu v zájmu zlepšení dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí a zajištění přiměřenosti budoucích důchodů. Úsilí by se mělo dále soustředit na další změny veřejného pilíře, aby systém v budoucnu nevytvářel fiskální nerovnováhu, a na podporu soukromého spoření. Za účelem zvyšování věku skutečného odchodu do důchodu by mohla být zohledněna vazba mezi zákonným věkem odchodu do důchodu a střední délkou života. Zajistit, aby plánovaný fondový systém získal širokou účast a byl navržen tak, aby byly náklady na jeho správu transparentní a nízké.“*

V souladu s tímto doporučením podnikla ČR v uplynulém roce legislativní kroky a nyní implementuje reformy důchodového systému s cílem dosáhnout dlouhodobé fiskální udržitelnosti důchodového systému a posílit kapitálovou složku jako zdroj důchodů.

K naplnění tohoto cíle, pokud jde o dosažení dlouhodobé fiskální udržitelnosti, přispělo přijetí zákona č. 220/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (tzv. *malá důchodová reforma*), a zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření (tzv. *velká důchodová reforma*).

Malá důchodová reforma posílila zásluhovost penzijního systému, zakotvila další postupné zvyšování důchodového věku v souladu s očekávaným růstem střední délky života a jeho rychlejší sjednocení pro všechny

pojištěnce. Opatření tzv. *velké důchodové reformy* přizpůsobují důchodový systém potřebám vyššího podílu soukromého spoření v budoucnu založením dalšího fondového penzijního pilíře s dobrovolným rozhodnutím o vstupu od ledna 2013. K tomuto datu bude zájemcům o účast v tomto pilíři umožněno zapojení do nově vzniklého systému. Nicméně proces (pře)licencování operátorů by měl proběhnout v prvním pololetí roku 2012 tak, aby ve druhém pololetí roku 2012 mohlo dojít k nabídce vstupu do tohoto pilíře.

Cílem této reformní změny je především větší diverzifikace rizik v celém důchodovém systému, a to kombinací průběžného a fondového způsobu financování spolu s kombinací dávkově a příspěvkově definovaných schémat. Rozložení rizik mezi oba způsoby podpoří stabilizaci systému zabezpečení občanů v seniorském věku.

3. Doporučení Rady: *„Posílit účast na trhu práce omezením překážek, s nimiž se při návratu na trh práce potýkají rodiče s malými dětmi, zajištěním lepší dostupnosti a přístupu k cenově dostupným zařízením péče o děti. Zvýšit atraktivitu a dostupnost flexibilnějších forem pracovních vztahů, jako jsou zaměstnání na částečný úvazek.“*

V reakci na toto doporučení ČR především realizuje své priority směrem k dalšímu usnadnění sladování rodinného a pracovního života v rámci rodinné politiky, posílení nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, klade důraz na zaměstnávání mladých lidí a na rozšiřování využití flexibilních forem výkonu pracovního poměru.

4. Doporučení Rady: *„Zlepšit výkonnost veřejných služeb v oblasti zaměstnanosti za účelem zvýšení kvality a efektivity odborné přípravy, pomoci při hledání práce a individualizovaných služeb a financovat programy v závislosti na jejich výsledcích. Ve spolupráci se zúčastněnými stranami zavést specifické programy odborné přípravy pro starší pracovníky, mladé lidi, pracovníky s nízkou kvalifikací a ostatní zranitelné skupiny.“*

V reakci na toto doporučení ČR zejména podporuje trh práce chytrými a účinnými

inovativními nástroji obsaženými v rámci *aktivní politiky zaměstnanosti*, realizací inovativních projektů zaměřených na *vzdělávání* zaměstnanců, *rekvalifikaci* zvláště zranitelných skupin včetně starších pracovníků, *podporou zaměstnanosti mladých* propojením sféry vzdělávání, přípravy na povolání a poradenství při přechodu ze škol na trh práce.

5. Doporučení Rady: „Přijmout nezbytná opatření pro zlepšení kvality veřejných služeb v oblastech se zásadním významem pro podnikatelské prostředí. V této souvislosti urychlit provádění protikorupční strategie v souladu se stanovenými cíli, přijmout služební zákon na podporu stability a efektivity veřejné správy a přijmout příslušná opatření týkající se anonymního držení akcií.“

ČR vnímá efektivní fungování veřejné správy jako jeden z klíčových předpokladů jak pro zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky ČR, tak pro poskytování veřejných služeb. Pro ČR je příznivé a předvídatelné prostředí pro podnikání dlouhodobou prioritou, a proto se opatření týkají především snižování administrativní zátěže, zjednodušení přístupu ke službám veřejné správy, podpory služeb pro rozvoj podnikání a poskytnutí větších možností ke správě společnosti.

V reakci na doporučení se ČR zaměřuje především na implementaci strategie *Smart administration pro období 2007–2015* a na realizaci *Koncepce dokončení reformy veřejné správy*.

V oblasti zlepšování kvality právního a regulačního rámce a dostupnosti právních předpisů jsou klíčovými projekty elektronické sbírky zákonů (*eSbírka*) a elektronizace legislativního procesu (*eLegislativa*), které jsou v současnosti připravovány.

Do další fáze pokročila příprava *zákona o úřednících*, vláda schválila teze návrhu zákona. Paragrafové znění bude vládě k projednání předloženo v září 2012.

V oblasti zvyšování efektivity, kvality a dostupnosti veřejné správy vidí ČR velký potenciál v postupném *zavádění služeb eGovernmentu*. V této oblasti ČR realizovala či připravuje řadu projektů, např. *datové*

schránky, kontaktní místo veřejné správy Czech POINT, základní registry veřejné správy či již zmíněné projekty *eSbírka* a *eLegislativa*.

Byl připraven *návrh zákona o zvýšení transparentnosti akciových společností*, který řeší problematiku listinných akcií na majitele. Podle pravidel navrhovaných v zákoně by měla být transformace listinných akcií na majitele dokončena k 1. lednu 2014.

6. Doporučení Rady: „Zřídít transparentní systém hodnocení kvality akademických institucí a provázat jej s jejich financováním, aby se zlepšila kvalita terciárního vzdělávání.“

V reakci na toto doporučení ČR začala pracovat zejména na soustavě ukazatelů, jež umožní mapovat české vysoké školství a hodnotit zaměření i kvalitu jednotlivých institucí se zřetelem k jejich specifickému poslání, rozlišit různé dimenze kvality v hlavních oblastech činnosti vysokých škol.

V rámci *Zásad a pravidel financování veřejných vysokých škol* je v roce 2012 nově rozdělováno 20 % prostředků na základě soustavy kvalitativních ukazatelů (tj. ne podle počtu studentů). Tento model bude v následujících několika letech detailně vyhodnocen. Zároveň je připravován materiál *k soustavě výkonových ukazatelů pro systém vysokého školství*, pomocí kterých bude možné sledovat, jak se která vysoká škola vyvíjí v porovnání s celým systémem. Vláda se rovněž dále intenzivně zabývá pracemi na mapování tvůrčích činností vysokých škol s cílem využít těchto poznatků pro další hodnocení kvality vysokého školství.

Zmíněná opatření jsou konkrétně popsána v příslušných částech Národního programu reforem.

Aktualizace Národního programu reforem ČR pro rok 2012 rovněž reaguje na **priority Roční analýzy růstu 2012:**

1. Provádění diferencované fiskální konsolidace podporující růst.

Tuto prioritu odrážejí především opatření obsažená v kapitole III.1. Konsolidace veřejných financí.

2. Obnovení normálních podmínek úvěrování ekonomiky

Tato priorita reaguje především na situaci v některých členských státech EU. Z hlediska podmínek ekonomiky ČR nepatří mezi zásadní. V dílčích aspektech mohou k plnění této priority přispívat některá opatření obsažená v kapitole III.5. Podpora růstu založeného na výzkumu a inovacích.

3. Podpora růstu a konkurenceschopnosti pro dnešek a zítřek

Tuto prioritu odrážejí především opatření obsažená v kapitolách III.4. Podpora podnikání, digitalizace a rozvoj digitálního trhu a III.5. Podpora růstu založeného na výzkumu a inovacích.

4. Snižování nezaměstnanosti a oslabování sociálních dopadů hospodářské krize

Tuto prioritu odrážejí především opatření obsažená v kapitole III.2.2. Integrace na trhu práce.

5. Modernizace veřejné správy

Tuto prioritu odrážejí především opatření obsažená v kapitole III.1.4. Efektivní veřejná správa a boj s korupcí.

Samotná aktualizace dokumentu proběhla v průběhu prvního čtvrtletí roku 2012 formou intenzivních formálních i neformálních konzultací se zapojením širokého spektra zainteresovaných aktérů, zejména partnerů sociálního dialogu (zvl. Českomoravské konfederace odborových svazů, Asociace samostatných odborů, Svazu průmyslu a dopravy ČR, Hospodářské komory ČR, Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR), zástupců relevantních výborů obou komor Parlamentu ČR, Asociace krajů ČR, Svazu měst a obcí ČR, vysokých škol, akademické sféry, nevládních organizací, Zastoupení Evropské komise v Praze, expertů a odborné veřejnosti. Aktualizace Národního programu reform pro rok 2012 byla projednána výbory pro evropské záležitosti obou parlamentních komor, Pracovním týmem Rady hospodářské a sociální dohody pro EU a předložena byla plénu Rady hospodářské a sociální dohody.

Výsledný text zohledňuje řadu připomínek uplatněných v průběhu konzultací. Současně je třeba zdůraznit, že obsahuje priority odpovídající kompetencím vlády vyplývajícím z ústavního pořádku ČR, neboť jde o dokument schvalovaný na úrovni vlády, který nemůže proto obsahovat priority a opatření, jejichž plnění není vláda s to zajistit. Na určitých v textu obsažených reformních opatřeních tak nebylo dosaženo plné shody se všemi partnery sociálního dialogu.

I.4. Provázanost Národního programu reforem se strategickými materiály vlády

Národní program reforem je obsahově provázán s dalšími strategickými materiály vlády ČR v oblasti hospodářské politiky, růstu a konkurenceschopnosti. Navazují na něj jednotlivé strategické dokumenty přijímané na úrovni vlády či jednotlivých resortů, které jsou zaměřené na jednotlivé dílčí oblasti politiky státu. Tyto dokumenty jsou průběžně zmiňovány v textu na odpovídajících místech a byly rovněž připojeny v příloze k Národnímu programu reforem ČR 2011. Mezi starší průřezové strategické materiály vlády s vysokou relevancí pro Národní program reforem patří mj. Strategie udržitelného rozvoje a Strategie regionálního rozvoje.

Ze strategických dokumentů z poslední doby je z hlediska synergií na prvním místě třeba zmínit klíčový dokument horizontální povahy, na který Národní program reforem navazuje v těch částech, které se týkají plnění Strategie Evropa 2020. Jedná se o materiál *Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012 – 2020: Zpět na vrchol* (SMK), který vláda přijala v září 2011 a jehož cílem je, aby se ČR do roku 2020 stala jednou z dvaceti nejvíce konkurenceschopných ekonomik zemí OECD.

SMK posuzuje konkurenceschopnost v devíti pilířích (základem je metodika Světového ekonomického fóra, které každoročně publikuje Index globální konkurenceschopnosti) a zahrnuje celkem čtyřicet tři projektů rozpracovaných do konkrétních opatření. Cílem projektů je vytvořit příznivé podmínky pro tvořivé podnikání, inovace a udržitelný růst životní úrovně.

Vláda považuje realizaci opatření obsažených v SMK za prioritní, a proto Národní program reforem pro rok 2012

odkazuje v jednotlivých podkapitolách na provázanost reformních opatření s příslušnými kapitolami SMK. Dne 21. března 2012 vláda schválila Mechanismus implementace Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012 – 2020. Tento mechanismus obsahuje konkrétní harmonogram implementace na úrovni jednotlivých opatření a určuje formu a termíny předkládání hodnotících zpráv.

Plnění SMK a tedy realizaci jednotlivých opatření bude zastiřovat Rada vlády pro konkurenceschopnost a informační společnost. Cílem je zajistit efektivnější způsob meziresortní komunikace, vyšší provázanost opatření a včasnou identifikaci rizik.

Kromě Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti je třeba zdůraznit propojení Národního programu reforem pro rok 2012 s národními prioritami pro oblast politiky soudržnosti EU v budoucím programovacím období, které vláda vzala na vědomí v září 2011. Politika soudržnosti EU představuje významný nástroj pro naplňování cílů stanovených v Národním programu reforem. Cílem vlády je využívat prostředků ze strukturálních fondů v budoucím programovacím období s větším důrazem na prokazatelnost jejich přínosu pro konkurenceschopnost a růst. Je proto zapotřebí vnímat Národní program reforem jako základní strategický rámec i pro určování cílů v oblasti politiky soudržnosti EU.

S ohledem na výše uvedenou skutečnost obsahuje Národní program reforem též aspekt územní dimenze rozvojových cílů, samozřejmě při respektování vertikální dělby moci mezi státem a územními samosprávnými celky vyplývající z ústavního pořádku ČR.

V části makroekonomické a fiskální má Národní program reforem v kontextu Evropského semestru návaznost na Konvergenční program 2012.

II. Východiska hospodářské politiky

II.1. Makroekonomický vývoj v ČR

Podle aktuálních dat se v roce 2011 výkonnost české ekonomiky zvýšila o 1,7 %, meziroční růst se však v průběhu roku postupně zpomaloval. Ve 3. i 4. čtvrtletí navíc došlo k mezičtvrtletnímu poklesu HDP o 0,1 %, a česká ekonomika se tak formálně ocitla v technické recesi. Takto malé mezičtvrtletní změny HDP jsou však pod hranicí statistické chyby, navíc jsou dodatečná zpřesnění čtvrtletních národních účtů obvykle vychýlena směrem ke zvýšení růstu. Současnou fází hospodářského cyklu lze tudíž označit za stagnaci. Pro letošní rok počítáme s mírným růstem HDP o 0,2 %, tedy s faktickým pokračováním stagnace, v roce 2013 by se měl ekonomický výkon zvýšit o 1,3 %. V letech výhledu by měl růst postupně akcelarovat až na 2,8 % v roce 2015.

Pro rok 2012 očekáváme růst spotřebitelských cen okolo 3,3 %, v roce 2013 by měla průměrná míra inflace dosáhnout 2,3 %. Vývoj spotřebitelských cen bude v těchto letech významným způsobem ovlivněn změnami DPH. V letech 2014 a 2015 by se míra inflace měla pohybovat v těsné blízkosti inflačního cíle ČNB.

Situace na trhu práce by měla odrážet pomalý růst ekonomiky a zvýšenou nejistotu. Zaměstnanost by se letos měla snížit o 0,5 %, pro rok 2013 pak počítáme s její stagnací, resp. s mírným růstem o 0,1 %. V letech výhledu by růst zaměstnanosti neměl přesáhnout 0,4 %.

Míra nezaměstnanosti (VŠPS) by z loňských 6,7 % měla letos vzrůst na 7,0 %, k dalšímu mírnému nárůstu nezaměstnanosti by mělo dojít i v roce 2013. V letech 2014 a 2015 by mělo docházet k jen velmi pozvolnému snižování míry nezaměstnanosti.

Objem mezd a platů by se v tomto roce mohl zvýšit o 1,5 %, v roce 2013 pak o 2,6 %. V dalších letech by se mělo tempo růstu pohybovat okolo 4,5 %.

Poměr deficitu běžného účtu platební bilance k HDP by měl zůstat na nízké a udržitelné úrovni.

Vzhledem k vysokým nejistotám ohledně dalšího vývoje v eurozóně je predikce MF ČR zatížena významnými riziky směrem dolů.

Tabulka: Hlavní makroekonomické indikátory

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
						Predikce	Predikce	Výhled	Výhled
Hrubý domácí produkt	<i>mld. Kč, b.c.</i>	3 848	3 739	3 775	3 809	3 891	3 996	4 143	4 325
Hrubý domácí produkt	<i>růst v %, s.c.</i>	3,1	-4,7	2,7	1,7	0,2	1,3	2,2	2,8
Spotřeba domácností	<i>růst v %, s.c.</i>	2,8	-0,4	0,6	-0,5	-0,4	0,2	2,0	2,8
Spotřeba vlády	<i>růst v %, s.c.</i>	1,2	3,8	0,6	-1,4	-3,7	-0,5	-1,8	-0,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu	<i>růst v %, s.c.</i>	4,1	-11,5	0,1	-1,2	-0,5	2,1	2,8	3,2
Příspěvek zahr. obchodu k růstu HDP	<i>proc. body, s.c.</i>	0,9	0,8	0,9	2,6	1,0	0,8	0,8	0,5
Deflátor HDP	<i>růst v %</i>	1,9	1,9	-1,7	-0,7	2,0	1,4	1,4	1,5
Průměrná míra inflace	<i>%</i>	6,3	1,0	1,5	1,9	3,3	2,3	1,8	2,0
Zaměstnanost (VŠPS)	<i>růst v %</i>	1,6	-1,4	-1,0	0,4	-0,5	0,1	0,2	0,4
Míra nezaměstnanosti (VŠPS)	<i>průměr v %</i>	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,2	7,1	6,9
Objem mezd a platů (domácí koncept)	<i>růst v %, b.c.</i>	7,5	-2,1	-0,4	1,1	1,5	2,6	4,7	4,4
Podíl BÚ na HDP	<i>%</i>	-2,1	-2,4	-3,9	-2,9	-2,4	-2,3	-2,2	-3,8
<u>Předpoklady:</u>									
Směnný kurz CZK/EUR		25,0	26,4	25,3	24,6	25,1	24,9	24,8	24,6
Dlouhodobé úrokové sazby (10 let)	<i>% p.a.</i>	4,6	4,7	3,7	3,7	3,4	3,5	4,0	4,4
Ropa Brent	<i>USD/barel</i>	98	62	80	111	115	113	115	115
HDP eurozóny (EA12)	<i>růst v %, s.c.</i>	0,3	-4,2	1,9	1,4	-0,3	0,7	1,4	1,8

Zdroj: Ministerstvo financí (na základě Makroekonomické predikce ČR z dubna 2012)

II.2. Konkurenceschopnost jako cíl české hospodářské politiky

Tato pasáž obsahuje základní strategické cíle v oblasti hospodářské politiky vlády s výhledem na celou dekádu 2010 - 2020, a zůstává proto ve srovnání s verzí Národního programu reforem 2011 nezměněna. Je ovšem třeba vzít v úvahu, že finanční a hospodářská krize, která bude mít v r. 2012 a nepochybně i v následujících letech negativní dopady na vývoj reálné ekonomiky v ČR, představuje výzvu, již je třeba v rámci stanovování hlavních směrů národní hospodářské politiky reflektovat. Právě s ohledem na ni se stává podpora konkurenceschopnosti, hlavní cíl Národního programu reforem, v letošním roce ještě aktuálnější. Z vývoje v eurozóně i v samotné ČR je patrné, že samotná úsporná opatření ve fiskální sféře nejsou s to zajistit udržitelnou míru hospodářského rozvoje, nejsou-li doprovázena prorůstovými opatřeními, která zajistí dlouhodobou konkurenceschopnost ekonomiky.

Tento postoj hájí vláda ČR i v rámci politiky vůči EU. Z těchto důvodů vláda ČR spoluiniciovala a signovala dopis 13 hlav států a vlád členských států Unie ze dne 20. února 2012 adresovaný v předvečer březnové Evropské rady stálému předsedovi Evropské rady a předsedovi Evropské komise. Dopis vyzývá k přijetí prorůstových opatření na unijní úrovni a klade důraz na dotvoření jednotného trhu a maximální využití jeho potenciálu.

Právě s ohledem na fakt, že v důsledku negativního hospodářského výhledu budou prováděna dodatečná fiskální opatření, která bere aktualizace Národního programu reforem pro rok 2012 v maximální možné míře v úvahu, je třeba věnovat zvýšenou pozornost dalším doprovodným opatřením, která budou rozpočtové úspory doplňovat tak, aby nedošlo ke spirálovému efektu a dalšímu zpomalení hospodářského růstu. Je třeba zdůraznit, že dodatečnými fiskálními opatřeními vláda reaguje na kroky prováděné na úrovni eurozóny a Evropské unie, zejména pak na dosahování společně stanovených cílů

v rámci tzv. fiskální smlouvy, jehož základní účel vláda podporuje bez ohledu na otázku vlastního připojení se k této smlouvě.

II.2.1. Konkurenceschopnost: smysl a cíl Národního programu reforem ČR

Strategie Evropa 2020 je založena na principu otevřené metody koordinace podle čl. 121 Smlouvy o fungování Evropské unie. Tento právní základ určuje postavení jednotlivých unijních institucí a členských států v přípravě, monitoringu i přijímání opatření k naplňování společně stanovených cílů. Klíčovým principem společné koordinace je shoda na cílech a indikátorech na unijní úrovni a současně ponechání volného prostoru členským státům ve způsobu jejich dosahování.

Ekonomika každého členského státu EU je determinována celou řadou specifických objektivních faktorů. Tato rozmanitost je jedním z pilířů fungování Evropské unie a její uchování je v zájmu všech členských států.

Současně ovšem tato rozmanitost klade zvýšené nároky na možnou podobu hospodářské koordinace. Vzhledem k tomu, že tato koordinace podle čl. 121 Smlouvy o fungování EU nespadá mezi ty kompetence EU, u nichž je možno využít metodu legislativní harmonizace, hraje zde nadále klíčovou roli politická vůle vlád a národních parlamentů členských států.

Cílem Strategie Evropa 2020 proto není stanovovat společné postupy a opatření na dosahování dohodnutých cílů, ale umožnit státům, aby na základě vlastní politické vůle a v souladu s objektivními podmínkami svých ekonomik utvářely systémy svých hospodářských politik tak, aby výsledný efekt dosahovaný na úrovni EU nebyl odstředivý, nýbrž synergický. Společně stanovené cíle proto představují mantinely, v nichž by se státy měly pohybovat a jimž by měly své politiky přizpůsobit, aniž by rezignovaly na jejich demokratické utváření podle vlastní vůle a zájmů.

Česká republika z tohoto hlediska vnímá Národní program reforem jako svůj příspěvek k dosahování cílů Strategie Evropa 2020

a současně jako rámec vystavěný na trendech domácí hospodářské politiky pro následující roky. Konkrétní podobu této politiky, včetně strategických rozhodnutí o jednotlivých dílčích opatřeních, však Národní program reforem určovat nemůže, neboť jeho smyslem není být hlavním normativním koncepčním materiálem na národní úrovni, nýbrž českým příspěvkem ke koordinaci na úrovni nadnárodní.

Česká republika spatřuje hlavní smysl Strategie Evropa 2020 ve společném úsilí o zvýšení konkurenceschopnosti evropského hospodářství jako celku. Jakkoli není konkurenceschopnost uvedena mezi jednotlivými cíli Strategie, celková synergie při jejich dosahování by měla mířit právě uvedeným směrem. S tímto vědomím vláda koncipuje svůj Národní program reforem dle hlavního cíle dlouhodobě udržitelné konkurenceschopnosti EU. Jejím předpokladem je plné využití potenciálu vnitřního trhu, které představuje úhelný kámen projektu evropské integrace. Proto také i pro rok 2012 zůstává platné motto „Investice pro evropskou konkurenceschopnost“, s nímž vláda svůj Národní program reforem v roce 2011 koncipovala.

Vláda při aktualizaci Národního programu reforem pro rok 2012 v tomto kontextu sledovala cíl vytvořit maximum synergií se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti ČR. Ta pro cíl zvýšení konkurenceschopnosti stanovuje konkrétní opatření v devíti hlavních pilířích. Opatření jsou navržena s cílem zlepšit podnikatelské prostředí, vytvořit vhodné podmínky pro inovace a zvýšit kvalitu vzdělávacího systému. Navrhovaná opatření vycházejí z doporučení mezinárodních institucí (OECD) i Národní ekonomické rady vlády.

II.2.2. Export a průmysl jako klíčové objektivní faktory české ekonomiky

Česká ekonomika patří mezi nejotevřenější na světě, s dominantní orientací na export. Proto je také vysoce závislá na mezinárodní dělbě práce, na vnějších ekonomických vztazích a na ekonomickém růstu států, kam směřuje valná část českého exportu (na prvním místě lze pak jmenovat Německo

a další sousedy ČR). Konkurenceschopnost a hospodářský růst těchto států proto úzce ovlivňují růst ekonomiky ČR.

Se vstupem ČR do Evropské unie se ještě zvýšila exportní provázanost s evropskými ekonomikami, s nimiž máme výrazně aktivní obchodní bilanci. Pro udržení konkurenceschopnosti české ekonomiky je proto kardinálním tématem funkčnost vnitřního trhu a odstraňování bariér jeho fungování.

Proexportní orientace české ekonomiky souvisí mj. s dominantní rolí průmyslu v domácím hospodářství. Podíl 37,1 % zaměstnanců pracujících v průmyslových odvětvích činí z ČR silně průmyslovou zemi (průměr EU leží na hodnotě 24 %). Jakkoli k tomuto vývoji napomohlo oživení v první polovině uplynulé dekády, lze tuto orientaci české ekonomiky i nadále považovat za objektivní determinantu pro následující léta. Průmysl je rovněž sektorem, v němž lze konstatovat v ČR dlouhodobý růst produktivity, což neplatí ve stejné míře pro sektor služeb, jakkoli i zde existuje potenciál do budoucna. Díky orientaci na vývoz, výhodné geografické poloze i zaměření okolních ekonomik má český průmysl potenciál k nacházení odbytišť na evropských i světových trzích. Současně k udržení, respektive posilování jeho konkurenceschopnosti do budoucna je třeba intenzivně podporovat přechod k sofistikovanější výrobě za využití inovací a nových technologií.

Další orientace českého exportu by měla směřovat také do služeb s vysokou přidanou hodnotou. Zde jde především o nastavení institucionálního rámce a vytvoření vhodných podmínek pro využití tohoto potenciálu.

II.2.3. Demokraticky legitimovaná politická vůle reflektující objektivní faktory ve společnosti a hospodářství

Státní hospodářská politika nemůže být pochopitelně pouhou výslednicí funkcionálních nutností vyplývajících z objektivních faktorů. Klíčovou roli v ní musí hrát politická, demokratickou procedurou formovaná legitimní vůle. Ta může a musí

zohledňovat další faktory, jako je sociální dimenze ekonomiky, respekt ke kulturním tradicím, lidské svobodě, životnímu prostředí a dalším hodnotám. Konkrétní zaměření hospodářské politiky proto vždy bude vycházet ze specifických normativních představ vyplývajících z politických programů stran soutěžících v demokratických volbách. Mezi objektivními faktory a subjektivní vůlí politického subjektu – lidu – artikulovanou prostřednictvím volených reprezentantů by mělo existovat logické spojení, založené na principu racionality.

S ohledem na uvedenou situaci obsahuje Národní program reforem trendy kombinující objektivní podmínky i imperativy politické vůle, z čehož vyplývají i limity tohoto programu, který musí respektovat Programové prohlášení vlády a politickou shodu vlády na zásadních tématech. Současně by však program měl reflektovat i zájmy rezonující ve společnosti, včetně postojů hospodářských, sociálních a regionálních partnerů, jejichž zástupci byli konzultováni během všech fází tvorby tohoto dokumentu.

II.2.4. Hlavní priority české hospodářské politiky na pozadí Strategie Evropa 2020

S ohledem na výše uvedené objektivní i subjektivní determinanty lze stanovit několik stěžejních priorit, z nichž budou vyplývat jednotlivé strategické směry i konkrétní opatření státní politiky v následujícím období.

Konkurenceschopnost podniků

Výchozí prioritou, která navazuje na výše uvedené pojetí Strategie Evropa 2020, bude zvyšování konkurenceschopnosti, jež pro ČR, jako velmi otevřenou proexportní ekonomiku, představuje klíčový faktor růstu. Konkurenceschopnost lze přitom ve smyslu definice Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) chápat jako schopnost produkovat zboží a služby, které obstojí v mezinárodní soutěži, při současné schopnosti udržovat či zvyšovat reálný HDP. Současně ji lze chápat jako součást a předpoklad hlubšího cíle, jímž je především trvale udržitelné zvyšování životní úrovně občanů. Nejen podnik, ale též jednotlivec je

klíčovou jednotkou pro měření konkurenceschopnosti ekonomiky.

Takto pojatá konkurenceschopnost je výsledkem jak nezměnitelných objektivních faktorů, tak též činnosti veřejné moci, kterou lze v případě české ekonomiky rozdělit mezi moc státu, moc nadnárodních organizací (zvláště EU) a moc samosprávných těles (jakkoli zdrojem legitimacy všech tří složek je moc státní). Národní program reforem je zaměřen pouze na možnosti dané v rámci aktuálního kompetenčního řádu.

Státní opatření by měla, vedle zvyšování efektivity samotné veřejné správy, být primárně směřována do oblasti podpory konkurenceschopnosti domácích podniků, a to jak ve srovnání evropském, tak celosvětovém. Je přitom třeba reflektovat skutečnost, že většina společností působících v ČR je v rukou zahraničních investorů. Proto je nezbytné vytvářet příznivé podnikatelské prostředí, přátelské přílivu zahraničních investic i jejich dlouhodobému udržení v ČR.

S ohledem na principy sociálně-tržního hospodářství, k nimž se Česká republika dlouhodobě hlásí, je třeba také přihlídnout k limitům vyplývajícím z respektu k prvkům sociální solidarity, zajištění minimálních životních sociálních standardů občanů a jistot zaměstnanců. Z tohoto hlediska lze sice činit celou řadu opatření ke zlepšení cenové konkurenceschopnosti, nicméně hlavní *raison d'être* české hospodářské politiky by měla být podpora konkurenceschopnosti necenové, přičemž je třeba vycházet z některých objektivních daností struktury české ekonomiky.

V souladu se zvyšováním efektivity veřejné správy by měla být průběžně odstraňována zbytná opatření, jež konkurenceschopnost podniků i celé ekonomiky omezují.

Podpora exportu

Jak již bylo uvedeno, zůstane ČR i v nadcházející dekádě ekonomikou orientovanou na export. Z hlediska rozložení jednotlivých odvětví je a zřejmě nadále zůstane klíčovým sektorem strojírenství, jenž představuje více než polovinu veškerého vývozu ČR (54,2 % v roce 2009). Politika vlády

se zaměří kromě strojírenství mj. na podporu odvětví s vysokou přidanou hodnotou, kam patří například biotechnologie, nanotechnologie, informační technologie a další odvětví, která jsou v současné době na vzestupu, avšak bez podpory státu nebudou schopna konkurovat na trhu. S cílem diverzifikovat hospodářství a zvýšit jeho potenciál k růstu bude věnována pozornost také službám s vysokou přidanou hodnotou.

Exportní výkonnost domácí ekonomiky je bezprostředně závislá na její konkurenceschopnosti. Podpora exportu jako součást Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti musí být založena na koncepční proexportní politice, která musí mj. obsahovat i užší institucionální koordinaci v rámci zahraničního zastoupení ČR.

I když větší část českého vývozu směřuje na evropské trhy, mělo by být cílem státu zvyšovat atraktivitu dalších zahraničních odbytišť zejména v segmentu malých a středních podniků. V oblasti exportu mimo EU existuje v české ekonomice stále značný nevyužitý potenciál, a to i ve srovnání s ostatními unijními státy. Zejména jihovýchodní Asie včetně Číny a Latinská Amerika představují oblasti, v nichž lze nepochybně podporovat český export a zlepšovat tak výsledek obchodní bilance. Vytipování konkrétních trhů třetích zemí, na které by měla být zaměřena prioritní podpora ze strany státu, je rozpracováno mj. v Exportní strategii a Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti.

Průmyslová politika

Podstatu průmyslové politiky lze chápat jako systém opatření státu v hospodářské sféře zaměřený na spolupráci veřejného a soukromého sektoru za účelem rozvoje nových technologií a průmyslové výroby. Tato politika patří mezi prioritní oblasti v rámci Strategie Evropa 2020 i na úrovni Evropské unie, jak dokládá stěžejní iniciativa Evropské komise „Průmyslová politika pro éru globalizace“. V rámci priorit České republiky by s ohledem na roli průmyslového sektoru v české ekonomice měla být tato část Strategie považována za zásadní.

Opatření státu, resp. veřejné moci, mohou směřovat jednak k podpoře jednotlivých průmyslových subjektů či odvětví, jednak mohou ovlivňovat celkovou strukturu tohoto segmentu. Cílem všech opatření však musí být podpora konkurenceschopnosti národní ekonomiky jako celku. Jednotlivé kroky proto nesmějí narušovat volnou soutěž, a to ani v celoevropském rámci, znevýhodňovat daňové poplatníky a spotřebitele a vést k celkovým nerovnováhám narušujícím princip trhu.

S ohledem na mantinely vyplývající z evropského modelu sociálně tržního hospodářství je třeba se zaměřovat především na ty oblasti, díky nimž si může český průmysl udržovat svou konkurenční výhodu i v budoucnosti. Sem patří především připravená, vzdělaná a kvalifikovaná pracovní síla odpovídající potřebám průmyslu, kvalitní dopravní, komunikační a energetická infrastruktura, technologická podpora včetně technického know-how a aplikovaného výzkumu atd. Průmyslový sektor je v současnosti hlavním tahounem inovačního potenciálu.

Hospodářská krize posledních let ukázala v celoevropském rámci vysokou citlivost průmyslových odvětví. Největší míru stability prokázala sféra výroby. Tuto oblast je třeba podporovat s ohledem na klíčové priority inteligentního, sociálně začleňujícího a udržitelného růstu, jakož i potřeby využití inovačního potenciálu v průmyslu a posílení globální konkurenceschopnosti. Přitom je však třeba sledovat výrobní cyklus v celém hodnotovém řetězci. To platí i pro sféru energetické náročnosti, kde je třeba zohlednit i náročnost spojenou s dopravní a jinou infrastrukturou, těžbou surovin, produkcí subdodávek i následnou recyklací, bez ohledu na teritoriální rozložení. Pak budou více zřejmé i negativní dopady spojené např. s přesunem výroby, které se projeví i v jiných částech hodnotového řetězce.

V rámci podpory průmyslu bude vláda klást nadále důraz zejména na podporu malých a středních podniků, na souvislost s aktivní politikou zaměstnanosti i na oblast výzkumu, vývoje a technologických (průmyslových) inovací. Současně bude však vycházet

z reálných možností české ekonomiky a důsledků vyplývajících z její „polohové renty“.

Podpora rozvoje vnitřního trhu a malého a středního podnikání

Vzhledem k tomu, že 85 % českého exportu směřuje na vnitřní trh EU, je prioritním zájmem státu, aby vnitřní trh fungoval co nejlépe. V této oblasti sdílí EU své kompetence s členskými státy, a proto je třeba ji uvést i v rámci Národního programu reforem. Další podpora rozvoje vnitřního trhu je domácí prioritou ČR v rámci zvyšování konkurenceschopnosti a naplňování cílů Strategie Evropa 2020. Tento postoj ČR bude v EU konzistentně prosazovat. ČR bude zejména naléhat na prosazení priorit dopisu 13 členských zemí EU adresovaného předsedům Evropské rady a Evropské komise z února r. 2012.

V rámci svých evropských politik se bude vláda snažit o odstraňování bariér a otevírání dosud neliberalizovaných sektorů, které představují problém především pro malé a střední podniky. Vláda bude podporovat iniciativy směřující ke zlepšení evropského podnikatelského prostředí, identifikované např. v tzv. Montiho zprávě a konkretizované ve sdělení Evropské komise Akt pro jednotný trh (Single Market Act) či v Evropském aktu pro malé a střední podniky (Small Business Act) a jeho revizi. ČR bude nadále považovat vnitřní trh za jeden ze stěžejních nástrojů evropské politiky konkurenceschopnosti, který by neměl být zastiňován alternativními koncepty. Současně nesmí být opomíjena externí dimenze vnitřního trhu, kde vláda bude pokračovat v podpoře odbourávání bariér v mezinárodním obchodu prostřednictvím vyjednávání orgánů EU v rámci Světové obchodní organizace.

Podpora malých a středních podniků, které hrají významnou roli při vytváření nových pracovních příležitostí a které vzhledem k jejich významu pro ekonomiku mají podstatný vliv na celkový ekonomický a tím i sociální vývoj země a jednotlivých regionů, zůstane i v budoucnu prioritou hospodářské politiky vlády.

Snižování nákladů práce

Problém české ekonomiky spočívá ve vysokém efektivním zdanění práce, které vede k vysokým nákladům práce, a tím nepříznivě ovlivňuje cenovou konkurenceschopnost. Za poslední dekádu výrazně posílil měnový kurz a vzrostly mzdy, což se sice pozitivně promítlo v domácí poptávce, nicméně to současně mělo negativní dopady na globální konkurenceschopnost českých výrobků, a to právě kvůli trvalému růstu pracovních nákladů. Ve srovnání se sektorem služeb, jehož konkurenceschopnost spíše stagnovala (jakkoli jde o sektor s dlouhodobě velkým potenciálem růstu a konkurenceschopnosti), se ukázalo, že zpracovatelský průmysl je schopen nejlépe reagovat na externí vlivy (hospodářská krize) a přizpůsobovat náklady práce její produktivitě a vnějším podmínkám.

Jedním z cílů hospodářské politiky by proto mělo být snižování především nemzdových nákladů práce v průmyslových odvětvích. V rámci daňových reforem je zapotřebí přesouvat daňovou zátěž do sféry spotřeby a současně snižovat zdanění práce. Z téhož důvodu není vhodné jednostranně zvyšovat zdanění příjmů právnických osob bez snižování efektivního zdanění práce, neboť i toto zdanění se promítá do nákladů práce.

Rovněž je nutné i v ostatních oblastech provádět opatření ke zvyšování produktivity práce a udržovat soulad vývoje mezd s vývojem produktivity práce.

Rozvoj podnikatelského prostředí a efektivního institucionálního zázemí pro rozvoj necenové konkurenceschopnosti

Kromě možnosti přímého ovlivňování cenové konkurenceschopnosti prostřednictvím nákladů práce je nezbytné podporovat různé kroky vedoucí ke zvyšování necenové konkurenceschopnosti. Na prvním místě je třeba věnovat pozornost kvalitnímu institucionálnímu zázemí a budování transparentního, dlouhodobě prediktabilního podnikatelského prostředí. Cílem politiky státu by nemělo být mechanické zmenšování státního sektoru, ale především změna jeho struktury tak, aby lépe odpovídala požadavkům ekonomiky. Státní správa musí

být efektivní, výkonná a vzájemně lépe koordinovaná. Je zapotřebí odstraňovat nadbytečné náklady vyplývající např. ze zdvojování agend, přemíru a nejasnost regulace či redukovat příležitosti pro korupční jednání.

Státní politika musí vycházet z premisy, že jedinou možností dlouhodobé ekonomické stability je zvyšování konkurenceschopnosti. K tomu však nepostačují pouhá úsporná rozpočtová opatření. Daleko potřebnější než pouhé snižování objemu veřejných prostředků je reformovat jednotlivé oblasti, kam jsou tyto prostředky vynakládány. Současně je nutné v rámci veřejných výdajů klást nadále zásadní důraz na veřejné investice pro rozvoj podnikatelského prostředí, včetně efektivnější podpory vědy, výzkumu, inovací a dopravní infrastruktury, a to i s ohledem na klíčovou roli politiky soudržnosti EU v této oblasti.

V rámci podpory institucí je nezbytné zaměřit pozornost i na instituce vzdělávání a přípravy na povolání. Namísto plošné podpory podle počtu studentů a namísto zaměřování se na celkové množství studentů s maturitou či s vysokoškolským vzděláním je třeba se zaměřit na strukturu učebních a studijních oborů, respektive na posílení obecné vzdělanosti v základních oblastech s ohledem na globální přeměnu vědomostního paradigmatu – na vzdělání jakožto celoživotní proces. Před počty žáků a studentů musí dostat přednost kvalita vzdělávání, neboť prosté zvýšení vysokoškolsky vzdělaných osob není z tohoto pohledu samo o sobě pro ekonomiku nijak prospěšné, pokud jde o absolventy oborů nemajících žádnou souvislost s poptávkou na trhu práce. Neefektivní financování takového vzdělání zvyšuje náklady veřejnému i soukromému sektoru.

Proto je třeba přizpůsobit politiku v oblasti struktury vzdělávacích institucí tržní poptávce. To nesmí znamenat úplnou eliminaci oborů, které se „nevypálají“, ovšem počet studentů v nich musí odpovídat společenskému zájmu a potřebě, s ohledem na možnosti státu a krajů. Více je třeba soustředit podporu do oborů, u nichž lze identifikovat nedostatek kvalifikovaných pracovních sil. V této souvislosti je zapotřebí zaměřit pozornost také na sféru profesního, či tzv. učňovského

školství, a to právě s ohledem na průmyslový charakter českého hospodářství. V tomto kontextu by stranou zájmu nemělo zůstat ani celoživotní vzdělávání či rekvalifikace živnostníků a dalších skupin zejména v regionech s vysokou nezaměstnaností.

Podpora legislativy pro konkurenceschopnou ekonomiku

Kromě institucionálního zázemí je třeba se více soustředit na možnosti úpravy legislativních norem, které by přinesly větší pružnost pracovního trhu a zefektivnění trhu se službami a zbožím. Nejdůležitější právní normy je zapotřebí koncentrovat do kodexů srozumitelných i běžnému občanovi.

Stěžejní prioritou je nový občanský zákoník a současně, k zajištění konzistentní právní úpravy, též modernizace navazujících právních předpisů, např. zákoníku práce. Klíčovou roli pro rozvoj podnikání bude hrát i modernizace obchodního zákoníku, a to s cílem podporovat princip smluvní volnosti v rámci mantinelů kogentní úpravy.

V rámci legislativy je třeba prosazovat opatření rozšiřující integrační kapacitu trhu práce. Při respektování nejlepšího zájmu dítěte je nutné zjednodušit podmínky pro vznik zařízení péče o děti. Prostřednictvím daňových opatření a změn v sociální legislativě je třeba posilovat vědomí individuální odpovědnosti jedince za zlepšení vlastní sociální situace, včetně motivace ke vstupu na trh práce.

Podpora průmyslu a služeb založených na výzkumu a inovacích

Jak bylo uvedeno, v české ekonomice přísluší silná role průmyslovým odvětvím. Tomu je třeba přizpůsobit priority státu v jednotlivých sektorových politikách: podpoře vědy, výzkumu a inovací, či podpoře vzdělávání v oblasti energetiky. Při omezených možnostech veřejných financí je třeba rozlišovat dle prioritního zájmu, a to i v rámci státem výrazně podporovaných oblastí a se zohledněním globálního ekonomického vývoje.

Ve světě roste význam ekonomiky nehmotných statků a vztahů (zejména ke službám) a celkově znalostní společnosti.

V tomto procesu hraje klíčovou roli připravenost jednotlivých zemí na absorpci technologií, na kterých jsou služby s vysokou přidanou hodnotou a znalostní systémy postaveny. V centru pozornosti jsou zejména informační a komunikační technologie, biotechnologie, nanotechnologie a kosmické technologie.

Inovační potenciál české ekonomiky je nutno spatřovat zejména v oblasti průmyslové výroby a služeb s vysokou přidanou hodnotou, čemuž musí odpovídat i politika podpory inovací, výzkumu a vývoje. V těchto oblastech musí být tahounem právě soukromý sektor, doprovázený ovšem vhodně koncipovanou státní a krajskou politikou.

Nadále je zapotřebí věnovat dostatečnou podporu sféře primárního výzkumu, který je základem pro další vědecký pokrok i rozvoj aplikovaného výzkumu. Vynakládané veřejné prostředky však musí mít z převážné většiny charakter investice do konkurenceschopnosti. I ve vědních oborech bez přímé vazby na užité výstupy je zapotřebí upřednostnit ty obory, instituce a vědce, kteří jsou schopni obstát v mezinárodním srovnání. Také v tomto případě musí jak v počtu studentů, tak i ve výzkumné institucionální kapacitě dostát kvalita přednost před kvantitou.

II.3 Veřejné investice z politiky soudržnosti EU a územní dimenze Národního programu reformem

Významný příspěvek k plnění cílů Strategie Evropa 2020 představují pro Českou republiku veřejné investice prováděné díky politice soudržnosti EU, a to jak na centrální úrovni, tak na úrovni nižších územních samosprávných celků. Intervence z politiky soudržnosti EU již nyní v řadě oblastí přispívají ke zvyšování konkurenceschopnosti a k začleňujícímu, inteligentnímu a udržitelnému růstu. V období 2007–2013 může ČR v tomto kontextu investovat až 26,9 mld. EUR.

Adekvátní nastavení a vhodné tematické zaměření podpory prováděné prostřednictvím politiky soudržnosti v programovém období po roce 2013 proto představuje klíčový faktor pro další úspěšné provádění Strategie Evropa 2020. Vláda klade důraz na stanovení vhodného mixu národních rozvojových priorit. Národní program reformem coby souhrn reformních priorit vlády ČR relevantních pro plnění cílů Strategie Evropa 2020 je tak jedním ze zdrojů, které spoluurčují tematické zaměření intervencí z politiky soudržnosti EU po roce 2013.

Vláda současně věnuje náležitou pozornost přípravě implementační struktury pro provádění budoucí politiky soudržnosti EU. Činí tak na základě vyhodnocení zkušeností ze současného období. Mezi oběma aspekty, tedy tematickým zaměřením a implementační strukturou, přitom existuje úzká souvislost. Ta bude pro budoucí období znamenat především výraznou redukci počtu operačních programů oproti současnému stavu, důraz na kritérium potřeby a výraznou orientaci intervencí na výsledky (a jejich měřitelnost).

Národní program reformem v tomto ohledu v maximální míře vychází z priorit stanovených v zásadních strategických dokumentech vlády, zejm. Programovém prohlášení vlády a Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti ČR. Koncentrace takto vymezených priorit do hlavních tematických oblastí současně

vymezuje rámec budoucích intervencí politiky soudržnosti EU.

II. 3. 1. Priority vlády pro budoucí intervence z politiky soudržnosti EU a jejich vazba na Národní program reformem

Na základě hlavních priorit projednaných vládou v souvislosti s přípravou na programové období po roce 2014 vykryštalizovaly hlavní směry pro budoucí investice z politiky soudržnosti EU. Jsou založeny na socioekonomickém zhodnocení potřebnosti a jsou konzistentní se zaměřením Národního programu reformem i strukturou jeho kapitol věnovaných reformním opatřením. Těmito prioritami jsou:

1. Zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy;

Pod tuto prioritu spadají především reformní opatření obsažená v následujících podkapitolách Národního programu reformem: reforma daní a daňového systému, efektivní veřejná správa a boj proti korupci, snižování administrativní a regulační zátěže podnikatelů, institucionální podpora rozvoje podnikání, zlepšení přístupu k vysokorychlostnímu internetu a rozvoj eGovernmentu, zvyšování energetické účinnosti, zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů, snižování emisí skleníkových plynů a zlepšování kvality životního prostředí.

2. Dobudování páteřní infrastruktury;

Pod tuto prioritu spadají především reformní opatření obsažená v následujících podkapitolách Národního programu reformem: strategické plánování rozvoje dopravní infrastruktury, zajištění efektivního financování dobudování páteřní sítě.

3. Vzdělávání, výzkum, vývoj a inovace;

Pod tuto prioritu spadají především reformní opatření obsažená v následujících podkapitolách Národního programu reformem:

zvyšování kvality a dostupnosti předškolního vzdělávání, systematické zlepšování kvality vzdělávací činnosti a reforma vzdělávací soustavy, reforma vysokého školství, investice do výzkumu, vývoje a inovací a hodnocení jejich výstupů a dopadů, zvýšení inovačního potenciálu ekonomiky ČR.

4. Efektivní trh práce, sociální začleňování, boj s chudobou a rozvoj systému péče o zdraví;

Pod tuto prioritu spadají především reformní opatření obsažená v následujících podkapitolách Národního programu reforem: moderní sociální systém a pracovní právo, integrace na trhu práce, sociální začleňování a snižování chudoby.

5. Integrovaný rozvoj území.

Vzhledem k jasnému rozdělení kompetencí mezi státem a samosprávnými celky, které vyplývá z ústavního pořádku ČR, nemůže Národní program reforem, schvalovaný vládou, nahrazovat ani v sobě integrovat strategické plány stanovované na úrovni krajů, měst a obcí dle jejich potřeb, ale též dle demokraticky legitimizované politické vůle artikulované na jejich úrovni.

Vláda se ovšem řídí zásadou, že strategické určení rozvojových priorit na národní úrovni musí v odpovídající míře reflektovat také specifické potřeby krajů, měst a obcí. Proto bude nedílnou součástí rozpracování uvedených oblastí regionální dimenze. Samotný územní rozměr pak bude tematizován ve svébytné oblasti podpory.

Přitom budou kombinovány přístupy „shora“ (respektování makroekonomických souvislostí, rámcových dokumentů EU a ČR a posouzení nedostatků ve fungování české ekonomiky a jejích rozvojových možností dalšími vnějšími subjekty) i „zdola“ (vnímání aktuálních a výhledových potřeb relevantních aktérů z ekonomického prostředí i potřeb společnosti jako celku).

II. 3. 2. Regionální a urbánní dimenze v rámci NPR

Jak bylo výše uvedeno, nemůže Národní program reforem určovat prioritní oblasti rozvoje jednotlivých regionů, ovšem musí brát v úvahu faktory, které vedou k odlišným potřebám jednotlivých územních samosprávných celků.

Je třeba především reflektovat stále se prohlubující rozdíly v ekonomické a sociální výkonnosti krajů a s nimi související disparity v nezaměstnanosti, životní úrovni a sociální situaci obyvatel.

I zde je však vzhledem k principu tematické koncentrace a s ohledem na omezené finanční prostředky určené pro politiku soudržnosti EU v období 2014-2020 naprostou nezbytností hierarchizace priorit. Vláda bude usilovat o to, aby zdroje byly cíleně směřovány do předem vymezených klíčových problémových či rozvojových oblastí.

Při dalším provádění politiky soudržnosti EU bude proto vláda dbát především na to, aby, v souladu se základními strategickými dokumenty pro oblast regionálního rozvoje, mezi něž patří zejména Strategie regionálního rozvoje pro období 2007-2013 a nově připravovaná Strategie pro období 2014-2020, bylo prokazatelně dosaženo deklarovaných cílů. K nim patří zejména právě snižování regionálních disparit, uskutečnění potřebných strukturálních přeměn v regionech a nastartování procesů směřujících k vyváženému rozvoji území.

Smyslem uplatnění regionální dimenze je, krom zohlednění regionálních potřeb či regionálních rozdílů, poskytnutí prostoru pro promítnutí hledisek klíčových aktérů, ať už jde o jejich spolurozhodovací pravomoci, míru subsidiarity nebo diferencované postoje dle vymezených území.

Nedílnou součástí regionální dimenze je i urbánní dimenze, včetně harmonizace rozvoje venkovského a urbanizovaného prostoru. Při plnění svých funkcí se města, podobně jako regiony, potýkají s celou řadou specifických problémů. Také v tomto případě jsou jejich příčiny často vzájemně propojeny a souvisí i se změnami životního stylu.

Úsilí bude proto primárně zaměřeno na konsolidaci měst coby středisek růstu a na podporu diverzifikace ekonomických aktivit ve městě i na venkově; do infrastruktury, dopravní obslužnosti a dostupnosti; do stimulace hospodářského rozvoje a podpory podnikání; do lidských zdrojů a vzdělávání, veřejného zdraví, sociální soudržnosti; do podpory vědy, výzkumu, inovací, informačních technologií; do zdravého životního prostředí; do partnerství a spolupráce v území, tvorby sítí a udržitelnosti jejich fungování. To vše jsou oblasti spadající pod hlavní rozvojové priority vlády při zaměření budoucích investic z politiky soudržnosti EU.

II. 3. 3. Role regionů, měst a obcí jako partnerů v přípravě budoucí politiky soudržnosti EU

Výsledné zaměření budoucí politiky soudržnosti EU v ČR, včetně regionální a urbánní dimenze, bude tedy průnikem priorit formulovaných na nadnárodní, národní, krajské a obecní úrovni a bude reflektovat rozhodovací procesy při tvorbě zájmů ve všech třech sférách. Současně zohlední diskusi s partnery sociálního dialogu.

Takto formulovaný rámec podmínek pro budoucí politiku soudržnosti zajišťuje plnou komplementaritu mezi celostátními prioritami obsaženými především v Národním programu reforem a v dalších strategických materiálech přijímaných na úrovni vlády na straně jedné a krajskými a obecními prioritami na straně druhé.

To umožní podporu pro záležitosti spadající do sféry např. kultury, turistického ruchu, podpory sociálních a veřejných služeb, místní a regionální dopravní infrastruktury či dobudování infrastruktury životního prostředí apod. I plnění těchto priorit lze v jejich konečném důsledku vnímat jako příspěvek k vytvoření konkurenceschopné ekonomiky založené na principu udržitelného růstu, trvalém zvyšování životní úrovně občanů a kvality životního prostředí.

III. Hlavní reformní opatření

III.1. Konsolidace veřejných financí

Úvod

Veřejné finance v ČR trpí strukturálními schodky, což bylo příznačné i pro období růstu. Proběhnuvší recese následovaná současnou stagnací s nepříznivou prognózou hospodářského vývoje tak potřebu strukturálních reforem a vnitřní konsolidace ještě více akcentovala. Snížení strukturálních deficitů je nutnou podmínkou zajištění dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, a tím i konkurenceschopnosti České republiky.

Prioritním cílem vlády zůstává dosažení vyrovnaného hospodaření sektoru vládních institucí. V roce 2013 by měl schodek klesnout pod 3 % HDP a následně postupně klesat tak, aby bylo v roce 2016 hospodaření vyrovnané. Výhled sald v pojetí ESA95 zobrazuje následující tabulka:

% HDP	2013	2014	2015	2016
Saldo	-2,9	-1,9	-0,9	0,0

Zdroj: Ministerstvo financí

Hlavní reformní cíle

Udržitelnost veřejných financí je průřezovým cílem, jenž se musí promítat do všech oblastí státní, resp. veřejné sféry. Jednotlivá reformní opatření by proto měla být minimálně rozpočtově neutrální, a to buď přímo, nebo ve svém výsledném efektu. Bližší informace k rozpočtovým dopadům zde uvedených reforem jsou obsahem Konvergenčního programu ČR 2012.

V průběhu roku 2011 se v rámci reformních balíků předložených vládou a schválených Parlamentem podařilo výrazně pokročit v konsolidačním úsilí. Mezi nejvýznamnější uskutečněné kroky patří opatření v oblasti reformy důchodového systému, kde byla schválena tzv. malá důchodová reforma i tzv. velká důchodová reforma. Velká důchodová reforma nabude účinnosti od 1. ledna 2013. Přijatá opatření představují naplnění hlavních plánovaných kroků v této oblasti a jsou také

v souladu se specifickými doporučeními Rady pro ČR.

Navzdory již přijatým opatřením stále existují oblasti, v nichž je nezbytné pokračovat v reformním úsilí s cílem snížit v dlouhodobé perspektivě jejich rozpočtovou náročnost. Jedná se zejména o zdravotnictví, v němž se rovněž výrazně promítají negativní důsledky stárnutí populace.

Současně je vhodné nadále provádět konsolidační opatření i na příjmové straně tak, aby se daňová soustava stala jednodušší, administrativně méně náročnou, transparentní a zachovala či zvýšila konkurenceschopnost domácí ekonomiky. Významná je rovněž příprava ústavního zákona o rozpočtové kázní a odpovědnosti, jehož předpokládané přijetí v roce 2013 povede k vytvoření dostatečně robustního a účinného fiskálního rámce pro Českou republiku.

Důležitou podmínkou rozpočtové disciplíny je efektivní fungování státní správy při zacházení s veřejnými prostředky. Je třeba především zvýšit transparentnost a provádět reformní opatření s cílem boje proti korupci a plýtvání. Účinná protikorupční strategie je podmínkou všech dalších reforem v oblasti výdajové strany veřejných rozpočtů. Její součástí by mělo být i posílení zodpovědnosti ve veřejné správě a snížení outsourcingu základních činností státní správy a samosprávy do soukromé sféry.

Vláda hodlá nadále pokračovat v úspěšných opatřeních. Současně si vláda uvědomuje, že tato opatření nemohou být motivována pouze snahou omezit výdaje, ale musí sledovat prioritu, kterou je nyní především nastartování udržitelného růstu založeného na podpoře konkurenceschopnosti. Cílem vlády je proto v první řadě veřejné výdaje vhodně strukturovat tak, aby veřejné investice konkurenceschopnost dále posilovaly.

Reformy se proto nemohou sestávat jen z rozpočtových škrtů, ale především z prorůstových opatření, k nimž náleží i vytváření kvalitních podmínek pro podnikání a rozvoj.

Dodatečné kroky vlády ve fiskální oblasti prováděné v r. 2012 nad rámec NPR

S ohledem na nepříznivou prognózu hospodářského vývoje podnikne vláda během roku 2012 další kroky vedoucí k fiskální konsolidaci. V tomto kontextu pokládá vláda za svou hlavní prioritu plnění cílů Paktu stability a růstu a s ním souvisejících legislativních aktů přijatých na úrovni EU. Tyto cíle musí být propojeny s opatřeními uvedenými v Národním programu reforem a doplňují je.

Vláda však bude usilovat o to, aby plnění Národního programu reforem 2012 nebylo ohroženo. Opatření, která budou během jara a léta 2012 provedena ve fiskální oblasti nad rámec tohoto programu, by proto neměla ohrozit priority Národního programu reforem a současné znění Národního programu reforem již bere potenciální opatření - jakkoliv v době jeho tvorby ještě nepřijatá ani na úrovni vlády - v úvahu.

III.1.1. Reforma daní a daňového systému

III.1.2. Reforma systému zdravotnictví a veřejného zdravotního pojištění

III.1.3. Reforma fiskálního rámce

III.1.4. Efektivní veřejná správa a boj s korupcí

III.1.1. Reforma daní a daňového systému

Hlavními cíli daňové reformy pro nejbližší období jsou snižování administrativní zátěže a příspěvek ke konsolidaci veřejných rozpočtů. Reforma daní musí současně přispívat ke konkurenceschopnosti české ekonomiky. Proto by měla nastavit takové podmínky, které umožní hospodářský růst a příchod zahraničních investic. Vláda se dále soustředí na zefektivnění a zjednodušení výběru daní tak, aby celý systém byl více přátelský k daňovým poplatníkům.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

Provedená i připravovaná opatření daňové reformy odpovídají Specifickému doporučení České republiky (CSR) z r. 2011 č. 1 v části „pokračovat ve využívání stávajícího prostoru pro zvýšení příjmů z nepřímých daní a přesunout tak daňovou zátěž od zdanění práce, zlepšit dodržování daňových předpisů a omezit daňové úniky“. Tato opatření jsou v souladu i s důrazem Roční analýzy růstu 2012 na příspěvek daňových reforem k růstu. Vyčíslení rozpočtových dopadů daňových reforem je součástí Konvergenčního programu ČR 2012.

V období od dubna 2011 do dubna 2012 byly v rámci daňové reformy provedeny následující kroky:

- Zavedení odvodu z loterií a jiných podobných her ve výši 20 %, které bude nově směřovat do veřejných rozpočtů;
- Zvýšení snížené sazby daně z přidané hodnoty z 10 % na 14 %;
- Zvýšení daně z tabákových výrobků na základě požadavků směrnice Rady 2011/64/EU;
- Zvýšení daňového zvýhodnění na dítě o 150 Kč měsíčně;
- Vznik Specializovaného finančního úřadu, do jehož správy spadají významní plátcí daní jako finanční instituce či právnické osoby s obratem vyšším než 2 mld. Kč.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

Roky 2012 a 2013 budou ve znamení konsolidace veřejných rozpočtů. Ta by měla být realizována jak prostřednictvím úspor na straně výdajové, tak v r. 2013 i na straně příjmové, tedy možným zvyšováním některých daní. Od roku 2013 se například počítá se zvýšením obou sazeb DPH o 1 procentní bod oproti sazbám platným v roce 2012, dojde ke zrušení stropů zdravotního pojistného,

zavedení tzv. „solidární přírážky“ k dani z příjmů fyzických osob nad stropy sociálního pojistného či zrušení základní slevy na poplatníka pro pracující důchodce. Všechna výše uvedená opatření budou účinná jen po přechodnou dobu tří let. Mezi další opatření, která budou účinná od roku 2013, a která už nemají legislativně omezenou dobu účinnosti, patří například omezení výdajových paušálů pro podnikatele, zrušení tzv. „zelené nafty“, zvýšení zdanění řezaného tabáku, zvýšení daně z převodu nemovitostí či zvýšení srážkové daně vůči daňovým rájům. Od roku 2014 bude zvýšena sazba daně z příjmů fyzických osob o 1 procentní bod, zároveň bude nově zdaněno tiché víno, zavedena uhlíková daň, zrušeno daňové osvobození plynu pro domácnosti, zavedena nová daň z předepsaného pojistného a také zrušen tzv. „zaměstnanecký paušál“.

1. Zjednodušení systému daní z příjmů

Prostřednictvím zahájené reformy přímých daní a odvodů prováděné ve dvou fázích dojde k zásadnímu zjednodušení celého daňového systému a snížení administrativních nákladů na straně státu i poplatníků. První fáze se zaměřuje na *harmonizaci základu daně z příjmů fyzických osob s vyměřovacími* základy sociálního a zdravotního pojistného a na sjednocení procesních postupů při správě daní z příjmů a pojistných. Ve druhé fázi dojde ke sjednocení do jedné *právní úpravy zákona o příjmových daních* a dovršení záměru zjednodušit a zpřehlednit stávající systém. Bude odstraněna řada daňových výjimek. Vedle zachování výjimek z důvodů vyšší efektivity daňového systému budou ponechány pouze ty, které odpovídají prioritám vlády. Kolektivní skupinou, která v rámci daňového systému bude moci nadále využívat zvláštního zvýhodnění, zůstanou rodiny s dětmi, které dlouhodobě umožňují udržitelnost veřejné soustavy prostřednictvím výchovy dětí – budoucích daňových poplatníků. Výjimky se budou nadále vztahovat také na podporu vědy a výzkumu, vývoje a inovací, zajištění ve stáří, vlastní bydlení a altruismus.

2. Další daňová opatření

Daňový systém stále výraznou měrou spočívá na vysokém zdanění práce, které by se proto nemělo dlouhodobě dále zvyšovat. Na základě specifického doporučení Rady se kroky vlády v tomto období zaměří na oblast nepřímých daní. Budou pokračovat aktivity vedoucí ke zvyšování podílu těchto daní v celkovém daňovém výnosu a v rámci implementace směrnice o fakturaci dojde ke zrovnoprávnění listinných a elektronických daňových dokladů. Rovněž bude dále *zvýšena sazba spotřební daně z tabákových výrobků*.

Vláda nebude v zájmu zachování konkurenceschopnosti a neoslabování růstu Evropské unie podporovat zavedení daně z finančních transakcí na národní úrovni ani na úrovni EU.

3. Projekt jednoho inkasního místa

Součástí reformy daňové soustavy je institucionální sjednocení výběru daní a pojistného na sociální a zdravotní pojištění a vytvoření systému jednoho inkasního místa (JIM), jehož cílem je zlepšit účinnost výběru dotčených příjmů, zvýšit objem vybraných prostředků a snížit náklady (příslušná právní úprava již byla schválena).

V roce 2012 bude pokračovat tvorba systému JIM, která probíhá v několika krocích: první fáze byla započata již v lednu 2011 zahájením institucionální reformy daňové správy, samotné vytvoření JIM se v současnosti předpokládá s účinností od 1. ledna 2014.

Po stránce formálně institucionální bude JIM tvořeno na bázi orgánů dnešní finanční správy. Spolu s *implementací projektu JIM* je nutné upravit i stávající právní normy týkající se daní a pojistného a zároveň sjednotit procesní přístupy upravující jejich výběr. Tento proces bude dokončen připravovaným *zákonem o příjmových daních*, který jednotně upraví daně z příjmů a pojistné. Součástí souboru novel JIM je i *nový způsob zdanění hazardních her*.

Po věcné stránce jsou součástí zavedení JIM mj. následující opatření:

- Převzetí výběru a správy pojistného na sociální zabezpečení a veřejné zdravotní pojištění orgány Finanční správy České republiky;
- Sjednocení a centralizace registrů a evidencí;
- Harmonizace vyměřovacích základů daně z příjmů fyzických osob a pojistného.

4. Reorganizace daňové a celní správy

V průběhu roku 2012 budou pokračovat práce na *reorganizaci daňové (resp. finanční) správy a celní správy*. Dojde tak ke snížení počtu finančních a celních úřadů a ke zrušení finančních a celních ředitelství (v případě finanční správy budou nahrazena jedním Odvolacím finančním ředitelstvím). Tato reformní opatření vstoupí v účinnost 1. ledna 2013.

Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Reforma daní a daňového systému je součástí projektu Konkurenceschopný daňový systém, který je součástí pilíře Makroekonomická stabilita Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti. Cílem projektu je zefektivnění a zjednodušení daňového systému a odstranění maximálního počtu zbytečných distorzí. Hlavní navržená opatření směřují k fungování jednoho inkasního místa, k preferovanému posunu od zdanění práce ke zdanění spotřeby a minimalizaci nepotřebných výjimek či tvorbě tzv. daňových podlah (dolních limitů) – minimálních nezdanitelných základů při výpočtu odvodu pojistného na zdravotní a sociální pojištění.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ je řada v této kapitole navrhovaných opatření zaměřena na shodné cíle jako budoucí politika soudržnosti EU v podmínkách ČR, zejm. pokud

jde o prioritní oblast zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Hlavním cílem provedení daňové reformy je snížení administrativní zátěže, a to jak na straně státu, tak na straně podnikatelského sektoru. Měla by tak přispět k budování konkurenceschopné ekonomiky a v konečném důsledku k vytváření nových pracovních míst. Z tohoto hlediska podporuje naplňování cíle Strategie Evropa 2020 v oblasti zvyšování zaměstnanosti žen a mužů. Současně díky systému podpory rodiny v daňové oblasti usnadní sladění pracovního a rodinného života. Opatření podpoří zaměstnanost rodičů a současně díky daňovým zvýhodněním pracujících rodičů umožní snazší zajištění péče o děti.

Daňová reforma i projekt JIM bezprostředně souvisí s doporučením č. 1 integrovaných směrů z r. 2010. Cílem obou kroků je snížení nadbytečných administrativních nákladů spojených se správou daní. K tomu dojde jak institucionální redukcí (JIM), tak odstraněním výjimek v rámci systému daní z příjmů a celkovým zjednodušením konstrukce těchto daní.

Zefektivnění zdanění práce redukcí byrokratickou zátěž při zachování zvýhodnění v některých kritických oblastech včetně výzkumu, vývoje a inovací patří mezi doporučená opatření na zvýšení konkurenceschopnosti i v rámci Paktu euro plus.

III.1.2. Reforma systému zdravotnictví a veřejného zdravotního pojištění

Ačkoliv oblast zdravotnictví není ve Strategii Evropa 2020 výslovně uváděna, objevuje se v několika jejích vlnkových iniciativách. Zefektivněním systému zdravotnictví tak může Česká republika výrazným způsobem přispět k naplňování Strategie Evropa 2020.

Cílem prováděných opatření je zdravotnictví finančně udržitelné z hlediska veřejných rozpočtů, které bude schopné adaptace na změny a bude všem občanům zajišťovat dostupnost potřebné kvalitní a efektivní zdravotní péče. Postupnými reformními kroky se bude zdravotnictví dále posouvat od přidělového systému do stále lépe regulovaného trhu, ve kterém bude hlavní roli hrát občan/pacient a ve kterém budou nastaveny správné motivace pro všechny zúčastněné subjekty. Reformní kroky počítají i nadále s vysokou mírou solidarity mezi zdravými a nemocnými, mezi generacemi a sociálními vrstvami v souladu s principy evropské civilizace.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

V souladu s prioritami zmíněnými v Národním programu reformy 2011 došlo na podzim 2011 k přijetí zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, který mj. stanoví jednotné podmínky poskytování zdravotních služeb pro všechny poskytovatele a vyjasňuje práva a povinnosti pacientů, kteří se tak stávají rovnocenným účastníkem procesu poskytování zdravotních služeb. Zákon i nadále pracuje s konceptem zdravotní péče.

Spolu s tímto zákonem byl dále přijat zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (upravuje např. dárčovství krve, umělé oplodnění, či změnu pohlaví) a zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě, který představuje komplexní právní úpravu odpovídající aktuálním požadavkům při poskytování přednemocniční neodkladné péče, jež doposud chyběla.

Přijetím dvou novel zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, došlo ke zpřesnění definice rozsahu péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění, a tedy i nároku pacienta. Tato úprava mj. také jasně definuje pravidla pro čerpání nadstandardní, resp. ekonomicky náročnější varianty zdravotní péče a umožní postupně snižovat výdaje na léky prostřednictvím revizí, pomocí

dohodnutých nejvyšších cen a v oblasti generik elektronickými úhradovými aukcemi.

S cílem zlepšit systém vzdělávání v oblasti nelékařských zdravotnických povolání byl dále novelizován zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání.

V návaznosti na plnění výše uvedených opatření se současné reformní kroky zaměřují především na tyto oblasti:

- Zefektivnění systému veřejného zdravotního pojištění;
- Zlepšení organizace, struktury a kvality poskytované zdravotní péče se speciálním zaměřením na akutní lůžková zařízení a ve vazbě na zlepšení systému vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů ve zdravotnictví;
- Podpora eHealth a informačních technologií;
- Nové nastavení systému zdravotně – sociální péče.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

Díky přijatým i připravovaným legislativním úpravám zůstává systém veřejného zdravotnictví vysoce solidární a poskytuje nejširší přístup ke kvalitním a moderním službám všem skupinám pojištěnců.

1. Zefektivnění systému veřejného zdravotního pojištění

Již přijaté legislativní úpravy vedou ke zpřesnění definice rozsahu péče hrazené z veřejného zdravotního pojištění a tedy nároku pacienta.

Připravovaný návrh nového *zákona o zdravotních pojišťovnách* posílí odpovědnost zdravotních pojišťoven při správě veřejných prostředků a zvýší tlak na jejich efektivitu. Zákon bude definovat zdravotní pojišťovnu jako neziskovou instituci sui generis, s odpovědnou dozorčí radou a představenstvem, která bude mít zakázáno

vlastnit zdravotnická zařízení. Zákon popíše způsob vzniku, fungování a zániku zdravotních pojišťoven, způsob dozoru a kontroly a zřídí Kancelář zdravotního pojištění, která bude zajišťovat společné činnosti.

Dále budou posíleny pravomoci a možnosti dohledu Ministerstva zdravotnictví nad hospodařením zdravotních pojišťoven, plněním nároků pojištěnců definovaných *zákonem o veřejném zdravotním pojištění*. Reformy modelu financování zdravotnictví usilují o minimalizaci dopadu tíže reformních kroků na pacienty. Při kontrole plnění nároků pojištěnců se bude ministerstvo opírat o nařízení vlády o časové a místní dostupnosti zdravotní péče, které bude upravováno dle aktuálních potřeb. Ministerstvo bude provádět supervizi plnění opatření (např. nápravných) uložených zdravotním pojišťovnám.

Na straně výdajové budou využívány takové úhradové mechanismy, které jsou spravedlivé a motivují poskytovatele péče k efektivnímu chování. Postupné uplatnění všech prvků platby za diagnózu (DRG) v akutní lůžkové péči povede ke zvýšení její efektivity, k odstranění stávajících nerovností mezi jednotlivými pracovišti, k restrukturalizaci lůžkové péče. Klasifikační systém DRG umožňuje srovnávat produktivitu, kvalitu a efektivitu jednotlivých pracovišť a je účinným nástrojem řízení. O prospektivních platbách za epizodu péče je uvažováno i v ambulantní sféře. Postupné zavádění systému DRG má za cíl umožnit zřizovatelům přizpůsobení kapacit a portfolia péče poskytované v jednotlivých zdravotnických zařízeních nové situaci.

K zajištění férové konkurence mezi zdravotními pojišťovnami bude dále zpřesňován systém kompenzace rizika. Současné parametry přerozdělení, zohledňující nákladnost věkové kategorie pojištěnců a náklady na pojištěnce přesahující patnáctinásobně náklady průměrné, budou rozšířeny o náklady na recepty. Toto přerozdělení bude lépe odpovídat struktuře nákladů pojistných kmenů jednotlivých zdravotních pojišťoven než dosavadní systém a zvýší ochranu zejména chronicky nemocných pacientů.

Na straně příjmové byl zavedením možnosti volby ekonomicky náročnější varianty otevřen prostor pro vstup soukromých prostředků do zdravotnictví podle volby a rozhodnutí pacienta. Tento prostor bude dále rozšiřován a o jeho případném pokrytí smluvním připojištěním rozhodne poptávka pacientů/občanů. Jednou z možností, jak zvýšit motivaci zdravotních pojišťoven efektivně hospodařit se svěřenými prostředky, je zavedení cenové konkurence mezi nimi. Jako nejprůhodnější se jeví zavedení *dvousložkového pojistného*, jehož první část je vázána na příjem občana a podléhá přerozdělení a jeho druhá část je jednotná pro všechny pojištěnce jedné pojišťovny a její výši nastavuje pojišťovna podle své očekávané bilance. Možnosti aplikace dvousložkového pojistného budou dále analyzovány zejména ve vazbě na vznik JIM.

Pro standardizaci vstupu zdravotnických technologií do úhrady z veřejného zdravotního pojištění bude zaveden systém hodnocení a posuzování zdravotnických technologií v souladu s pravidly EU. Nastavení pravidel pro využívání nákladných přístrojů povede k racionalizaci investic, nákupů a rozmístění nových technologií.

Vláda ve spolupráci se zdravotními pojišťovnami napomůže vytvořit takové nastavení rozsahu služeb hrazených z veřejného zdravotního pojištění, který bude zaměřený na podporu prevence. Součástí těchto nároků pacientů by měla být podpora ke zdravému životnímu stylu a dbaní na prevenci a dodržování léčebných postupů.

2. Zlepšení organizace, struktury a kvality poskytované zdravotní péče, se speciálním zaměřením na akutní lůžkovou péči ve vazbě na zlepšení systému vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů ve zdravotnictví

Cílem reformy je průběžné zlepšování organizace, struktury a kvality poskytované zdravotní péče. K dosažení tohoto cíle bude využívána kombinace ekonomických, legislativních a exekutivních nástrojů.

Jednou z priorit je zefektivnit správu státních nemocnic a vyjasnit kompetence v rámci těchto organizací. Tuto oblast bude upravovat

připravovaný zákon o univerzitních nemocnicích, který bude reflektovat duální funkci dnešních fakultních nemocnic, kde dochází k léčbě i výuce zároveň.

V souladu s prioritní oblastí Strategie 2020 týkající se vzdělávání a celoživotního učení bude rovněž optimalizován systém vzdělávání lékařů. Vzhledem k tomu, že právě oblast vzdělávání lékařských a nelékařských pracovníků ve zdravotnictví je velmi specifická v porovnání s ostatními obory, a to např. i z důvodu náročnosti daných profesí a neustálých požadavků na přijímání nových poznatků, je nutné realizovat řadu opatření na zlepšení tohoto systému.

3. Podpora eHealth a informačních technologií

Za účelem vyšší transparentnosti poskytování a úhrad zdravotní péče průběžně probíhá podpora systému eHealth a informačních a komunikačních technologií jakožto významných nástrojů řízení a monitorování dopadů jednotlivých reformních kroků. Cílem prohloubení základních nástrojů pro monitoring a řízení celého systému je uplatnění zásady politiky založené na důkazech a empirické znalosti. Klíčovým v tomto směru jsou především projekty *elektronizace zdravotní dokumentace* (technologické platformy pro výměnu a sdílení dat zdravotní dokumentace), identifikátorů (pojištěnce a zdravotnického profesionála), registrů (databáze definované v rámci Národního zdravotního informačního systému i mimo něj) a preskripce (databáze předepisovaných a vydávaných léků, eventuálně zdravotnického materiálu). Elektronizace zdravotnictví se však významně týká i dozoru a regulace léčiv, telemedicíny a vzdělávání (např. pro standardizaci a rozvoj možností moderních metod distančního vzdělávání zdravotnických profesionálů i občanů v rámci edukace eventuální preventivní péče).

4. Nové nastavení systému zdravotně – sociální péče

V současné době také pokračují práce na nové právní úpravě oblasti na rozhraní zdravotních a sociálních služeb (koordinovaná

rehabilitace, dlouhodobá péče). Cílem právní úpravy o koordinované rehabilitaci je obnova nezávislého a plnohodnotného tělesného a duševního života osob po úrazu, nemoci, nebo zmírnění trvalých následků nemoci nebo úrazu na život a práci člověka. *Nová právní úprava o zdravotně-sociální péči* významně zlepší efektivitu vynakládání veřejných prostředků ze systému veřejného zdravotního pojištění i sociálních dávek, zajistí dostupnou a kvalitní dlouhodobou péči poskytovanou podle individuálních potřeb klienta a zabezpečí rovnost podmínek pro všechny občany i poskytovatele dlouhodobé zdravotně-sociální péče. Cílovým stavem je jasné vymezení oblasti dlouhodobé péče, resp. provázanosti zdravotních a sociálních služeb poskytovaných v jejím rámci, nároku klientů a jeho hodnocení a stanovení odpovídajících požadavků na personální a věcné vybavení poskytovatelů.

Postupně by v interakci mezi zdravotními pojišťovnami, vládou a kraji mělo dojít k optimalizaci sítě lůžkové péče s cílem zajistit obyvatelstvu optimální a adekvátní lůžková zařízení v reakci na demografické trendy, částečně i zrušením lůžek akutní péče nebo jejich převedením na lůžka následné péče. Cílem optimalizace zdravotní a sociální péče je přitom primárně podpora ambulantních a terénních zdravotně sociálních služeb na komunitní úrovni, jejichž záměrem je, aby dlouhodobě nemocní mohli co nejdéle setrvat ve svém přirozeném domácím prostředí, tedy doma. Vedle podpory transformace lůžkové péče proto vláda usiluje o realokaci finančních prostředků ze zrušených akutních lůžek směrem k podpoře domácí zdravotní péče. Projekt optimalizace zdravotní a sociální péče je koordinovaným projektem vlády, zdravotních pojišťoven a zřizovatelů.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Výše uvedená opatření jsou dále rozvedena v pilíři Zdravotnictví Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti. Jedná se zejména o zefektivnění finančních toků od poplatníka k veřejným rozpočtům, optimalizaci úhradového systému, úpravu mechanismů

přerozdělení vybraného pojistného a dále pak podporu konkurenčního prostředí včetně zaručení soutěže pojišťoven o pojištěnce. Spolu s tím je nutné zefektivnit fungování pojišťoven formou institucionálního nastavení včetně jednotné právní úpravy formy a postavení, úpravy způsobu účtování a dohledu nad zdravotními pojišťovnami. Cílem opatření je zvýšit příjmy systému a současně i jeho efektivitu, přičemž jsou doprovázena i čistě úspornými kroky.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou uvedena opatření zaměřená na shodné cíle, jako priorita zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivit veřejné správy a jako priorita podpora efektivního trhu práce, sociální začleňování, boj s chudobou a rozvoj systému péče o zdraví.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Kromě obecného cíle zajištění dlouhodobé finanční udržitelnosti naplňují reformní kroky v oblasti zdravotnictví také cíle Strategie Evropa 2020 v oblasti zaměstnanosti, a to z hlediska poptávky po zdravotnických pracovnících (zdravotnictví představuje významného zaměstnavatele) i obecně zaměstnatelnosti obyvatel EU z hlediska jejich zdraví, a dále v oblasti vzdělávání a výzkumu a vývoje. Vzhledem k tomu, že dostupný a kvalitní systém péče o zdraví může být i jedním z nástrojů prevence před chudobou, přispívají reformní kroky nepřímo i k cíli snižování chudoby.

III.1.3. Reforma fiskálního rámce

Zdravé a udržitelné veřejné finance jsou jedním z pilířů konkurenceschopné ekonomiky a dlouhodobě udržitelného rozvoje. Vláda se ve svém programovém prohlášení přihlásila k provedení reformy veřejných financí, důchodového a zdravotně sociálního systému. Střednědobým cílem vlády jsou vyrovnané veřejné rozpočty v roce 2016. Prioritou fiskální politiky pro následující období je konsolidace veřejných rozpočtů zaměřená nejenom

na snížení deficitů vládního sektoru, ale i na zlepšení strukturálních parametrů, jako je kvalita veřejných financí a posílení prorůstových atributů české ekonomiky. Blíže budou střednědobá fiskální strategie vlády a připravované změny institucionálního rámce fiskální politiky rozpracovány v aktualizaci Konvergenčního programu ČR na léta 2012 – 2015, kterou vláda připravuje souběžně s aktualizací Národního programu reforem pro rok 2012 a pro niž budou závazné schválené střednědobé výdajové rámce.

Fiskální rámec doplní další opatření v oblasti daňové správy, kontroly hospodaření, zadávání veřejných zakázek a sociálních výdajů.

Jedním ze základních předpokladů důsledné a odpovědné fiskální konsolidace a dodržování rozpočtové kázně je existence robustního a účinného fiskálního rámce, v němž je fiskální politika připravována a realizována. Vláda proto na základě vyhodnocení stávajícího fiskálního rámce, zahraničních zkušeností a také s ohledem na povinnost implementovat směrnici Rady EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států zahájila v roce 2011 přípravu návrhu ústavního zákona o rozpočtové kázni a odpovědnosti.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

Národní program reforem 2011 v hrubých obrysech nastínil dvě hlavní konkrétní iniciativy v oblasti reformy fiskálního rámce, právní úpravu fiskálních pravidel a právní úpravu vzniku nezávislé Národní rozpočtové rady. K těmto iniciativám proběhla v období od dubna 2011 politická diskuse, na jejímž základě jsou v aktualizaci Národního programu reforem pro rok 2012 uvedeny jejich zpřesněné parametry a harmonogram jejich přijetí.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

V souladu s Plánem legislativních prací vlády bude v polovině roku 2012 předložen návrh *ústavního zákona o rozpočtové kázni a odpovědnosti obsahující vymezení číselných fiskálních pravidel pokrývajících celý sektor*

vládních institucí, zavedení tzv. dluhové brzdy, zřízení nezávislé Národní rozpočtové rady a ukotvení opatření ke zvýšení fiskální transparentnosti. Práce na vytvoření podmínek pro fungování upraveného fiskálního rámce byla zahájena již v letošním roce s cílem dokončení do konce roku 2013.

1. Předložení právní úpravy posilující rozpočtovou kázeň a odpovědnost

Nový ústavní zákon bude definovat zásady rozpočtové kázně a odpovědnosti a zastřeší fiskální rámec tím, že explicitně stanoví fiskální pravidla pro celý vládní sektor i jeho jednotlivé subsektory. Takto zaváže vládu, aby vedla transparentní a odpovědnou politiku, jež v budoucnu neohrozí stabilitu veřejných financí. Vymezí povinnost kontrolovat a nezávisle vyhodnocovat dodržování fiskálních pravidel. Operativní fiskální pravidla budou doplněna pravidlem dluhové brzdy. Ta bude mít podobu limitů podílu vládního dluhu na HDP, při jejichž dosažení bude vláda povinna automaticky realizovat předem definovaná konsolidační opatření.

2. Vytvoření Národní rozpočtové rady

Dalším legislativním krokem, ke kterému se vláda přihlásila, je zřízení Národní rozpočtové rady. Půjde o nezávislou fiskální instituci, do jejíž základní působnosti bude patřit sledování a hodnocení dodržování číselných fiskálních pravidel, příprava zprávy o fiskální udržitelnosti a monitorování transparentnosti veřejných rozpočtů, a to vč. doporučení k jejímu zlepšení.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Nové zakotvení pravidel rozpočtové odpovědnosti a další navrhovaná opatření jsou součástí projektu Rozpočtový dohled – transparentní a udržitelné veřejné finance Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti a jejich realizace přispěje ke stabilizaci vývoje veřejných financí a podpoří tak plnění Specifických doporučení České republiky (CSR) v oblasti veřejných financí.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ očekává vláda

pozitivní vliv přijímaných opatření na plnění priority zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Navrhovaná opatření významně omezí nárůst zadluženosti státu a bezprostředně přispějí k naplnění doporučení č. 1 integrovaných hlavních směrů z r. 2010, zajištění kvality a udržitelnosti veřejných financí. Současně tato opatření souvisí i s doporučením č. 2 integrovaných hlavních směrů, tj. řešením makroekonomických nerovnováh.

Právní zakotvení rozpočtové kázně a odpovědnosti je navíc přesně tím nástrojem, po kterém volá Pakt euro plus v oblasti udržitelnosti veřejných financí a který zohledňuje také Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii.

III.1.4. Efektivní veřejná správa a boj s korupcí

Kvalitní instituce jsou klíčovým stavebním kamenem pro budování konkurenceschopné a na inovacích založené ekonomiky. To potvrzuje také Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti. Naopak neefektivní veřejné instituce jsou pro ekonomiku brzdou. O to závažnější je, že ve všech mezinárodních srovnáních je institucionální prostředí hodnoceno jako jedna z nejslabších stránek České republiky. Neefektivní instituce, nadměrná regulační zátěž a korupce jsou v současné době jevy, kvůli kterým ČR ztrácí na vyspělé státy EU i OECD. Efektivní fungování veřejné správy v oblasti zacházení s veřejnými prostředky je rovněž jednou ze stěžejních cest vedoucích k udržitelnosti veřejných financí, a to na výdajové stránce státního rozpočtu. Na příjmové stránce je jeho protějškem efektivní systém daňové správy eliminující možnost daňových úniků. Obě priority lze naplnit prostřednictvím vzájemné vyváženosti tří základních pilířů – prevence, průhlednosti a postihu.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

V roce 2011 probíhala implementace Strategie vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012. S účinností od ledna 2012 byla zavedena trestní odpovědnost právnických osob. Schváleno bylo zřízení jednoho inkasního místa, které přispěje k efektivnějšímu a úspornějšímu fungování veřejné správy cestou sjednocování agend.

1. Veřejná správa

V období duben 2011 - duben 2012 pokračovala, či byla realizována následující reformní opatření v oblasti veřejné správy:

- Byla provedena Analýza aktuálního stavu veřejné správy, která mj. popsala systémové nedostatky veřejné správy a vláda vzala na vědomí předložený základní rámec pro Koncepti dokončení reformy veřejné správy;
- Vláda schválila 31. srpna 2011 věcný záměr zákona o úřednících veřejné správy a o vzdělávání ve veřejné správě, v únoru 2012 schválila teze zákona. Zákon má především zajistit odpolitizování, profesionalizaci a stabilizaci veřejné správy. V této souvislosti byla vypracována i komparativní mezinárodní analýza.

2. Boj s korupcí

Snížení korupce v ČR je jednou z priorit Programového prohlášení vlády. Za tímto účelem vláda přijala v lednu 2011 Strategii v boji proti korupci na období let 2011 a 2012. Z této Strategie byla splněna více než polovina z aktuálních 84 úkolů.

a. Opatření v oblasti veřejné správy

Kromě výše uvedených tezí zákona o úřednících veřejné správy:

- Vláda schválila změnu Ústavy ČR a novelu zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu, které zavádějí kontrolní kompetence Nejvyššího kontrolního úřadu vůči územním samosprávným celkům;

- V polovině února 2012 byla vládou schválena analýza zřízení registru přestupků; do 30. června 2012 má být vládě předložen návrh novely zákona o přestupcích, trestního zákoníku a dalších souvisejících zákonů, v nichž budou vytvořeny podmínky pro vznik registru přestupků;

- V únoru 2012 vláda schválila novelu tiskového zákona, kterou byla přijata nová pravidla pro vydávání periodického tisku orgány územních samosprávných celků v podobě povinnosti poskytovat objektivní a vyvážené informace a přiměřený prostor všem členům zastupitelstva daného územního samosprávného celku pro vyjádření jejich názorů včetně jejich práva na uveřejnění tzv. doplňující informace;

- V prosinci 2011 vláda schválila nový zákon o kontrole (kontrolní řád), který má sjednotit kontrolní proces u orgánů veřejné správy tak, aby nedocházelo k duplicitám a nejasnostem při výkonu dozoru a kontroly ve veřejné správě. Zároveň byla v lednu 2012 schválena dílčí novela zákona o finanční kontrole;

- V prosinci 2011 byla vládou schválena s účinností od ledna 2012 revidovaná metodika pro hodnocení dopadů regulace (RIA) za účelem promítnutí opatření na zefektivnění způsobu přípravy a provádění povinného hodnocení očekávaných dopadů k návrhům právních předpisů. Spolu s metodickým postupem byla již v listopadu 2011 souběžně posílena i institucionální stránka kontroly v podobě vytvoření nezávislé expertní komise pod Legislativní radou vlády k posuzování kvality a objektivnosti závěrečných zpráv RIA k návrhům právních předpisů, s jejímiž připomínkami se vláda seznamuje prostřednictvím stanoviska Legislativní rady vlády při předkládání návrhu na program jednání vlády.

b. Aktivity v rámci zadávání veřejných zakázek a zvýšení transparentnosti akciových společností

Byla schválena novela zákona o veřejných zakázkách, která zlepšuje proces zadávání veřejných zakázek, zvyšuje jejich transparentnost a umožňuje jejich

elektronizaci tím, že zajišťuje přístup veřejnosti k informacím o nich prostřednictvím internetu, a to od prvotní zadávací dokumentace až po konečné vyúčtování zakázky. Vláda rovněž schválila Strategii elektronizace zadávání veřejných zakázek pro období let 2011 až 2015.

c. Opatření v oblasti kompetencí orgánů činných v trestním řízení

- Vláda schválila novelu trestního řádu, která zpřesnila institut spolupracujícího obviněného v tom smyslu, že za zákonem striktně stanovených podmínek pro obviněného, který zabránil dokonání zločinu, bude upuštěno od potrestání. Smyslem této změny je zefektivnit rozkrývání organizované a zvláště závažné trestné činnosti.
- Současně vláda a Poslanecká sněmovna následně schválila novelu trestního řádu, kterou došlo k úpravě podmínek pro využití institutu odposlechů telekomunikačního provozu a nasazení agenta. Dále došlo k přijetí zákona o Generální inspekci bezpečnostních sborů, v rámci níž byl rozšířen přístup orgánů činných v trestním řízení k údajům z daňového řízení a rozšířen test spolehlivosti na příslušníky a zaměstnance Vězeňské služby ČR, Celní správy ČR a nově vzniklé Generální inspekce bezpečnostních sborů.
- Novelou trestního zákoníku došlo k zprůsnění trestů za korupční jednání u úředních osob. Taktéž byla schválena novela zákona o znalcích a tlumočnících, která zajišťuje vyšší státní dohled nad činností znalců a tlumočnicků a znaleckých ústavů, čímž má dojít ke zvýšení kvality znaleckých posudků a tlumočnických úkonů.
- Průběžně se konala a nadále budou konat vzdělávací akce všech orgánů činných v trestním řízení.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

V průběhu roku 2012 je důležité pokračovat v důsledné implementaci již existujících doporučení a projektů vycházejících z přijaté Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR a strategického dokumentu Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby (Strategie realizace Smart Administration v období 2007–2015). Zároveň je nutné se zaměřit na níže uvedená opatření v oblasti veřejné správy.

1. Veřejná správa

a. *Adaptace výše nákladů práce ve veřejné správě výši růstu a produktivity práce*

V ČR připadá 1 zaměstnanec ve veřejném sektoru na 15 občanů. Počet státních zaměstnanců tak není v porovnání s ostatními evropskými státy nikterak vyšší. Ze srovnání současně vyplývá, že ani vyšší počet státních zaměstnanců není nutně bariérou konkurenceschopnosti ekonomiky. Jde o to, zda veřejná správa funguje dostatečně efektivně a vynaložené prostředky mají charakter investice do konkurenceschopnosti. Samotné snižování počtu státních zaměstnanců přitom nepředstavuje strukturální řešení.

Klíčové je zajistit vztah mezi výši nákladů práce ve veřejných institucích a jejich produktivitou. V prostředí kladoucím vyšší nároky na kvalifikaci a manažerské, či další specifické dovednosti musí systém odměňování odrážet výkonnost zaměstnanců.

b. *Efektivní a úspornější veřejná správa*

i. Unifikace agend, institucí a zavedení klientského přístupu

Úsporná opatření budou doprovázena reformními akcemi zamezujícími zdvojení úředních agend či dokonce institucí. Zde lze konkrétně uvést nový institucionální systém výběru daní a poplatků v rámci jednoho inkasního místa (JIM), s předpokládanou účinností k 1. lednu 2014. Dále probíhá administrativní unifikace mechanismu vyplácení sociálních dávek, včetně centralizace systému. Všechny tyto aktivity budou

prováděny tak, aby byl plně zachován komfort klientů a zvýšena územní a časová dostupnost jednotlivých služeb za současného zjednodušení systému (možnost vyřídít maximální množství agend na jednom místě). Doprovodným opatřením bude budování klientského přístupu veřejných institucí ve styku s občany a úprava struktury veřejných institucí (back-, mid- a front-office) a na ni navazující změna postavení zaměstnanců veřejné správy a jejich odměňování.

ii. Koncepce dokončení reformy veřejné správy

V souladu s vládou schválenou Analýzou aktuálního stavu veřejné správy bude vládě do 30. června 2012 předložena *Koncepce dokončení reformy veřejné správy*. Cílem Koncepce je optimalizovat a zefektivnit činnost veřejné správy a zároveň jasně definovat postavení a úlohy veřejné správy na jednotlivých úrovních.

iii. Sdílení administrativních činností, včetně centrálních nákupů a prodejů

Podstatných úspor veřejných zdrojů lze dosáhnout sdílením administrativních činností zajišťujících fungování institucí. Zde bude hrát stěžejní roli centralizace systému nákupu a prodeje veřejného majetku, a to při zajištění nejvyšší možné transparentnosti, např. nákupem prostřednictvím veřejných elektronických aukcí či prodejem veřejnou dražbou. Centralizovaný systém nákupu by měla od r. 2013–14 řešit *Národní infrastruktura pro elektronické zadávání veřejných zakázek (NIZEP)*, která bude obsahovat moduly eTržiště a národní elektronický nástroj, jejichž prostřednictvím se budou veřejné zakázky uskutečňovat. Pro přechodné období bude vyvinut systém fungující na podobných principech.

iv. Elektronizace veřejné správy

Elektronizace v jednotlivých oblastech veřejné správy představuje významný příspěvek úsporám. Propojení databází a informačních systémů mezi institucemi může nadto přinést výrazné úspory soukromým subjektům při získávání informací.

Příkladem dobře fungující a otevřené databáze je insolvenční rejstřík. Bude ovšem nutné klást zvýšený důraz na jeho uživatelskou přívětivost a rovněž na ochranu osobních údajů.

Klíčové bude dále *dokončení a propojení systému centrálních registrů veřejné správy*, které po svém spuštění ke dni 1. července 2012 umožní zabezpečené sdílení dat mezi orgány veřejné moci. Přínosem bude především snížení počtu úkonů nezbytných pro vyřízení určité agendy v typických životních situacích a pokles požadavků orgánů veřejné správy na občany a podnikatele o dokládání jednotlivých údajů.

Dále je třeba modernizovat podobu právního předpisu, usnadnit občanům přístup k platnému právu, pomoci jim v pochopení jeho obsahu a vnímání souvislostí v právním řádu ČR a zároveň zvýšit kvalitu, efektivitu a transparentnost tvorby práva. Tato opatření budou předmětem projektů *eSbírka* a *eLegislativa*, jejichž cílem bude především zlepšení přístupu veřejnosti i podnikatelských subjektů k platným právním předpisům či k chystaným legislativním opatřením. Díky nim bude dosaženo i lepší kvality regulace. Zahájení realizace projektů *eSbírka* a *eLegislativa* je plánováno na podzim 2012 a jejich dokončení na polovinu roku 2015.

Probíhat bude přechod justice na elektronické spisy a co nejširší využívání elektronických nástrojů ve fungování justice, což v dlouhodobém horizontu zajistí přístup stran ke spisům, sníží administrativní náklady na soudní spory a povede k interaktivitě soudních rejstříků. Součástí projektu je i myšlenka zveřejňování vybraných rozhodnutí na internetu.

Vláda současně učiní opatření ke zlepšení informování veřejnosti a podnikatelského sektoru o transpozičních opatřeních a implementaci evropské legislativy.

v. Veřejná správa jako zdroj informací pro veřejnost

Opatření v této oblasti směřují na posílení poskytování informací ze strany veřejných institucí za účelem jejich využití veřejností a na větší transparentnost při zveřejňování dat sloužících k posílení veřejné kontroly.

Poskytování informací

Službou veřejných institucí je i poskytování informací. Veřejná správa a další veřejné instituce disponují velkým objemem dat, statistik a analýz, které v případě jejich zveřejnění ve správném formátu a uživatelsky příznivým způsobem mohou být využity soukromým sektorem či veřejností. Bude tak i lépe patrné případné nadbytečné zdvojení analýz ve státní správě a samosprávě. Koncepční systém zveřejňování také přispěje ke značným úsporám ve veřejných rozpočtech i rozpočtech podnikatelských subjektů, vzdělávacích a výzkumných institucí apod. Platformy pro zveřejnění informací a dat mohou současně sloužit systematickému sběru informací od veřejnosti i podniků prostřednictvím on-line dotazníků a veřejných diskuzí a umožňují rovněž větší kontrolu ze strany veřejnosti při formulaci návrhů politik. Pokračovat proto budou práce na *nověle zákona o svobodném přístupu k informacím*, která má vést k posílení účinnosti zákona a zefektivnění systému svobodného přístupu k informacím.

Veřejná kontrola

Ke zvýšení a usnadnění veřejné kontroly by měla přispět i opatření, která umožní občanům jednodušším způsobem získávat informace o veřejných rozpočtech a hospodaření s veřejnými prostředky, vč. veřejného majetku (zejm. prodeje a pronájmy), což zvýší hospodárnost při nakládání s tímto majetkem. Podobně zlepšení způsobu zveřejňování veřejných zakázek posílí jejich ekonomickou efektivitu. Zásadní roli v procesu zvyšování kontroly a transparentnosti musí hrát elektronizace poskytování výše uvedených informací.

vi. Příprava zákona o úřednících veřejné správy a přijetí opatření na vzdělávání veřejných zaměstnanců.

Jedním ze základních předpokladů pro větší profesionalizaci veřejné správy je schválení nového zákona o úřednících veřejné správy, jehož cílem je sjednotit právní úpravu postavení úředníků ústředních správních úřadů a územních samospráv při respektování nutných odchylek. Nově připravovaný zákon

určí hranici mezi politicky obsazenými a úřednickými místy ve státní správě, a tím přispěje k profesionalizaci, úsporám nákladů, omezení korupce, klientelismu a nepotismu a zejména snížení periodické destabilizace veřejné správy v období volebních cyklů. Je také předpokladem pro zavedení jednotného řízení pracovníků v orgánech ústřední státní správy s jasně nastavenými motivačními prvky a odpovědností úředníků. Termín pro předložení paragrafového znění vládě je 30. září 2012.

Do konce roku 2013 bude provedena rovněž restrukturalizace systému vzdělávání veřejných zaměstnanců pro podpůrné, hlavní a obslužné činnosti. Zavedeny budou vzdělávací programy a stáže pro úředníky veřejné správy. Bude věnována rovněž pozornost institucionálnímu zajištění jednotného systému vzdělávání ve státní správě. Zajištěno bude vzdělávání soudců a vyšších soudních úředníků v ekonomických a dalších oborech. Tato opatření povedou ke zvýšení efektivity systému vzdělávání, k posílení motivace úředníků veřejné správy a ke zvyšování jejich profesionální kvalifikace.

2. Boj s korupcí

Na Strategii v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 bude navazovat *nová strategie určená na léta 2013–2014*, jejíž návrh bude vládě ČR předložen do 30. listopadu 2012. Plnění jednotlivých úkolů bude kontrolováno v pravidelných čtvrtletních intervalech.

V rámci specifických doporučení Rady EU je ČR doporučeno urychlit její provádění v souladu se stanovenými cíli.

Aktuálně prováděná opatření se dají rozdělit do tří sfér: veřejná správa jako celek, oblast veřejných zakázek a změny v činnosti orgánů činných v trestním řízení. Zvláštní oblastí nespádající do oblasti exekutivy ani soudní moci je pak boj s korupcí ve sféře zákonodárné.

a. Opatření v oblasti veřejné správy

Výrazná část opatření v této oblasti je zaměřena na sféru územních samosprávných celků, v níž lze identifikovat zvýšený korupční potenciál s ohledem na nižší míru zájmu

veřejnosti i médií. Cílem je zvýšit transparentnost rozhodovacích postupů, a to jak při rozhodování politických orgánů (zastupitelstva a rady), tak při rozhodování na úrovni úřední složky.

Podmínky pro nakládání s majetkem územních samosprávných celků budou prostřednictvím *legislativních změn* podstatně zpřísněny, aniž by tím došlo k narušení principu samosprávy. Současně dojde k zjednodušení přístupu členů zastupitelstev k informacím důležitým pro jejich rozhodování a kontrolní činnost či zakotvení povinnosti v zápisech z jednání orgánů územních samosprávných celků uvádět jména jednotlivých členů daných orgánů, jak hlasovali.

Rovněž budou upraveny podmínky pro nakládání s majetkem právnických osob zřizovaných státem nebo územními samosprávnými celky, včetně zvýšení průhlednosti způsobu obsazování orgánů těchto společností. S cílem zvýšení transparentnosti při nakládání se státním majetkem bude vytvořen registr s údaji o prodejích a pronájmech nemovitého majetku, bude stanovena povinnost předem zveřejňovat nabídky nepotřebného majetku státu, a to za účelem zvýšení průhlednosti a zvýšení počtu zájemců a bude stanovena povinnost nepotřebný majetek státu zpeněžit formou veřejné dražby.

Péče bude věnována rovněž ochraně oznamovatelů nekalých jednání. Do 30. dubna 2012 bude předložena *analýza ochrany oznamovatelů v ČR*, která identifikuje základní problémy ochrany a navrhne způsob legislativního řešení. Analýza, která je již připravována, vychází ze zkušeností odborníků z nevládního sektoru, kteří se ochranou oznamovatelů dlouhodobě zabývají. Součástí analýzy bude samozřejmě přehled řešení této problematiky v zahraničí a příběhy z praxe.

b. Aktivity v rámci zadávání veřejných zakázek a zvýšení transparentnosti právnických osob

Ke zvýšení transparentnosti řízení o veřejných zakázkách slouží *legislativní změny, které zlepšují proces zadávání veřejných*

zakázek, zvýší jejich transparentnost a umožní jejich elektronizaci tím, že zajistí přístup veřejnosti k informacím o nich prostřednictvím internetu, a to od prvotní zadávací dokumentace až po konečné vyúčtování zakázky.

Související opatření usilují o zvýšení úspor plynoucích z elektronizace, o podporu elektronizace činností navazujících na zadávání veřejných zakázek, provázání a přizpůsobení se politice eGovernmentu i zajištění jejich souladu s projekty a iniciativami v rámci EU.

V souladu s Dodatkem ke koaliční smlouvě ze dne 30. června 2011 bude v první polovině roku 2012 vládou projednáván *návrh zákona o zvýšení transparentnosti akciových společností*, který zajistí regulaci akciových společností s listinnými akciemi na majitele. Tento krok povede k vyšší průhlednosti vztahů, kde je na jedné straně akciová společnost a na druhé straně stát a přispěje k snadnějšímu odhalování případů střetu zájmu.

c. Opatření v oblasti kompetencí orgánů činných v trestním řízení

Posílena bude nezávislost a odpovědnost státních zástupců, a to přijetím *nového zákona o státním zastupitelství*, který bude vládě předložen v roce 2012 a jenž bude nově definovat nezávislost státního zastupitelství jako instituce a nezávislost státních zástupců na moci výkonné, na místních orgánech, jakýchkoli vnějších vlivech, včetně vlivů politických. Výslovně bude v zákoně uvedena zásada výlučné pravomoci a působnosti státního zastupitelství. V rámci boje s korupcí pak bude *vytvořen speciální protikorupční útvar*, do jehož působnosti budou náležet korupční trestné činy a trestné činy s korupcí typicky související. Tento útvar bude zřízen při Nejvyšším státním zastupitelství jako jednotný centrálně působící útvar na celém území ČR bez poboček.

Další, nelegislativní opatření, budou zaměřena na celoživotní vzdělávání a protikorupční školení příslušníků Policie ČR a dalších orgánů činných v trestním řízení či podpora elektronizace trestního řízení.

d. Opatření v oblasti zákonodárné moci

Na základě vládou schválených východisek pro vytvoření metodiky hodnocení korupčních rizik – CIA bude vypracován a do 30. června 2012 vládě předložen *návrh metodiky hodnocení korupčních rizik - CIA*. Dále pak bude probíhat testování této metodiky v pilotním projektu s tím, že do 31. srpna 2013 bude vládě předložen návrh metodiky na hodnocení dopadů rizik - CIA dopracovaný na základě výsledků pilotního projektu. Do 30. listopadu 2013 bude vládě předložen návrh postupu na začlenění metodiky hodnocení dopadů rizik korupce - CIA do legislativního procesu.

Další opatření zahrnují zprůhlednění financování politických stran či vypracování etických kodexů poslance a senátora, jež by vymezily jasná pravidla přípustného chování, jakož i uskutečnění elektronizace legislativního procesu jako zásadního nástroje pro jeho vyšší transparentnost i efektivitu (projekt eLegislativa). S tím souvisí i problematika lobbyingu, jehož regulaci bude navrženo ošetřit *zákonem, který povede k oficiálnímu ukotvení lobbyingu* jako způsobu transparentního hájení vlastních zájmů.

Měla by proběhnout úprava jednacích řádů obou komor Parlamentu ČR, která by měla zamezit tomu, aby poslanci a senátoři dávali nekonceptní pozměňovací návrhy, zneužívali metodu tzv. přílepků k nesouvisejícím zákonům, jakož i podávali netransparentní pozměňovací návrhy při projednávání státního rozpočtu.

e. Opatření v dalších oblastech

Provedena bude rovněž *analýza možností boje proti korupci v soukromé sféře* – v této souvislosti bude např. přijato opatření na zamezení kongresové turistiky tak, aby neexistovalo přímé propojení mezi lékařem a firmou a byla zajištěna existence transparentních pravidel příspěvků na vzdělávání ze strany firem pro lékaře bez možnosti ovlivňovat proskripci či nákup léčiv a dalšího zdravotnického materiálu či zařízení.

f. Podpora mravního povědomí společnosti jakožto nástroje pro prevenci korupčního chování

Z dlouhodobého hlediska se jako nejvhodnější prevence korupčního jednání jeví společnost postavená na mravních a morálních hodnotách vštěpovaných od narození. Tyto etické hodnoty daleko přesahují i pozitivní právní řád, jenž musí být vůči nim komplementární. Klíčovou roli zde nemá hrát primárně stát, ale rodina a nevládní instituce, zabývající se rozvojem a upevňováním mravních hodnot ve společnosti. Bez tohoto základu by jakákoli protikorupční politika postavená pouze na nástrojích v rukou státu byla neúčinná. Proto vláda bude podporovat rodiny, etickou výchovu ve školách, ale i neziskové organizace a církve v jejich krocích zaměřených na podporu mravních hodnot, vyplývajících z civilizačního odkazu západní společnosti. Vláda mj. také s ohledem na nezastupitelnou roli církvi v této oblasti usiluje o *majetkové vyrovnání s církvemi*, které je z tohoto hlediska zapotřebí spatřovat jako významnou část plnění priorit Národního programu reforem.

Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Aktivity zaměřené na zefektivnění a finanční udržitelnost státní správy jsou podrobně rozvedeny ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti.

Mezi klíčová opatření projektu Efektivní veřejná správa patří analýza služeb veřejné správy, která by měla přispět k úspoře nákladů, větší produktivitě a transparentnosti. Větší transparentnost přinese také srozumitelnější informování o veřejných rozpočtech a dispozicích s veřejným majetkem, což je součástí projektu Zefektivnění nakládání s veřejným majetkem a prostředky.

Posílení transparence při zadávání veřejných zakázek bude dosaženo rozšířením zveřejňovaných informací v rámci zadávacího řízení a jeho elektronizací a kontrolou dat zveřejněných zadavateli.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako priorita zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Reformy v této oblasti spadají z hlediska cílů Strategie Evropa 2020 mezi kroky na podporu zvýšení zaměstnanosti. Výsledný efekt povede k úsporám v rozpočtech státu i soukromých subjektů, a to díky zlepšení podmínek volné soutěže. Těmito opatřeními bude zvýšen potenciál tvorby nových pracovních míst.

Z uvedeného důvodu reformy naplňují rovněž doporučení č. 1 integrovaných směrů, a to právě prostřednictvím úspor ve veřejných rozpočtech. Stejně tak však zlepšováním podmínek pro podnikání naplňují i doporučení č. 6. Provázání výše nákladů práce s její produktivitou ve státním sektoru je také v souladu s doporučeními Paktu euro plus na podporu konkurenceschopnosti.

III.2. Fungující trh práce a sociální systém jako předpoklad konkurenceschopné ekonomiky - Národní plán zaměstnanosti

Úvod

Současná ekonomika se svými dynamickými trhy, strukturálními změnami, novými obchodními modely a globálními zdroji pracovních sil mění způsob organizace práce, kulturu zaměstnávání, nabídku kariérních příležitostí a také požadavky na znalosti a dovednosti.

Z hlediska konkurenceschopnosti ekonomiky ČR je nutné, aby pracovní trh umožňoval jak podnikatelům, tak pracovníkům se těmto změnám přizpůsobovat. Z tohoto důvodu je třeba odstraňovat bariéry, které adaptaci na změny brání.

Neformální jednání členů Evropské rady dne 30. ledna 2012 vyzvalo členské státy, aby navrhly ve svých Národních programech reforem opatření, která přijmou za účelem stimulace zaměstnanosti, zejména zaměstnanosti mladých lidí („tzv. národní plány zaměstnanosti“). ČR proto koncipuje kapitolu III.2. Národního programu reforem 2012, zejm. oddíly III.2.1. a III.2.2., jako tento národní plán zaměstnanosti.

Navzdory značnému pokroku učiněnému v posledních letech přetrvává na trhu práce řada strukturálních problémů, k nimž náleží nízká zaměstnanost některých skupin obyvatelstva, mladých lidí, žen či lidí v předdůchodovém věku. Na trhu práce hledá těžko uplatnění také množství osob s nízkou kvalifikací či zaměřením neodpovídajícím potřebám ekonomiky. Závažný problém představuje rovněž nízká mobilita pracovníků a nedostatek pracovních sil v některých zejména technických oborech.

Přestože bylo hospodářské oživení slabé, došlo v roce 2011 k částečnému pokroku

při plnění stanovených **národních cílů zaměstnanosti** do roku 2020 (data jsou za první tři čtvrtletí, porovnání se stejným obdobím předchozího roku):

- Celková míra zaměstnanosti osob ve věku 20 - 64 let dosáhla 70,8 %, což představuje zvýšení o 0,5 p.b. oproti roku 2010 (cílem je 75 %);
- Míra zaměstnanosti žen (20 – 64 let) činila 61,5 % a zvýšila se tak o 0,8 p.b. ve srovnání s rokem 2010 (cílem je 65 %);
- Míra zaměstnanosti starších osob (55 - 64 let) se zvýšila na 47,7 %, tj. o 1,5 p.b. oproti roku 2010 (cílem je 55 %);
- Míra nezaměstnanosti mladých osob (15 - 24 let) činila v roce 2011 v průměru 18,2 % a snížila se tak o 0,8 p.b. ve srovnání s rokem 2010, cílem je její snížení o třetinu;
- Míra nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací činila 24,6 %, tj. o 1,2 p.b. méně než v roce 2010.

Přes částečné zlepšení v průběhu roku 2011 je počet dlouhodobě nezaměstnaných stále vyšší než v roce 2009. Hrozí nebezpečí změny charakteru nezaměstnanosti na převážně strukturální nezaměstnanost, jejíž řešení bude obtížné a finančně náročné.

V rámci ČR existují území, která jsou významně ohrožena nezaměstnaností, nedostatkem sociálních služeb a dalšími jevy konstituujícími prostředí sociálního vyloučení. Místní koncentrace problémů spojených se sociálním vyloučením se nejzřetelněji projevuje existencí sociálně vyloučených lokalit. Opatření v oblasti podpory sociálního začleňování reflektují také regionální rozměr chudoby a sociálního vyloučení.

Situace na trhu práce v případě delší ekonomické nestability bude silně závislá na vhodných intervencích vlády a na výsledcích realizovaných reforem.

Vzhledem ke značné otevřenosti české ekonomiky bude vývoj ukazatelů zaměstnanosti silně záviset na vývoji ekonomiky v EU, vyřešení krize eurozóny

a rovněž na výsledcích provedených a připravovaných strukturálních reforem v ČR.

Národní cíle v oblasti zaměstnanosti k roku 2020 jsou stanoveny s ohledem na cíle Strategie Evropa 2020 následovně:

- *Zvýšení celkové míry zaměstnanosti osob ve věku 20 - 64 let na 75 %;*
- *Zvýšení míry zaměstnanosti žen (20 - 64 let) na 65 %;*
- *Zvýšení míry zaměstnanosti starších osob (55 - 64 let) na 55 %;*
- *Snížení míry nezaměstnanosti mladých osob (15 - 24 let) o třetinu oproti roku 2010;*
- *Snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0 - 2) o čtvrtinu oproti roku 2010.*

S nimi souvisí i cíle vlády v oblasti boje proti chudobě. Systém sociálního zabezpečení je třeba vnímat jako podstatný prvek hrající roli v rámci každé strategie konkurenceschopnosti v zemích sdílejících model sociálně tržní ekonomiky tak, jak se prosadil na evropském kontinentu. Hospodářský růst je v kombinaci s dostatečnou mírou zaměstnanosti předpokladem odstraňování chudoby. Vláda si proto stanovila, s ohledem na společné cíle Strategie Evropa 2020, specifický národní cíl v oblasti boje proti chudobě, jehož úspěšnost bezprostředně závisí na naplňování shora uvedených cílů:

Udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou do roku 2020 na úrovni roku 2008. ČR současně vyvine úsilí vedoucí ke snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou o 30 000 osob.

Plnění národního cíle je ovlivněno schopností České republiky rychle se zotavit z krize, vývojem ekonomiky, situací na trhu

práce a demografickým vývojem. Za rok 2009 se snížil podíl populace ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením o 1,3% na 14,0% a následně v roce 2010 se zvýšil o 0,4 % na 14,4 %, což bylo cca 1 495 tis. osob. Podíl populace ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením v ČR nadále zůstal nejnižší ze všech zemí EU (dle údajů Eurostatu průměr EU-27 činil 23,5 %).

Zachování stejného počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením v roce 2020 na úrovni 1 566 tis. osob z roku 2008 při předpokládaném růstu počtu obyvatel znamená snížení podílu těchto osob na celkovém počtu obyvatel z 15,3 % na 14,7 %. Pro snížení počtu osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením o 30 000 osob by bylo potřebné snížení podílu těchto osob na celkovém počtu obyvatel z 15,3 % na 14,4 %

Přestože hodnoty indikátorů charakterizujících riziko chudoby a sociálního vyloučení v roce 2010 byly pro Českou republiku ještě relativně příznivé, lze předpokládat, že se výsledky ze šetření EU-SILC 2011-2012, do nichž se již v plném rozsahu promítnou důsledky ekonomické krize, zhorší. V dalších letech by se situace mohla postupně zlepšovat za předpokladu hospodářského růstu, realizace připravovaných reforem a zejména plnění cílů v oblasti zaměstnanosti. Dá se očekávat, že hlavní stanovený cíl v oblasti sociálního začleňování a snižování chudoby by mohl být v roce 2020 naplněn.

Hlavní reformní cíle

Cílem reformních kroků je zvýšení zaměstnanosti se zřetelem na mladé lidi, ženy a lidi v předdůchodovém věku, zajištění dostatku vhodně kvalifikované pracovní síly v oborech a odvětvích se silným rozvojovým potenciálem a zvýšení mobility pracovníků. Toho je možno dosáhnout změnami v oblasti školství a přípravy na povolání, programy celoživotního učení a vzdělávání, cílenými rekvalifikačními programy, krátkodobou a cílenou ekonomickou migrací a aktivizací skupin dosud z různých důvodů vyloučených

z legálního pracovního trhu. Výsledkem reformních kroků bude pružné pracovní právo s účinnou kontrolou a vymahatelností ochrany zaměstnanců, efektivní systém zprostředkování práce, dostatečná nabídka služeb umožňujících sladění rodinného a pracovního života, jednoduchý, levný, efektivní a kontrolovatelný sociální systém komfortní pro své příjemce, jakož i motivující politika sociálního začlenění vyloučených skupin.

III.2.1. Moderní sociální systém a pracovní právo

III.2.2. Integrace na trhu práce

III.2.3. Sociální začleňování a snižování chudoby

III. 2. 1. Moderní sociální systém a pracovní právo

Vláda bude pokračovat v uskutečňování reformních opatření a zaměří se přitom především na oblast sociální politiky, podporu růstu zaměstnanosti, na účinnější zprostředkování práce, zvyšování kvalifikace zaměstnanců a uchazečů o zaměstnání a zajištění dostatku vhodně kvalifikované pracovní síly v oborech s potenciálem růstu.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

Mnohé již bylo dosaženo: v roce 2011 byla přijata legislativní opatření sociální reformy v klíčových oblastech – v dávkovém systému, v oblasti péče o osoby se zdravotním postižením, v oblasti zabezpečení osob v hmotné nouzi, v zaměstnanosti, v pracovněprávní legislativě a v oblasti rodinné politiky a péče o děti. Zákony vstoupily v účinnost od 1. ledna 2012.

V lednu 2012 vstoupila v platnost novela zákoníku práce, jejímž cílem je zpružnění pracovněprávních vztahů za účelem vyšší motivace zaměstnavatelů k vytváření nových pracovních míst a současně i udržení jistoty zaměstnanců. Novelou zákoníku práce se prodloužila zkušební doba pro vedoucí

zaměstnance ze tří na šest měsíců, změnily se podmínky pro vyplácení odstupného při rozvázání pracovního poměru z důvodu organizačních změn ve vazbě na délku pracovního poměru, snížením odstupného u pracovních poměrů kratších než dva roky. Usnadnila se možnost dočasného přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli, upravily se podmínky pracovního poměru na dobu určitou, zvýšil se rozsah práce u dohody o provedení práce (ze 150 na 300 hodin) a upravily se podmínky rozvržení pracovní doby.

V návaznosti na novou definici závislé práce v zákoníku práce vláda uplatňuje zkvalitněný systém kontroly při přidělování a výkonu práce u zaměstnavatelů. Další zesílené kontrolní mechanismy snižují možnost nelegální práce nebo faktického obcházení účelu některých ustanovení pracovní legislativy. Tím dochází ke zvýšení právní jistoty a ochrany agenturních zaměstnanců a zaměstnanců s pracovními smlouvami na dobu určitou. Realizací komplexních kontrol zaměstnávání a optimalizací způsobu jejich vykonávání dojde ke snížení rozsahu nekalé konkurence nižšími náklady práce a vyšší flexibilitou, snížení daňových úniků a zaručení zaměstnaneckých práv.

Předpokladem realizace reformy v oblasti zaměstnanosti a sociální ochrany bylo zřízení Úřadu práce ČR (ÚP) se 14 krajskými pobočkami od 1. dubna 2011. Rozšířila se kompetence Úřadu práce ČR, kromě stávajících úkolů v oblasti zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a státní sociální podpory má Úřad práce nyní na starost rovněž oblast pomoci v hmotné nouzi, poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, příspěvku na péči a inspekce poskytování sociálních služeb.

Sjednocení rozhodování a realizace výplat nepojistných sociálních dávek do jednoho místa – Úřadu práce ČR – přinese především snížení nákladů na administrativu, výrazně zlepší kontrolu vyplacených prostředků, zvýší občanům komfort při jednání s veřejnou správou a umožní zvýšit motivaci uchazečů

o zaměstnání upřednostnit pracovní příjem před sociálními transfery.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

V průběhu roku 2012 bude i nadále probíhat provádění výše uvedených legislativních opatření sociální reformy, jimiž byly aktivizovány skupiny občanů vyloučených z trhu práce.

1. Komplexní reforma sociální politiky zaměřená na zvýšení růstu a zaměstnanosti

Do konce roku 2012 bude ukončena plná implementace opatření sociální reformy do praxe Úřadu práce ČR, včetně opatření v technické a informační infrastruktuře, v ekonomickém a personálním zabezpečení.

Vláda zavádí do praxe nový systém administrace dávkové pomoci. V návaznosti na výše uvedené zřízení Úřadu práce ČR se pokračuje v budování nové technické infrastruktury, jejímž cílem je odstranit nedostatečný stupeň automatizace administrativní práce na Úřadu práce ČR při práci s uchazečem o zaměstnání, nemožnost aktuálního přejímání informací o uchazečích ze systémů sociální podpory, nedostatečný prostor pro individuální poradenství, nemožnost automatického párování kvalifikace uchazeče s požadavky na nabízená pracovní místa apod. Tato opatření zároveň sníží byrokratickou zátěž a zvýší pružnost a efektivitu zprostředkování, aktivní politiky zaměstnanosti i jiných činností zabezpečovaných Úřadem práce ČR.

2. Zefektivnění zprostředkování práce

Efektivní zprostředkování práce by mělo vést k růstu zaměstnanosti. Jsou realizovány projekty zaměřené na modernizaci a posílení kapacity služeb zaměstnanosti. Vyšší efektivitu zprostředkování zaměstnání přinese rovněž nově zavedené sdílené zprostředkování zaměstnání uchazečům o zaměstnání prostřednictvím agentur práce.

Za podpory ESF budou dále realizovány projekty, které modernizují a posilují kapacitu služeb zaměstnanosti. Jedná se o projekt

„Rozvoj služeb a spolupráce ÚP se zaměstnavateli v měnících se podmínkách na trhu práce“, jehož cílem je vytvoření a pilotní odzkoušení systému spolupráce služeb zaměstnanosti se zaměstnavateli při vytváření nabídky požadovaných kvalitních pracovních míst pro zájemce a uchazeče o zaměstnání.

Dalším projektem je „Personální a odborné zajištění realizace aktivní politiky zaměstnanosti na úřadech práce“, který je zaměřen na odborný rozvoj pracovníků Úřadu práce ČR a zvýšení kvality poskytovaných služeb, orientaci v problematice zaměstnanosti a znalostí trhu práce.

Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Výše uvedená opatření jsou rozpracována v projektu Rozvoj trhu práce Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti. Mezi nejdůležitější patří podpora zaměstnanosti vyloučených skupin (změna nástrojů politiky zaměstnanosti a ostatních systémů, změna legislativního rámce a změna nástrojů inkluze), zpružnění trhu práce (rozšíření forem zaměstnání) a zlepšení služeb zaměstnanosti.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy a jako prioritou efektivní trh práce, sociální začleňování, boj s chudobou a rozvoj systému péče o zdraví.

Provázanost opatření se strategií Evropa 2020

Uvedená opatření a rovněž projekty financované z ESF směřují k naplnění specifického doporučení Rady pro ČR:

- Zlepšit výkonnost veřejných služeb v oblasti zaměstnanosti za účelem zvýšení kvality a efektivity odborné přípravy, pomoci při hledání práce

a individualizovaných. Ve spolupráci se zúčastněnými stranami zavést specifické programy odborné přípravy pro starší pracovníky, mladé lidi, pracovníky s nízkou kvalifikací a ostatní zranitelné skupiny.

Přístup zvolený v ČR je rovněž v souladu s prioritami politiky zaměstnanosti, které identifikovala Evropská komise ve své Roční analýze růstu 2012 jako hlavní priority na trhu práce:

- Mobilizovat pracovní sílu k podpoře růstu: přehodnocením mechanismů stanovování mezd s cílem reflektovat vývoj produktivity, realizovat aktivační opatření a reformovat dávky v nezaměstnanosti k podpoře reintegrace nezaměstnaných na trh práce, podpořit mobilitu pracovní síly (uznávání profesních kvalifikací, spolupráce služeb zaměstnanosti se zaměstnavateli, funkční trh práce a dopravní infrastruktura), podporovat prodlužování aktivního života, podporovat podnikání, včetně sociálního podnikání, podporovat rozvoj odvětví s nejvyšším potenciálem tvorby pracovních míst.

III. 2. 2 Integrace na trhu práce

Mezi prioritní oblasti vlády patří další usnadnění sladování rodinného a pracovního života v rámci rodinné politiky, posílení nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a důraz na zaměstnávání mladých lidí a na rozšiřování využití flexibilních forem výkonu pracovního poměru jako jsou zkrácené úvazky, telepráce či sdílená pracovní místa.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

Integrace na trhu práce je díky již realizovaným opatřením účinnější: od ledna 2012 je v účinnosti ustanovení zákona o zaměstnanosti, které stanoví, že překážkou zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání je, pokud fyzická osoba bez vážného důvodu ukončí sama nebo

na základě dohody se zaměstnavatelem vhodné zaměstnání zprostředkované Úřadem práce (ÚP ČR), nebo pokud zaměstnavatel s fyzickou osobou ukončí vhodné zaměstnání zprostředkované ÚP ČR z důvodu porušení pracovní povinnosti zvláště hrubým způsobem.

Co se týče zaměstnanosti mladých, umožňuje schválená úprava zákona o zaměstnanosti vedení osob připravujících se na budoucí povolání v evidenci uchazečů o zaměstnání, zároveň podporuje získání odborné praxe studenta ještě při studiu, a tím zvyšuje jeho zaměstnatelnost.

Legislativní úpravy rozšířily vymezení okruhu osob, jež mohou vykonávat veřejnou službu, o osoby v evidenci uchazečů o zaměstnání, které jsou vedeny v evidenci nepřetržitě více jak dva měsíce. Důvodem pro vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání je skutečnost, že uchazeč o zaměstnání, který je veden v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě déle než dva měsíce, odmítne nabídku vykonávat veřejnou službu v rozsahu nejvýše 20 hodin týdně. Cílem tohoto opatření je motivovat uchazeče o zaměstnání k aktivnímu přístupu k řešení své situace, získat či zachovat jeho pracovní návyky.

Zkrátilo se rozhodné období pro získání potřebné doby důchodového pojištění ke vzniku nároku na podporu v nezaměstnanosti (alespoň 12 měsíců) ze tří na dva roky. Dále byla zavedena možnost vlastní volby rekvalifikace uchazečem a zájemcem o zaměstnání.

Byla rovněž napravena situace, kdy některé nástroje pro znevýhodněné občany (osoby se zdravotním postižením) přestaly plnit svůj účel a staly se předmětem zneužívání ze strany nepoctivých zaměstnavatelů, z důvodů nevhodně nastavených podmínek poskytování příspěvků.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

1. Opatření v oblasti rodinné politiky

Za účelem zajištění dostatečné nabídky předškolní péče a podpory rozvoje spektra

poskytovatelů služeb péče o děti připravuje vláda *novou právní úpravu týkající se služeb péče o děti alternativního typu a souvisejících prorodinných daňových opatření*. Cílem opatření obsažených v připravované právní úpravě je umožnění udržení kontaktu rodiče se zaměstnáním v době péče o dítě a postupný návrat nebo vstup na trh práce s ohledem na jejich strategii při sladění profesního, rodinného a osobního života.

Důraz je kladen na zajištění kvality péče o děti, individuální přístup, možnosti širokého spektra poskytovatelů a flexibilitu poskytování služeb s ohledem na aktuální situaci i měnící se poptávku. *Právní úprava zahrne rovněž prorodinná daňová opatření* v podobě daňové uznatelnosti nákladů pro zaměstnavatele zajišťující svým zaměstnancům péči o jejich děti a v podobě slevy na dani z příjmů pro rodiče, kteří z důvodu návratu nebo vstupu na trh práce hradí službu péče o své dítě.

Dále budou probíhat projekty financované z Evropského sociálního fondu. Projekt „Audit Rodina a Zaměstnání“ podporuje prorodinně orientovanou personální politiku a motivuje zaměstnavatele k rozvoji prorodinných pracovních podmínek.

Připravovaný projekt „Sladění práce a rodiny inspirované příklady dobré praxe v Evropě“ se zaměří na získání mezinárodních zkušeností v problematice možnosti úprav pracovních podmínek (pracovní doby, délky úvazku, místa výkonu práce apod.) a rozvoje služeb péče o děti a využití těchto získaných příkladů dobré praxe k podpoře zapojení rodičů s dětmi při do pracovního procesu. Jeho cílem je podpořit možnosti využívání flexibilních forem práce, částečných úvazků, homeworkingu a dalších úprav pracovních podmínek a rozvoj variabilních typů služeb péče o děti.

Tematika aktivního otcovství podporující sdílení rodičovské odpovědnosti a participace obou rodičů na trhu práce, podpořená v minulosti realizací projektu z ESF na podporu aktivního otcovství, bude dále diskutována v Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů

a jejich poradních orgánech (výborech či pracovních skupinách).

Opatření na poli rodinné politiky a sladování rodinného a pracovního života budou prováděna s ohledem na princip nejlepšího zájmu dítěte. Vláda nehodlá jít cestou přejímání socializačních a dalších funkcí rodiny státem a jeho institucemi, ale podporou rodiny při plnění jejích funkcí, a to při respektování autonomie rodiny při rozhodování o nejlepší formě péče o děti. Vláda nehodlá podporovat určité typy péče na úkor jiných. Je si přitom ovšem současně vědoma zvláštní, ničím nenahraditelné hodnoty individuální rodičovské péče pro děti v nejtějším věku.

Podpora rodin v oblasti sladění pracovního a rodinného života ze strany nestátních neziskových organizací (poradenská činnost, vzdělávací kurzy pro rodiče apod.) je realizována dotačním řízením ze strany státního rozpočtu a zároveň prostřednictvím grantů z Evropského sociálního fondu.

2. Inovativní nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

Konkurenceschopný a sociálně začleňující trh práce je nyní již podpořen inovativními nástroji obsaženými v rámci aktivní politiky zaměstnanosti.

Nelegislativní nástroje se soustředí na klíčové dovednosti požadované zaměstnavateli a zprostředkování zaměstnání motivovaným uchazečům o zaměstnání, kteří jsou v evidenci déle než 5 měsíců. Vláda jedná se sociálními partnery o vytvoření nového nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, určeného na mzdové vyrovnání pro zaměstnance, kteří nemohou pracovat na plný úvazek v důsledku krize.

Cílem vlády je vyšší zapojení jednotlivých aktérů do realizace nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, např. prostřednictvím tzv. Paktů zaměstnanosti. Těžiště podpory bude soustředěno na mechanismy prostupného zaměstnávání.

Postupně se realizují nové projekty zaměřené na vzdělávání zaměstnanců v podnicích s předpoklady dalšího rozvoje (projekty typu „Vzdělávejte se pro růst!“) a na uchazeče o zaměstnání zaměřené na prohloubení, rozšíření, zvýšení, obnovení nebo udržení kvalifikace; klíčové (obecné) dovednosti, které zvyšují udržitelnost zaměstnání a zaměstnatelnost na trhu práce (práce s informačními technologiemi, základní obchodní a komunikační dovednosti a tzv. měkké dovednosti, obecnou jazykovou přípravu apod.).

Cílem dalšího nástroje aktivní politiky zaměstnanosti je snížení počtu osob samostatně výdělečně činných, které jsou dočasně nezaměstnané v důsledku sezónních prací nebo hospodářské krize. Podporou dovedností souvisejících s podnikáním se zvyšuje jejich kvalifikace a potenciálně i schopnost tvorby pracovních míst.

Spolupráce s obcemi usiluje o zvýšení počtu klientů úřadů práce, kteří pracují v rámci veřejně prospěšných prací nebo veřejné služby.

Paletu nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti završuje projekt zaměřený na snížení počtu uchazečů o zaměstnání, kteří zneužívají systém a souběžně s evidencí na úřadu práce pracují načerno (DONEZ – Docházka nezaměstnaných).

3. Podpora zaměstnávání mladých lidí

Problematika zaměstnávání mladých nabývá na významu v celoevropském měřítku, proto je vláda ČR připravena více využívat nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti se zaměřením na uplatnění mladých, včetně uplatnění relevantních projektů s podporou z ESF. Pro mladé lidi jsou k dispozici různé formy specializovaného poradenství, rekvalifikace a jiné. Hlavní opatření k podpoře mladých jsou soustředěna do sféry vzdělávání, přípravy na povolání a poradenství při přechodu ze škol na trh práce.

Do konce roku 2015 dojde k dokončení Národní soustavy kvalifikací a Národní soustavy povolání v souladu s požadavky podnikatelského prostředí. Rovněž dojde

k zavedení systému kariérového poradenství v celoživotní perspektivě.

4. Začleňování osob se zdravotním postižením na trh práce

Projekt „Zvýšení efektivity systému podpory zaměstnávání osob se zdravotním postižením v ČR“ je zaměřen na zkvalitňování nástrojů politiky zaměstnanosti pro osoby se zdravotním postižením. Jeho cílem je podpora osob se zdravotním postižením při vstupu, návratu a setrvání na trhu práce na základě vyhodnocení efektivity využívání jednotlivých nástrojů stávajícího systému zaměstnanosti, včetně zapojení příslušných institucí, zejména Úřadu práce ČR.

Na výsledky projektu "Rehabilitace-aktivace-práce" financovaného v rámci Iniciativy Společenství Equal v minulém programovacím období, tj. na zavedení nového systému hodnocení a posuzování osob se zdravotním postižením, navazuje v současné době realizovaný individuální projekt „Regionální síť spolupráce v pracovní rehabilitaci“ (PREGNET), jehož cílem je vytvoření systému regionálních sítí spolupráce v oblasti pracovní rehabilitace a vytvoření odpovídajících podmínek pro jejich rozvoj ve zbývajících krajích. Budou vytvořeny základy spolupráce zdravotnických zařízení, rehabilitačních center, krajských poboček ÚP ČR, vzdělávacích a poradenských organizací. Projekt podpoří aktivní zapojení zaměstnavatelů a organizací pracujících s OZP do procesu začleňování osob se zdravotním postižením na trh práce. Osobám se zdravotním postižením bude, dle vývoje zdravotního stavu, umožněn pohyb mezi různými typy zaměstnání.

5. Podpora mobility kvalifikovaných pracovníků včetně těch ze zahraničí

Možnost dostat vysoce kvalifikované odborníky včas na potřebné místo je jedním ze základních předpokladů konkurenceschopnosti a obchodní úspěšnosti zaměstnavatelů. Je nutnou podmínkou pro investice, neboť umožňuje zajistit potřebné kvalifikace v místě investice, přenos znalostí, rozvoj inovací, zavádění nových technologií a vede k tvorbě nových pracovních

míst. Pokud není možné zajistit dostatek potřebné kvalifikované pracovní síly, investoři se přeorientují na lokality, kde toto možné je.

V návaznosti na Koncepti bydlení v ČR do roku 2020, kterou vláda schválila v roce 2011, budou realizována opatření podporující nabídkovou stranu nájemního bydlení, která povedou k usnadnění mobility pracovních sil.

Česká republika vzhledem k otevřenosti své ekonomiky a charakteru své ekonomiky musí přijmout opatření k odstranění administrativních překážek při podávání a vyřizování žádostí o povolení ke vstupu, pobytu a práci na území ČR a k usnadnění podmínek vstupu a pobytu klíčového personálu a specialistů ze třetích zemí. Výsledkem snahy vlády by mělo být rychlé, hospodárné a předvídatelné získávání kvalifikovaných odborníků ze zahraničí pro český pracovní trh.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti se zaměřuje na specifikaci opatření na podporu sladění rodinného života a pracovní kariéry. Cílem je zvýšit nabídku alternativních forem předškolní výchovy, udržení kontaktu s profesí v době péče o dítě a hladký návrat na trh práce podle osobních preferencí. Dalším opatřením ke zvýšení flexibility pracovní síly je výše uvedené zvýšení dostupnosti nájemního bydlení.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako priorita zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy a jako priorita efektivní trh práce, sociální začleňování, boj s chudobou a rozvoj systému péče o zdraví.

Provázanost opatření se strategií Evropa 2020

Uvedená opatření směřují k naplnění specifických doporučení Rady pro ČR:

- Posílit účast na trhu práce omezením překážek, s nimiž se při návratu na trh práce potýkají rodiče s malými dětmi, zajištěním lepší dostupnosti a přístupu k cenově dostupným zařízením péče o děti. Zvýšit atraktivitu a dostupnost flexibilnějších forem pracovních vztahů, jako jsou zaměstnání na částečný úvazek;
- Zlepšit výkonnost veřejných služeb v oblasti zaměstnanosti za účelem zvýšení kvality a efektivity odborné přípravy, pomoci při hledání práce a individualizovaných služeb a financovat programy v závislosti na jejich výsledcích. Ve spolupráci se zúčastněnými stranami zavést specifické programy odborné přípravy pro starší pracovníky, mladé lidi, pracovníky s nízkou kvalifikací a ostatní zranitelné skupiny.

III. 2. 3. Sociální začleňování a snižování chudoby

Politika sociálního začleňování přispívá k naplňování legislativně zakotvených lidských práv včetně zachování důstojného života. Orientuje se na zlepšení dostupnosti a kvality základních zdrojů a služeb včetně zaměstnání, vzdělání a zdravotní péče. Jejím cílem je snižování sociálního napětí a předcházení jeho negativním sociálním a ekonomickým důsledkům. Z makroekonomického hlediska politika sociálního začleňování snižuje výdaje na řešení sociálních důsledků vyloučení a zároveň zvyšuje možnost osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených participovat na otevřeném trhu zboží a služeb.

Sociální politika působí komplementárně s politikou zaměstnanosti a dalšími politikami v těch oblastech problematiky chudoby

a sociálního vyloučení, které nelze z různých důvodů vyřešit integrací do trhu práce. I v těchto případech, založených primárně na principu sociální solidarity jako klíčovém prvku moderního sociálního státu, je třeba reflektovat nutnost udržitelnosti veřejných výdajů. Všechna opatření by proto měla mít dlouhodobě prorůstový charakter.

ČR považuje funkční, pružný a otevřený trh práce a zvyšování zaměstnanosti, zejména v prostředí skupin ohrožených z různých příčin vysokou strukturální nezaměstnaností, za nejlepší příspěvek k odstraňování chudoby a sociálního vyloučení ve společnosti.

Jelikož se ČR vyrovnává s důsledky demografických změn a vnímá potřebu mezigenerační solidarity s důrazem na podporu vitality a důstojnosti všech osob, věnuje vláda zvýšenou pozornost rovněž aktivnímu stárnutí a kvalitě života ve stáří.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

V rámci sociální reformy v roce 2011 se vláda zaměřila na zvyšování efektivity příslušných sociálních transferů a lepší cílení pomoci těm osobám, které ji skutečně potřebují, a to ve všech klíčových oblastech: v dávkových systémech, v oblasti péče o osoby se zdravotním postižením a v oblasti zabezpečení osob v hmotné nouzi. S účinností od ledna 2011 došlo ke změnám v případě sociálního příplatku, rodičovského příspěvku a porodného. U těchto dávek došlo k racionalizaci okruhu příjemců a k úpravě podmínek nároku a výše dávek směrem k selektivnímu poskytování dávek. U rodičovského příspěvku došlo ke sjednocení částky vyplacené ve dvouleté a čtyřleté variantě čerpání. Porodné se stalo příjmově testovanou dávkou a nárok na něj vzniká pouze při narození prvního dítěte.

Od ledna 2012 vešla v účinnost převážná většina opatření 1. etapy sociální reformy. Jejím cílem je zjednodušení systému sociální ochrany, zefektivnění práce orgánů státní správy, dosažení maximální možné účelnosti dávek, snížení administrativní zátěže

pro uživatele služeb a efektivní zacílení a zajištění adresnosti sociálních dávek. Zároveň došlo ke zrušení sociálního příplatku, zavedení časového omezení výplaty příspěvku na bydlení a možnosti rodičů volit si výši rodičovského příspěvku a tím i délku pobírání s ohledem na sociální situaci rodiny, a to do vyčerpání celkové stanovené částky. Vláda provádí již schválený zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů. Jeho cílem je agregace dávek, revize okruhu příjemců a zacílení dávek na podporu zaměstnávání, vzdělávání a sociálního začlenění osob se zdravotním postižením.

V září 2011 byla vládou schválena Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na roky 2011 - 2015. Strategie je zaměřena především na zapojení sociálně znevýhodněných dětí do hlavního vzdělávacího proudu, prevenci rozpadu rodiny a odebírání dětí do ústavní péče, podporu zaměstnanosti či bezpečnost uvnitř a v okolí sociálně vyloučených lokalit.

Vláda pokračovala v plnění opatření Národního akčního plánu inkluzivního vzdělávání. V této souvislosti bylo do systému státní sociální podpory vloženo nové ustanovení o důsledcích neplnění povinné školní docházky, které má, stejně jako je tomu u pomoci v hmotné nouzi, podobu snížení či nevyplacení dávky rodiči nebo pěstounovi, kterému byla pravomocně uložena sankce za neplnění povinností souvisejících s řádným plněním povinné školní docházky dítěte.

Vedle vyhodnocení Strategie prevence kriminality na období 2008 – 2011 byla rovněž předložena a vládou schválena Strategie prevence kriminality v České republice na období 2012-2015. Od roku 2012 pokračuje implementace projektů a plnění úkolů Strategie prevence kriminality v České republice na období 2012 - 2015.

Vláda dále schválila v červenci 2011 novou Koncepti bydlení ČR do roku 2020, obsahující řadu konkrétních opatření v oblasti bydlení.

V lednu 2012 přijala vláda Národní strategii ochrany práv dětí, která definuje soubor opatření k provedení celkové reformy systému péče o ohrožené děti.

Vyhodnocovány byly dopady hospodářské krize, fiskální konsolidace a sociální reformy na osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením. Výsledky výzkumů jsou uplatňovány při tvorbě dalších návrhů inkluzivních politik.

V roce 2012 bude přijat dokument Dlouhodobá vize pro oblast sociálního začleňování jako východisko pro vypracování Strategie sociálního začleňování. Ta bude představovat hlavní dokument v oblasti boje s chudobou a sociálním vyloučením do roku 2020.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

1. Inkluzivní vzdělávání

V rámci inkluzivního vzdělávání, které je klíčovým prvkem k podpoře sociálního začleňování a boje proti chudobě, zvýšení účasti na trhu práce a snížení strukturální nezaměstnanosti, je kladen důraz na řádné plnění povinné školní docházky. Inkluzivní vzdělávání nabývá klíčového významu zejména v sociálně vyloučených lokalitách, stává se však základním pilířem dalšího rozvoje vzdělávací soustavy v ČR.

Do konce roku 2013 dojde k vytvoření systému podpory účasti dětí ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí v předškolním vzdělávání a výchově tak, aby byl zvýšen podíl těchto dětí na předškolním vzdělávání. Příprava těchto dětí na školní docházku, resp. umožnění jim zapojit se do běžné školní docházky, a později pak i lépe do soukromého i profesního života.

2. Efektivní sociální transfery

V rámci realizace opatření první etapy sociální reformy s cílem zkvalitnit informace o poskytovaných dávkách a příjemcích tak, aby se informace mohly využívat k hodnocení dopadů opatření a politik a k včasné identifikaci koncentrace sociálních problémů,

zavede vláda od června 2012 výplatu nepojistných sociálních dávek prostřednictvím tzv. karty sociálních systémů. Úspory provozních nákladů bude dosaženo zavedením jednotného informačního systému dávek, jediného rozhraní nahrazujícího informační systémy Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, České správy sociálního zabezpečení a obcí.

3. Sociální začleňování osob se zdravotním postižením

Vláda usiluje o podporu plnohodnotného života osob se zdravotním postižením, jehož součástí je zaměstnání, vzdělání a maximální sociální začlenění. V roce 2012 bude vládě předložen *věcný záměr zákona o rehabilitaci osob se zdravotním postižením* (stanovený termín předložení vládě je listopad roku 2012).

Rovněž pokračuje plnění úkolů stanovených v Národním plánu vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010 – 2014. I v následujících letech až do roku 2015 bude pokračovat realizace vládou schváleného Národního rozvojového programu mobility pro všechny, jehož cílem je postupné odstraňování existujících architektonických a dopravních bariér ve městech a obcích, které se do tohoto programu zapojí.

4. Kvalitní sociální služby potřebným

Klíčovým krokem je pokračování reformy zaměřené na podporu dostupnosti sociálních služeb prostřednictvím efektivního a transparentního prostředí řízení, vytváření sítí, distribuce a monitoringu finančních prostředků z veřejných rozpočtů do sociálních služeb. Jedním z dílčích výstupů reformy bude model mapy pro sledování sociálních jevů, které souvisí se sociálním ohrožením nebo vyloučením.

Je připravován *zákon o dlouhodobé zdravotně sociální péči*, který upraví poskytování sociálních a zdravotních služeb lidem s kombinovanou potřebou zdravotní a sociální péče. Tyto služby budou

poskytovány v domácím prostředí, ambulantně a lůžkovou formou.

Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti se naplňuje realizací pilotního projektu „Podpora transformace sociálních služeb“ zaměřeného na transformaci institucionálních služeb sociální péče pro osoby se zdravotním postižením a osoby s duševním onemocněním spolufinancovaného z ESF. Výsledky tohoto projektu bude možné přiměřeně aplikovat také na problematiku péče o seniory.

V období let 2010 až 2015 je realizován projekt „Podpora procesů v sociálních službách“. Projekt je zaměřen na podporu dostupnosti sociálních služeb vůči jejich uživatelům prostřednictvím efektivního a transparentního prostředí řízení, distribuce a monitoringu finančních prostředků z veřejných rozpočtů do sociálních služeb. Výsledky tohoto projektu budou základem pro opatření v oblasti systému financování sociálních služeb tak, aby byl tento systém udržitelný.

5. Finanční gramotnost

Růst finanční gramotnosti širokých skupin veřejnosti, včetně zvýšení schopnosti řízení osobního dluhového portfolia osob ohrožených sociálním vyloučením, je dlouhodobou prioritou vlády. Národní strategie finančního vzdělávání na období let 2010 – 2015 obsahuje opatření ke zvyšování finanční gramotnosti a prevence předluženosti obyvatel se specifickým zaměřením na děti a mladé osoby a na určité skupiny dospělé populace (dlouhodobě nezaměstnaní či lidé se základním vzděláním). Jejím cílem je vytvoření uceleného systému finančního vzdělávání pro zvyšování úrovně finanční gramotnosti občanů v České republice.

Na uvedenou strategii navazuje Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách, který je dílčí koncepcí zaměřenou na finanční vzdělávání v uvedených vzdělávacích institucích.

Vláda uskutečňuje rovněž pilotní projekt na ověření inovativních postupů pro zvyšování finanční gramotnosti u cílové skupiny nezaměstnaných.

6. Sociální začleňování Romů a ostatních vyloučených a ohrožených skupin

Jsou plněna opatření schválená v rámci Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na roky 2011 – 2015. Strategie široce reaguje zejména na místní rozměr sociálního vyloučení, tj. problematiku sociálně vyloučených lokalit.

Zvláště se jedná o opatření zaměřená na zapojení sociálně znevýhodněných dětí do hlavního vzdělávacího proudu, prevenci rozpadu rodin a odebírání dětí do ústavní péče, podporu zaměstnanosti či bezpečnost uvnitř a v okolí sociálně vyloučených lokalit. Obcím je a bude i nadále v rámci lokálních partnerství k dispozici podpora vládní Agentury pro sociální začleňování v romských lokalitách. Sociální integrace obyvatel vyloučených lokalit je nadále významně podporována projekty spolufinancovanými ze strukturálních fondů s důrazem na podporu lokálních projektů na zajištění sociálních služeb, podporu vzdělávání, zaměstnanosti a bydlení.

Komplementárně k specifickým nástrojům sociální inkluze napomáhá začlenění sociálně vyloučených Romů a ostatních ohrožených skupin také pružnější pracovní právo, efektivnější systém sociálních transferů a inkluzivní vzdělávání.

Za účelem podpory zaměstnanosti v sociálně vyloučených lokalitách a zlepšení využití lidského kapitálu bude provedeno analytické vyhodnocení účinnosti aktuální aktivní politiky zaměstnanosti. Na základě této studie bude zpracován koncepční dokument *Strategie zaměstnanosti*, který již bude obsahovat konkrétní opatření, jejich obsahové zaměření a zavedení do realizace.

Zvláštní důraz bude kladen na podporu sociálního začleňování a sociální soudržnost ve strukturálně podrozvinutých regionech

s vyšší zátěží nezaměstnanosti a výskytem sociálně vyloučených lokalit.

Vláda široce provádí komplexní Koncepti romské integrace na roky 2010-2013, která kombinuje hlediska lidskoprávní, národnostní a socioekonomická.

7. Zkvalitnění systému péče o ohrožené děti

V oblasti reformy systému péče o ohrožené děti dojde ke sjednocení řídicí struktury a financování, vytvoření jednotné sítě služeb pro práci s rodinami a dětmi, komplexního systému náhradní rodinné péče, jednotného informačního systému v oblasti ochrany práv dětí a k dalším opatřením, která povedou k zajištění ochrany práv dětí v České republice, omezení umístování dětí do ústavní péče a účinné prevenci sociálně-patologických jevů.

Vláda bude realizovat opatření vyplývající z Národní strategie ochrany práv dětí a navazujícího Akčního plánu. V průběhu roku 2012 nabude účinnosti novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí, která významným způsobem upravuje činnost sociálních pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí a výkon pěstounské péče. Dojde k zahájení legislativních prací na komplexní právní úpravě podpory rodin, náhradní rodinné péče a systému ochrany práv dětí.

8. Dostupné bydlení

V návaznosti na nový kodex občanského práva, který by měl být účinný od roku 2014 a který obsahuje novou právní úpravu nájmu bytu, budou vládě předloženy *prováděcí předpisy v oblasti vlastnictví a nájmu bytu*.

Vláda naplňuje opatření obsažená v Koncepti bydlení ČR do roku 2020. Jmenovitě realizuje podporu nájemního bydlení, která usnadňuje mobilitu pracovníků, reaguje na demografický vývoj společnosti a zvyšuje tak schopnost domácností najít si důstojné bydlení s jim přiměřenými náklady.

Koncepce bydlení ČR do roku 2020 stanovuje úkol provést *analýzu stávajícího legislativního prostředí v oblasti péče*

o sociálně ohrožené skupiny obyvatel s vyšším prahem dostupnosti kvalitního bydlení a návrh jeho úpravy s cílem zvýšení dostupnosti podpory bydlení v této oblasti (především pro neziskové organizace), která bude předložena vládě. Další úkol z koncepce požaduje provedení analýzy a případné revize sociálních dávek v oblasti bydlení a analýzy možného převodu finančních prostředků určených na příspěvek a doplatek na bydlení spolu se zakotvením komplexní kompetence obcí v otázkách bydlení, která bude předložena vládě.

Vláda připravuje komplexní řešení dostupného bydlení s využitím institutu tzv. bytové nouze. Ten by měl definovat sociální situaci, resp. události ve spojení s neuspokojenou bytovou potřebou. Součástí institutu bude návrh legislativní úpravy definice osob v bytové nouzi. Následně by měly být vytvořeny nástroje pro prevenci ztráty bydlení a zvýšení dostupnosti bydlení oprávněných osob.

Agentura pro sociální začleňování bude i nadále realizovat pilotní projekty dostupného bydlení, jež budou využity jako systémové nástroje zajištění dostupného bydlení pro nízkopříjmové domácnosti. Větší podporu budou mít neziskové organizace, které při zajištění sociální intervence poskytují služby neziskového bydlení.

Současně vzniká *koncepce řešení bezdomovectví*, která se zaměří na komplexní řešení situace osob ohrožených extrémním sociálním vyloučením.

Ze současné právní úpravy vyplývá každoroční povinnost zpracování návrhu *nařízení vlády, kterým se pro účely příspěvku na bydlení ze státní sociální podpory pro příslušný rok stanoví výše nákladů srovnatelných s nájemným, částek, které se započítávají za pevná paliva, a částek normativních nákladů na bydlení*. Termín předložení uvedeného návrhu vládě je listopad 2012, předpokládaný termín nabytí účinnosti připadá na leden 2013.

9. Podpora aktivního stárnutí

I v roce 2012, který je Evropským rokem aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity, budou plněny úkoly stanovené v Národním programu přípravy na stárnutí na období 2008 – 2012. V současné době je připravován nový *Národní program přípravy na stárnutí na období let 2013 až 2017*. Mezi hlavní priority patří zaměstnávání starších osob a seniorů, celoživotní učení, dobrovolnictví, mezigenerační dialog, zdravé stárnutí, kvalita života, provázanost zdravotní a sociální péče a lidská práva seniorů.

Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Implementací a rozvojem systému celoživotního učení se zabývá Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti. Lidský kapitál, znalosti a kompetence zaměstnanců jsou významným zdrojem produktivity, a proto je třeba implementovat řadu opatření nastavující vhodné institucionální podmínky a vhodně cílenou finanční podporu umožňující realizaci celoživotního učení podle měnících se potřeb trhu práce, zaměstnavatelů a pracovní síly.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy a jako prioritou efektivní trh práce, sociální začleňování, boj s chudobou a rozvoj systému péče o zdraví.

Provázanost opatření se strategií Evropa 2020

Výše uvedené výsledky sociální reformy a dosažený pokrok v plnění národních cílů a národních dílčích cílů strategie Evropa 2020 ukazují, že přístup zvolený v ČR je v souladu s prioritami politiky zaměstnanosti, které identifikovala Evropská komise ve své Roční analýze růstu 2012 jako hlavní priority na trhu práce:

- Chránit ohrožené: zlepšovat efektivitu systémů sociální ochrany a podporovat jejich úlohu automatických stabilizátorů, provádět strategii aktivního začleňování, zajistit přístup ohrožených skupin k základním službám (služby zaměstnanosti, běžný účet, dodávka elektřiny, bydlení).

Rovněž je lze chápat jako zásadní příspěvek České republiky k naplňování Evropského rámce pro národní strategie romské integrace do roku 2020.

III.3. Vzdelání jako cesta ke konkurenceschopnosti

Úvod

Konkurenceschopnost a rozvoj společnosti jsou podmíněny vzdělaností obyvatel a kvalitou vzdělávacího systému. Dobře připravená pracovní síla, jejíž kvalifikace umožňuje růst produktivity práce, představuje jeden z pilířů necenové složky konkurenceschopnosti. Některá opatření uvedená v této kapitole jsou součástí Národního plánu zaměstnanosti.

Je třeba zajistit, aby opatření vedoucí ke stabilizaci deficitů veřejných rozpočtů v letech 2012 a následujících neohrozila dlouhodobý ekonomický růst, což se týká zejména vývoje veřejných výdajů na vzdělávání, výzkum a vývoj, jak ostatně doporučila České republiky Rada EU v létě 2011.

Vzdělávací systém v ČR je průběžně vystaven nejen nutnosti adaptace na dynamické společensko-ekonomické změny v okolním světě, ale také důsledkům demografického vývoje, který přináší nutnost přizpůsobit se měnícímu se počtu žáků v jednotlivých ročnících nastupujících školní docházku. Ty se promítají i do počtu maturantů a vývoje počtu uchazečů o studium a studentů na vysokých školách. Tato dynamika klade na systém vzdělávání nové, v mnoha ohledech dokonce vyšší nároky.

Je potřeba dosahovat nejen kvantitativních, ale především kvalitativních změn ve vzdělávací struktuře. Zvýšení kvality vzdělání, resp. přípravy na zaměstnání v širším smyslu, je předpokladem lepšího uplatnění osob na trhu práce na základě kvalifikací odpovídajících dynamicky se vyvíjejícím potřebám ekonomiky. Ke slovu proto přichází větší role celoživotního učení a užší sepětí vzdělávacího systému s budoucími potřebami trhu práce.

V oblasti předškolního vzdělávání, která vytváří a umocňuje základní předpoklady studijních schopností a sociální integrace

jednotlivců, je mj. nutné zaměřit pozornost na problematiku dostupnosti finančně přijatelného a kvalitního institucionálního předškolního vzdělávání. Proto je při jeho reformě zapotřebí věnovat důraz právě na vzdělávací aspekt. Předškolní vzdělávání je především u dětí sociálně a kulturně znevýhodněných rodin jedním z mála relativně dostupných a fungujících způsobů, jak snižovat rizika pozdějšího neúspěšného vzdělávání těchto dětí v rámci školní docházky.

Vzdělávací systém na nejnižších stupních, ve sféře předškolní výchovy a základního školství, dosud jen málo napomáhá snižovat vzdělanostní a sociálně ekonomické rozdíly ve společnosti, a to včetně rozdílů regionálních a u dětí pocházejících z vyloučených lokalit. Varovné je, jak ukazují šetření v rámci studií PISA, zvyšování rozdílů ve výsledcích mezi žáky jednotlivých základních škol.

V oblasti středního školství na úrovni maturitních oborů středního odborného vzdělávání přetrvává nižší podíl všeobecně orientovaného vzdělávání. Podíl učňovských oborů sice patří mezi zeměmi EU k nejvyššímu, ale zájem o ně stále klesá, což se s ohledem na rostoucí poptávku trhu práce stává vážným problémem. Navíc ne vždy funkční úzká vazba mezi školami a zaměstnavateli neumožňuje pružnou interakci s trhem práce s ohledem na aktuální proměny požadavků ekonomiky. Je tedy nutné dále klást důraz na kvalitu obsahu výuky, odborný i profesní rozvoj pedagogů, na modernizaci zázemí středních škol a užší spolupráci s firmami, lepší provázání s dalším vzděláváním (včetně kariérového poradenství v celoživotní perspektivě) a se systémy predikce dlouhodobých potřeb trhu práce.

Nabídka studijních programů by měla být provázána s potřebami trhu práce tak, aby vysoké školy nevychovaly nezaměstnatelné absolventy. Na druhé straně je třeba naopak zajistit dostatečné množství absolventů v oborech, po nichž je na trhu práce poptávka. Je proto třeba dále se věnovat oblasti uplatnitelnosti absolventů vysokých škol na trhu práce a poptávku trhu mapovat v dlouhodobějším horizontu. Problémem

zůstává rovněž velmi různá kvalita vysokých škol jako takových, zejména v mezinárodním srovnání. Je potřeba lépe zacílit státní podporu mj. s ohledem na podporu vzniku špičkových center s potenciálem přípravy nejnadanějších absolventů středních škol.

ČR patří v EU mezi země s nejnižším ukazatelem osob předčasně odcházejících ze vzdělávání a výrazně přesahuje cíl stanovený v rámci Strategie Evropa 2020. Pozornost vlády bude proto zaměřena na aktuální vývoj této hodnoty a okamžitou reakci při zhoršování situace, tj. na udržení stávající úrovně daného ukazatele.

Zároveň se však stále zvyšuje podíl dětí ze sociálně vyloučených, především romských domácností na předčasných odchodech ze vzdělávání. V ČR žije v sociálně vyloučených lokalitách až 80 tis. obyvatel, kteří dlouhodobě vykazují velmi nízkou úroveň vzdělání (základní, základní neukončené), přičemž až 80% z nich tvoří Romové.

Národní cíle v uvedené oblasti jsou stanoveny následovně:

• <i>nejvýše 5,5% osob předčasně odcházejících ze vzdělávání;</i>• <i>32% osob ve věku 30 - 34 let s terciárním vzděláním.</i>

Takto stanovené cíle je třeba chápat v uvedeném kontextu nikoli jako účel sám o sobě, ale pouze jako příspěvek ČR k dosahování společně stanovených cílů na unijní úrovni. Na úrovni národní oproti tomu vláda považuje tyto cíle za součást širěji pojaté strategie, v níž podstatnější roli než kvantitativně určené cíle hrají strukturální reformy vzdělávacího systému a především jeho kvalita a propojení s potřebami trhu práce.

V oblasti vzdělávání jsou průběžně plněna opatření obsažená v Národním programu reformy za účelem zvýšení dostupnosti předškolního vzdělávání, zvyšování gramotností a začleňování do trhu práce a do společnosti.

Připravují se opatření k zavedení jednotného systému hodnocení žáků a byla uskutečněna opatření ke zlepšení sociálně integrační role základních škol a rovného přístupu ke vzdělání. Jsou připraveny podmínky pro možnost zařazování tzv. „firemních mateřských škol“ do rejstříku škol a školských zařízení a také úprava pravidel pro přijímání dětí do nich.

Průběžně jsou přijímána opatření vedoucí ke zatraktivnění výuky a přiblížení výuky praktickému životu a jeho potřebám při vyrovnání znevýhodnění žáků v přístupu ke vzdělávání.

Byla zavedena nová společná část maturitní zkoušky. Reforma středního školství probíhá od roku 2007, připravuje se systém jednotného hodnocení žáků základních škol.

Hlavní reformní cíle

V nejbližších letech bude důležité přijmout opatření vedoucí k zefektivnění a zkvalitnění systému vzdělávání, jeho přizpůsobení zájmům české ekonomiky orientované na průmysl a na export a současně k nutnému rozvoji příležitostí pro celoživotní učení. Pozornost je třeba věnovat tomu, aby každý ze stupňů vzdělávacího systému i systému mimoškolní výchovy a neformálního vzdělávání při dokončení poskytoval kvalitní vybavení svým absolventům kompetencemi a znalostmi uplatnitelnými ve společnosti a na trhu práce, jakož i umožňujícími celoživotní vzdělávání.

Začít je třeba v oblasti předškolní výchovy a vzdělávání, a to jak s ohledem na cíle v oblasti integrace rodičů do trhu práce, tak na výchovu a vzdělávání dětí v raném věku, jejich přípravu na nástup do školy a na metodu školního vzdělávání. Bude posílen důraz na předškolní přípravu dětí před nástupem do základního vzdělávání a koordinovanou sociálně-pedagogickou intervencí do domácností, ve kterých žijí sociálně znevýhodněné děti. Je nutné stanovit takové nástroje, které umožní ověřit kvalitu tohoto procesu.

Na úrovni základních škol je nutné se u dětí zaměřit na rozvoj dispozic osvojovat si rychle

a efektivně nové dovednosti a podporovat kreativitu s ohledem na cíl celoživotního učení, klást větší důraz na vedení dětí ke zvědavosti, manuální zručnosti a zájmu o matematiku, vědu a techniku a osvojení si základních morálních hodnot. Tyto schopnosti nabyté v raném věku musí vytvořit dostatečné dispoziční podmínky pro flexibilní přizpůsobování se měnícím se profesním a životním nárokům během dalších let života. Současně nelze zapomínat ani na kvalitní přípravu v oblasti všeobecných znalostí tvořících pilíř klasického vzdělání v rámci okcidentální kultury.

Dalším strategickým cílem je transformace českého vzdělávacího systému směrem k sociálnímu začleňování. S tím souvisí i podpora systému školních psychologů, posilování kompetencí učitelů vzdělávat děti se speciálními vzdělávacími potřebami a podpora zavádění etické výchovy. Opatření směřující k podpoře inkluzivního vzdělávání jsou zahrnuta do Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR (2011). V souladu s usnesením vlády bude do konce roku 2012 předložena zpráva o dalším postupu při přípravě Národního akčního plánu inkluzivního vzdělávání.

Na rok 2015 je plánována aktualizace Rámcových vzdělávacích programů, která pokrývá i oblast finanční gramotnosti. Finanční gramotnost bude do Rámcových vzdělávacích programů doplněna již v roce 2012.

Návrh nové právní úpravy zabývající se lepšími podmínkami pro pedagogické pracovníky a IPn (Individuální projekty národní) Kariérní systém pro učitele bude předložen vládě v průběhu roku 2014.

Další úkol představuje reforma středního školství, která je současně předpokladem reformy školství vysokého. Problémem středního školství je nižší úroveň absolventů řady oborů, včetně vzdělání s výučním listem. Současně je nutné se vypořádat s rostoucím počtem středních škol s nevyužitou kapacitou. Je také třeba soustředit se na kvalitní kariérové poradenství, propojené na reálné potřeby trhu práce. V oblasti vysokoškolského vzdělávání je zapotřebí naopak reformovat stále spíše nedostatečně diverzifikovaný systém. Budou přijata opatření za účelem

zvýšování kvality vysokoškolského vzdělání a profilace absolventů jednotlivých škol, která bude více odpovídat požadavkům trhu práce a umožní jim lepší pracovní uplatnění. Jedním z opatření je mj. zvýšení prestiže bakalářského vzdělávání a jeho praktické uplatnitelnosti na trhu práce spolu s podporou profesně zaměřených bakalářských studijních programů, na něž budou transformovány i některé programy vyššího odborného vzdělávání. V souladu s koncepčním záměrem se předpokládá stabilizace současných vyšších odborných škol, protože tvoří důležitý článek vzdělávací soustavy s prakticky zaměřeným studiem nevysokoškolského segmentu terciárního vzdělání, které existuje ve většině evropských zemí. Je třeba učinit kroky pro stanovení kritérií pro vzájemnou prostupnost mezi vyššími odbornými školami a obdobnými bakalářskými programy vysokých škol.

Důraz je třeba klást také na flexibilitu absolventů, jejich dobrou teoretickou přípravu, dostatečnou jazykovou vybavenost, kompetence v oblasti týmové práce, projektového řízení, právního minima apod., a to napříč studijními obory. Vysoké školství se musí otevřít i jiným vrstvám společnosti a vysoké školy musejí hledat studenty i v jiných kategoriích než mezi čerstvými maturanty. Je také třeba zvýšit mezinárodní mobilitu studentů i akademických pracovníků a věnovat pozornost zlepšení mezinárodního prostředí na vysokých školách.

Je třeba zdůraznit, že dodatečná fiskální opatření diskutovaná v době vzniku tohoto Národního programu reforem na úrovni vlády, by neměla mít bezprostřední dopad na jednotlivá opatření obsažená v tomto dokumentu. Je ovšem třeba počítat se sekundárními dopady, zejména v oblasti reforem základního a středního školství, které v mnoha dimenzích závisí na možnostech financování z veřejných zdrojů (to se týká např. kapitoly „lepší podmínky pro pedagogické pracovníky a zlepšení pedagogického řízení“, jakkoliv se ani tato nezabývá výší ohodnocení, ale strukturou systému odměňování).

III. 3.1. Zvyšování kvality a dostupnosti předškolního vzdělávání

III. 3.2. Systematické zlepšování kvality vzdělávací činnosti a reforma vzdělávací soustavy

III. 3.3. Reforma vysokého školství

III.3.1. Zvyšování kvality a dostupnosti předškolního vzdělávání

Kvalitní předškolní vzdělávání koncipované jako součást vzdělávacího systému má zásadní význam pro další rozvoj osobnosti, a je také ideální přípravou na vstup do školského systému a prevencí negativních důsledků sociálních nerovností projevujících se v pozdějších fázích edukačního cyklu. Proto by jí měla být věnována při tvorbě koncepčních materiálů v oblasti politiky vzdělávání náležitá pozornost. Předškolní vzdělávání nelze tedy považovat primárně za péči o malé děti nerodičovskou osobou, nýbrž za prostředek socializace dítěte a osvojování základních dovedností pro pozdější život. Stejně tak ale není vhodné v této životní fázi zapomínat na to, že základní kulturní, etické a sociální normy nejlépe vštěpuje dítěti fungující rodina.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

Vláda připravila konkrétní návrhy na finanční podporu firemních mateřských školek a na legislativní odstranění překážek jejich zřizování, a to prostřednictvím novely školského zákona č. 472/2011 Sb., ze dne 20. prosince 2011. Rozpočtové dopady budou záviset na konkrétní formě finanční podpory.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

Vláda podnikne kroky umožňující snazší zřizování institucí předškolního vzdělávání odstraněním existujících legislativních překážek, především pak některých nadbytečných nároků na specifické podmínky vzniku takových zařízení. Zjednodušení podmínek však nesmí mít za následek snížení kvality těchto zařízení. Vláda bude finančně

podporovat zřizování tzv. firemních mateřských školek.

S ohledem na skutečnost, že výnosy z investic do vzdělání klesají s věkem dítěte, jsou právě investice do předškolní výchovy vysoce návratné. V této souvislosti je vhodné ve zvýšené míře podporovat i výuku cizích jazyků v institucích předškolní výchovy.

Vláda bude i nadále podporovat dostupnost předškolní přípravy pro děti ze sociálně znevýhodňujícího prostředí. Zároveň bude provedena transformace systému pedagogicko-psychologického poradenství tak, aby adekvátně diagnostikoval individuální potřeby dětí a navrhoval vhodná vyrovnávací a podpůrná opatření v úplné součinnosti s mateřskými a základními školami a nestátními neziskovými organizacemi.

Celý systém předškolního vzdělávání je třeba nahlížet rovněž v kontextu kroků v oblasti péče o děti v rámci opatření na podporu rodiny a slučitelnosti rodiny a zaměstnání. Samotný systém péče o děti, zvl. od 3 let, musí zohledňovat priority vzdělávacího systému.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Opatření této kapitoly mj. jsou obsažena v projektu Zvýšení kvality a dostupnosti předškolní výchovy Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou vzdělávání, výzkum, vývoj a inovace.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Návrhy opatření navazují na cíle Strategie Evropa 2020 v oblasti vzdělávání, na související doporučení č. 9 a 10 integrovaných hlavních směrů a na cíle strategického rámce evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě ET2020.

III.3.2. Systematické zlepšování kvality vzdělávací činnosti a reforma vzdělávací soustavy

Vzdělávací systém jako celek je nutno úžeji propojit s potřebami pracovního trhu, a proto i s podnikatelským sektorem. V oblasti základního i středního školství je potřeba podporovat takové zaměření výuky, které bude otevírat žákům širší možnosti uplatnění a budoucích změn jejich povolání, podporovat jazykové vzdělávání, zvyšovat informační, čtenářskou, matematickou a finanční gramotnost. Je nutno zamezit tomu, aby školy připravovaly žáky příliš jednostranně. Úsilí musí být zaměřeno také na společné vzdělávání všech žáků, zahájení procesu transformace systému speciálního vzdělávání, zlepšování školního klimatu, zvýšení atraktivnosti druhých stupňů základních škol, proces slučování stávajících středních škol do polyfunkčních středních odborných škol apod. Na druhé straně nesmí tyto kroky vést k negativním důsledkům celkového snížení kvality výuky. Tento systém může také přispět ke zvýšení prostupnosti ve vzdělávání. Z téhož důvodu je zapotřebí vytvářet podmínky podpory zvláště nadaných žáků, a to již od úrovně předškolního vzdělávání.

Vzdělávací systém by měl využívat moderní techniky výuky a moderní technologie inovačním způsobem s cílem zvýšit efektivitu poskytovaných vzdělávacích služeb s ohledem na trendy ve vyspělých zemích.

Je třeba také zlepšit systém péče o ohrožené děti s důrazem na včasné zařazení a udržení těchto dětí v hlavním vzdělávacím proudu na všech stupních.

V rámci regionálního školství je nutné podpořit fungování systému kariérového poradenství při základních a středních školách a navázat jej úžeji na potřeby trhu práce. Za tímto účelem je vhodné i institucionálně sjednotit odpovědnost za tuto agendu.

Monitoring a hodnocení výsledků vzdělávací a výchovné činnosti na všech úrovních a poskytování zpětné vazby zřizovatelům, školám, ředitelům a pedagogickým

pracovníkům, je předpokladem pro účinné uplatnění opatření a nástrojů k dosažení cílů stanovených v oblasti vzdělávání a společenské integrace. Vláda proto zlepší systém hodnocení kvality výuky, ale i hodnocení studentů tak, aby byla zajištěna maximální objektivnost kritérií.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

Vláda v r. 2011 schválila strategický materiál Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky (usnesení vlády č. 836/2011).

K 1. září 2011 vstoupila v platnost vyhláška ke zlepšení sociálně integrační role základních škol a rovného přístupu ke vzdělání jako zásadní krok v této oblasti.

Zavedení plošného hodnocení výsledků vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků základních škol proběhlo formou pilotního testování na vzorku 104 základních škol a odpovídajících stupňů víceletých gymnázií v prosinci 2011, dále bude probíhat zkušebním provozem v r. 2012 a 2013 a ostrou verzí až od r. 2014. Ještě předtím, v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání, došlo k vypracování a zveřejnění standardů výsledků vzdělávání žáků.

V září 2011 byla novelizována vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou. Ve školním roce 2010/2011 byla na středních školách zavedena nová maturitní zkouška. Vládě bylo předloženo vyhodnocení podpory kvality odborného vzdělávání ve spolupráci se zaměstnavateli.

V lednu 2012 vláda projednala novelu Akčního plánu podpory odborného vzdělávání a stanovila úkol předložení návrhu nových opatření pro podporu odborného vzdělávání je k projednání vládou do 31. srpna 2012.

Novela zákona o podpoře dalšího vzdělávání dospělých byla přijata v únoru 2012. Novela zákona o úpravě podmínek pro formalizaci znalostí a dovedností získaných neformálním vzděláváním nebo informálním učením prostřednictvím zkoušky složené dle Národní

soustavy kvalifikací byla přijata v únoru 2012. Dále byla v rámci implementace Evropského rámce kvalifikací přijata na podzim 2011 Národní přiřazovací zpráva ČR.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

1. Základní školství

a. Zavedení jednotného systému hodnocení žáků

Vláda zavede *plošné hodnocení výsledků vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků základních škol a odpovídajících ročníků šesti a osmiletých gymnázií* (od školního roku 2013/14) s cílem využít získané výsledky pro vlastní hodnocení školy. Po veřejné diskusi o cílech a podmínkách evaluace v základním vzdělávání bude ve spolupráci s Českou školní inspekcí (ČŠI) vytvořen ucelený koncept zjišťování a monitorování výsledků vzdělávání v základním vzdělávání s cílem dosáhnout širšího konsensu a postupného zavedení evaluačních nástrojů do praxe. Bude hodnocena především orientace žáka ve vlastních znalostech a schopnost využívat získané dovednosti. Vytvořený systém hodnocení bude pro školu motivující; konkrétní výsledky budou přitom poskytovány pouze žákovi a škole. Po zavedení systému se předpokládá jeho propojení např. s hodnocením ČŠI s cílem analyzovat práci škol s horšími výsledky. Systém bude umožňovat škole navrhnout cestu změny a na úrovni státu identifikovat skupiny škol a žáků, kteří potřebují podporu.

b. Zlepšení sociálně integrační role základních škol a rovného přístupu ke vzdělání

Vláda bude usilovat o to, aby struktura základního školství podporovala sociální soudržnost společnosti. Základní školy by se neměly stávat místem sociální diferenciace a předčasné determinace budoucí kariéry. Příliš časně rozdělení žáků dle studijních výsledků a předpokladů může znemožnit využití potenciálu skrytých talentů.

Na druhé straně nesmí dojít ke zhoršení kvality výuky ve smyslu přizpůsobení se

nejméně nadanému žáku ve třídě. Systém musí umožnit růst talentovaných žáků, musí motivovat k soutěži a ke snaze zlepšovat své znalosti a dovednosti i mezi malými dětmi.

Podmínkou zlepšení sociálně-integrační role škol jsou opatření vedoucí k zatraktivnění výuky. Podle existujících šetření se žáci na školách nudí, mají negativní vztah zejména k exaktním a přírodním vědám. Je proto zapotřebí přiblížit výuku těchto předmětů praktickému životu a jeho potřebám. V žácích by neměl vznikat dojem, že probíranou látku v praxi nikdy nevyužijí. Vzdělávání na základních školách by se nemělo soustředit primárně na kvantitativní rozsah, ale na schopnost pracovat s textem a získávat informace, na týmovou práci a řešení problému.

Je nezbytné, aby měli žáci základních škol rovné šance a nebyli bezdůvodně vylučováni z hlavního vzdělávacího proudu. Proto vláda vytvoří podmínky tak, aby do roku 2020 došlo ke snížení počtu dětí vzdělávaných mimo hlavní vzdělávací proud ve školách vyučujících podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání s přílohou upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením.

Bude transformována výuka budoucích pedagogů tak, aby disponovali kompetencemi k nastavování a provádění sociálně začleňujících opatření ve třídě a škole a dalšími potřebnými kompetencemi tak, aby byli následně schopni v praxi návazně vstoupit do kariérního systému. Předpokladem transformace pregraduální přípravy je zejména výrazné zvýšení nároků na přijímané zájemce o studium, zvýšení počtu hodin praxe a zavedení profilu absolventa.

2. Lepší podmínky pro pedagogické pracovníky a zlepšení pedagogického řízení

Vláda si klade za cíl vytvořit samostatný systém odměňování pedagogických pracovníků úzce propojený s kariérním systémem, které je společně budou motivovat k celoživotnímu zvyšování kvality práce. Výše základního platu už není závislá pouze na délce praxe pedagogického pracovníka, ale především na kvalitě jeho práce a na zvyšující

se náročnosti vykonávané činnosti, na jeho funkční specializaci. Postup učitele v kariérním systému bude podporován systémem dalšího profesního rozvoje.

Nutné je také inovovat profesní přípravu budoucích a stávajících ředitelů škol a školských zařízení, zahájit přípravu kariérního systému ředitele a systematicky zvyšovat kvalitu učitelů. Je potřeba podporovat zlepšování pedagogického řízení na všech úrovních (škola – zřizovatel – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy) a stabilizovat systém řízení kvality ve vzdělávání. Bez kvalitně vzdělaných pedagogů nelze zvyšovat kvalitu vzdělávání.

V roce 2012 bude projednávána *novela zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících*, která by měla zejména zjednodušit vzájemnou prostupnost odborné kvalifikace pedagogického pracovníka.

3. Reforma středního školství

a. Reforma maturitní zkoušky

Mezi hlavní priority vlády patří především ukotvení nového modelu maturitní zkoušky ve vzdělávacím systému ČR. Data z průběhu realizace nového modelu maturitní zkoušky jsou průběžně analyzována a slouží jako podklad pro zefektivňování celého implementačního procesu. Hlavním smyslem reformované maturitní zkoušky je, aby svou náročností odpovídala požadavkům státu kladeným na znalosti a dovednosti absolventů oborů vzdělání poskytujících vzdělání s maturitní zkouškou. Vedlejším efektem nového modelu maturitní zkoušky je možnost nastavit jej tak, aby odpovídal požadavkům na přijímací zkoušky na vysoké školy. Pro tento předpoklad je vhodné diskutovat, případně zavést jednotné prvky hodnocení ve společné, jednotné části maturitní zkoušky a dosáhnout dohody s vysokými školami ohledně využití objektivizovaných výsledků reformní maturitní zkoušky vysokými školami jako kritéria pro výběr a přijetí uchazečů o vysokoškolské studium.

Interpretace dosažených výsledků žáků/škol u nového modelu maturitní zkoušky je složitý proces, který je ovlivněn mnoha faktory (různé

obory vzdělání; různá vstupní úroveň žáků; různá míra inkluzivního vzdělávání; různé regionální podmínky apod.). Chybná interpretace dat získaných z výstupů může uškodit žákům i školám. Z těchto důvodů bude věnována správné interpretaci pozornost.

Prvotním a hlavním cílem reformované maturitní zkoušky je, aby žák měl hodnocení dosažených výsledků v porovnání se stanovenými cíli Rámcových vzdělávacích programů. Za neméně důležité je považováno i to, aby žáci, rodiče žáků, školy a jejich zřizovatelé a také stát získali zpětnou vazbu pro hodnocení nastavení systému vzdělávání.

V návaznosti na plné zavedení reformované maturitní zkoušky bude možno výsledky zohlednit i při externím hodnocení škol, a tím umožnit i srovnání kvality českých škol a připravenosti jejich žáků v celoevropském kontextu.

b. Zavedení nové závěrečné zkoušky do systému odborného vzdělávání

Legislativní cestou dojde do roku 2014 rovněž k zavedení *nové závěrečné zkoušky do systému odborného vzdělávání v oborech vzdělávání s výučním listem*. Tato zkouška umožní lepší vzájemnou porovnatelnost kvality škol, ale i znalostí a dovedností jejich absolventů. Na přípravě této závěrečné zkoušky se budou podílet i zaměstnavatelé.

c. Podpora zvýšení kvality odborného vzdělávání ve spolupráci se zaměstnavateli

Vláda bude průběžně sledovat úroveň středního odborného vzdělávání, a to prostřednictvím ukazatelů a kritérií sledujících dosažený pokrok ve zvyšování kvality (např. úspěšnost žáků při závěrečných a maturitních zkouškách, procento žáků, kteří opouštějí vzdělávací systém, prostupnost vzdělávací soustavy, úspěšnost žáků v mezinárodních výzkumech) a vytvoření podmínek pro spolupráci se zaměstnavateli. Pro tento účel bude využíván i evropský rámec pro zajišťování kvality odborného vzdělávání (EQAVET) přijatý v roce 2009.

Posílená spolupráce mezi odbornými školami a zaměstnavateli bude nabývat vícera podob. Jedná se zejména o zkvalitnění

praktické přípravy ve skutečném pracovním prostředí nebo formu stáží učitelů, spolupráce na změnách ve vzdělávacích programech a při přípravě výukových materiálů, zlepšení a atraktivnější vzdělávání v oborech vzdělání poskytujících střední vzdělání s výučním listem, „tzv. učňovského“ školství, či zvýšení motivace udělováním krajských nebo podnikových stipendií pro vybrané obory. Dalšími systémovými opatřeními je podpora účasti odborníků z praxe na vlastní výuce, v maturitních komisích, při praktických zkouškách, prostřednictvím podpory technického a přírodovědného odborného vzdělávání využíváním tzv. šablon, tedy předpřipravených typizovaných projektů, které jsou financovány metodou „unit costs“.

Vláda bude průběžně dohlížet na zkvalitňování výuky a systematické hodnocení kvality všeobecného vzdělávání ve vzdělávacích programech středního odborného vzdělávání (zejména ve tříletých oborech vzdělání s výučním listem) a na účelné propojení vzdělávání s potřebami praxe a zapojování zaměstnavatelů do spolupráce se školou.

V souladu s potřebami trhu práce bude vláda podporovat vyšší atraktivitu středního odborného vzdělávání, vč. rozvoje tzv. „učňovských oborů“. Uvažovat bude v rámci kompetencí příslušejících státu i o formách podpory vytváření spolupracujících celků škol a podniků v některých oborech, jež by žákům umožnily vyšší propojení s praxí a zaměstnavatelům naopak získat kontakt s potenciální budoucí pracovní silou. Vláda bude brát v potaz, že podstatná část možných opatření v této oblasti spadá do oblasti působnosti samosprávných celků.

ČR plánuje realizovat projekt podpory odborného vzdělávání v letech 2012 – 2014.

4. Podpora dalšího vzdělávání dospělých

Vláda hodlá reagovat na velmi nízký podíl dospělých účastníků se dalšího vzdělávání. Hlavní důraz v nadcházejícím období bude kladen na podporu a propagaci dalšího vzdělávání jako cesty k posílení konkurenceschopnosti a dokončení uceleného systému dalšího vzdělávání,

zejména využitím výsledků systémového projektu „Koncepce dalšího vzdělávání“. Podstatné je získat podporu pro uznávání výsledků dalšího vzdělávání ze strany zaměstnavatelů a podpořit účast jednotlivců na dalším vzdělávání kombinací různých nástrojů. V této souvislosti bude vláda zvažovat i možnosti další finanční podpory v této oblasti.

Důraz bude kladen na zjednodušení systému akreditací rekvalifikačních kurzů a jejich větší propojení s praxí. Stěžejní aktivitou je v tomto uskutečnění projektu „Implementace a rozvoj systému celoživotního učení“ (dalšího vzdělávání v rámci projektu UNIV 3), naplňování Národní soustavy kvalifikací a ověřování vzdělávání k dosažení kvalifikací v návaznosti na Národní soustavu povolání, a zavedení dalších inovativních forem a metod dalšího vzdělávání dospělých.

Připravována bude i implementace Evropského systému kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu.

V neposlední řadě je třeba dokončit systém pro sledování potřeb trhu práce a jeho implementaci do systému dalšího vzdělávání a poradenství v celoživotní perspektivě.

Významným směrem rozvoje dalšího vzdělávání bude v příštím období vzdělávání v oblasti cizích jazyků, ICT, finanční gramotnosti a občanských kompetencí, dále pak důraz na vzdělávání v oborech s velkým potenciálem pro růst konkurenceschopnosti ČR stejně jako získávání praxe formou stáží u zaměstnavatelů či institucionalizací profesní kvalifikace pro lektory dalšího vzdělávání.

Bude rozvíjen ucelený systém nabídky programů dalšího vzdělávání pružně reagující na potřeby trhu práce, ale zároveň je potřeba připravit systém hodnocení jejich kvality např. formou ratingu vzdělávacích institucí.

Na technickou novelu zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání, jež vstoupí v účinnost od 1. dubna 2012, navázala novela vyhlášky č. 208/2007 Sb. Dále bude následovat *příprava věcné novely zákona o uznávání výsledků dalšího vzdělávání*, v rámci které by měly být

legislativně ošetřeny i další oblasti týkající se systému uznávání výsledků dalšího vzdělávání.

Další vzdělávání bude v období 2011 – 2015 financováno významně prostřednictvím operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost s harmonogramem pro plnění schválených aktivit na léta 2009 – 2015.

5. Neformální a zájmové vzdělávání

Bude třeba posílit roli neformálního vzdělávání, včetně zájmového vzdělávání dětí a mládeže k podpoře individuálního rozvoje a zájmů pro individuální rozvoj znalostí, dovedností a specializací v mimoškolních aktivitách a hlouběji zasadit zájmové vzdělávání dětí a mládeže do konceptu celoživotního učení. Je také třeba posílit uznávání neformálního vzdělávání pro lepší uplatnitelnost mladých lidí na trhu práce.

6. Reforma financování regionálního školství

Vypracován a předložen ke schválení bude *nový model normativů pro regionální školství*, ve kterém nebude jediným kritériem žák a student, nýbrž i další parametry, jež budou spolupůsobit k optimalizaci sítě škol. Kapacita středních (i základních) škol by měla reagovat na demografický vývoj.

Důležité bude také vytvořit standardy výsledků vzdělávací činnosti pro žáky základních škol v souladu s potřebami měnícího se světa a budoucí podobou trhu práce.

Reforma financování regionálního školství zohlední všechny typy speciálních vzdělávacích potřeb a podpoří základní školy hlavního vzdělávacího proudu s cílem vzdělávat žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a nastavovat pro ně adekvátní vyrovnávací a podpůrná opatření. Budou katalogizována vyrovnávací a podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a na jednotlivá opatření budou navázány též finance. V rámci reformy nedojde k přenesení finančních nákladů na plnění povinné školní docházky na obce.

Úprava zákonných norem v oblasti financování regionálního školství proběhne v roce 2012, realizace je předpokládána ve školním roce 2013/2014.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti

Reformní kroky této kapitoly jsou dále rozpracovány ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti. Cílem projektu Změny v základním a středním školství je realizovat opatření, mezi něž patří zavedení standardů výsledků a monitoringu jejich dosahování (pouze u základních škol), zvyšování kvality učitelů, zkvalitnění práce managementu škol a zkvalitnění kariérního poradenství ve školách. V oblasti odborného vzdělávání, kde lze předpokládat vazby na konkrétní segmenty místních trhů práce, je třeba zavést opatření podporující zapojení zaměstnavatelů do odborné přípravy.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou vzdělávání, výzkum, vývoj a inovace.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Uskutečňovaná opatření navazují na cíle Strategie Evropa 2020 v oblasti vzdělávání, na související doporučení č. 9. integrovaných hlavních směrů a na cíle strategického rámce evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě ET2020.

V dotčených oblastech lze v konkrétních aspektech nalézt styčné body se schválenými vlajkovými iniciativami EU, jmenovitě sděleními „Mládež v pohybu“, „Agenda pro nové dovednosti pro pracovní místa“ a „Inovační unie“.

Rovněž Pakt euro plus řadí celoživotní učení, respektive vybudování předpokladů pro celoživotní vzdělávání u mladé generace mezi základní doporučené nástroje na podporu zaměstnanosti.

III.3.3. Reforma vysokého školství

Podle sdělení Evropské komise k modernizaci vysokého školství v Evropě ze září 2011 je význam vysokoškolského vzdělání nedocenitelný pro evropskou společnost a její konkurenceschopnost. Přesto není stále vytvořena pro oblast vysokého školství dostatečná podpora pro plné využití jeho potenciálu v tomto směru, tak i pro Českou republiku. Reforma v oblasti vysokého školství proto bude představovat i na národní úrovni jeden ze zásadních pilířů širších reformních kroků na podporu růstu a konkurenceschopnosti.

Reformní cíle v oblasti vysokého školství jsou zaměřeny následujícími základními směry: zvyšování kvality, excelence a relevance vzdělávacích a dalších činností vysokých škol; rozrůznění (diverzifikace) vysokoškolských institucí podle jejich specifického poslání a dosahované výkonnosti; otevřenost vysokých škol mezinárodnímu, národnímu i regionálnímu kontextu a potřebám různých společenských partnerů; efektivní využívání legislativních, ekonomických a dalších nástrojů státu k racionálnímu směřování vývoje vysokého školství.

Hlavní nástroje k dosažení těchto cílů jsou legislativní i nelegislativní povahy. Podstatný je nový zákon o vysokých školách, který zahrne i finanční spoluúčast studentů, a zákon o finanční pomoci studentům, jako základní legislativní materiály v oblasti vysokého školství, které mimo jiné nově vymezí základní typy vysokých škol, vyváží působnosti hlavních orgánů veřejných vysokých škol a zajistí komplexní úpravu vztahu státu a vysokých škol.

Paragrafovaná znění obou zákonů budou předložena vládě do konce roku 2012. Bude se jednat o komplexní legislativní úpravu českého vysokého školství.

Vláda schválila v září roku 2011 Národní inovační strategii a Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti. I tyto dokumenty tvoří základní podklad pro následné reformní kroky. Došlo k podstatným změnám v pravidlech

financování vysokých škol a výrazně pokročily práce na soustavě ukazatelů kvality a výkonnosti. Byla schválena novela vyhlášky o žádosti o akreditaci, která nově umožňuje sledovat tvůrčí činnosti vysokých škol. V roce 2012 jsou poprvé podporovány institucionální rozvojové plány vysokých škol, jako předpoklad jejich strategického plánování.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

Nejvýznamnější reformní opatření, zákon o vysokých školách, byl připraven ve formě věcného záměru a bude v paragrafovaném znění předložen do vlády ve druhém pololetí 2012.

Související zákon o finanční pomoci studentům byl také připraven ve formě věcného záměru a bude v paragrafovaném znění předložen do vlády ve druhém pololetí 2012.

V návaznosti na specifické doporučení Rady pro ČR z 21. července 2011 ohledně zřízení transparentního systému hodnocení kvality akademických institucí a jejich provázání s financováním začala ČR pracovat na soustavě ukazatelů, která umožní mapovat české vysoké školství a hodnotit zaměření i kvalitu jednotlivých institucí se zřetelem k jejich specifickému poslání, rozlišit různé dimenze kvality v hlavních oblastech činnosti vysokých škol.

V rámci Zásad a pravidel financování veřejných vysokých škol je v roce 2012 nově rozdělováno 20 % prostředků na základě soustavy kvalitativních ukazatelů (tj. ne podle počtu studentů). Tento způsob financování je využíván i v dalších státech EU (např. v Nizozemsku). Zároveň vzniká materiál k soustavě výkonových ukazatelů pro systém vysokého školství, pomocí kterých bude možné sledovat, jak se která vysoká škola vyvíjí v porovnání s celým systémem. Probíhají rovněž práce na mapování tvůrčích činností vysokých škol s cílem využít těchto poznatků pro další hodnocení kvality vysokého školství.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

Reformní kroky jsou soustředěny především do let 2012, 2013, případně 2014. V oblasti vysokého školství budou připravena a vládě do konce roku 2012 předložena paragrafovaná znění klíčových zákonů o vysokých školách a o finanční pomoci studentům.

1. Diverzifikace vysokých škol

Důraz bude kladen na změny v síti existujících vysokých škol, a to s cílem efektivního využívání a sdílení existujících kapacit vysokých škol obdobného nebo doplňujícího se oborového zaměření a dosahování synergií při plnění společných úkolů nebo institucionální integrace na regionální, případně celostátní bázi, kde to bude vhodné. Tomu by mělo napomoci zpracování strategických plánů vysokých škol a podpora jejich uskutečňování. Součástí úsilí vlády bude rovněž zlepšování struktury studijních programů vzhledem k deklarovanému poslání jednotlivých institucí. Magisterské a doktorské studijní programy budou významně navázány na vědeckou, výzkumnou a inovační a další tvůrčí činnost vysokých škol. Na druhé straně bude podporován rozvoj profesně zaměřených bakalářských a magisterských studijních programů, včetně podpory přeměny některých oborů vyššího odborného vzdělávání na tyto programy. Posílen bude důraz na excelenci vysokých škol v různých oblastech činností tak, aby mohlo více institucí vyniknout i v různých mezinárodních srovnáních.

2. Posílení kvality vysokých škol, zapojení vnějších aktérů do plánování a hodnocení činnosti vysokých škol

Společným jmenovatelem všech aktivit vysokých škol bude jejich vysoká kvalita a společenská a akademická relevance. Kvalita je dosud spojována především s vynikajícími výsledky ve výzkumné a vývojové činnosti, zatímco další tvůrčí činnosti (vztahující se bezprostředně ke vzdělávací činnosti a k naplňování širší společenské, tzv. třetí role vysokých škol) jsou obtížněji uchopitelné. Je proto zapotřebí zřetelněji vymezit jak

výzkumnou tak i vzdělávací dimenzi vysokého školství (včetně zavedení kategorie vysokých škol orientovaných především na výzkum), a to na základě stanovených výkonových, kvantitativních a kvalitativních ukazatelů odpovídajících různým oblastem činnosti vysokých škol.

Jak bylo naznačeno v předchozí podkapitole, soustava kvalitativních a výkonových ukazatelů umožní lépe mapovat soustavu českých vysokých škol a hodnotit naplňování veřejného zájmu, zaměření i kvalitu jednotlivých institucí se zřetelem k jejich specifickému poslání, rozlišit různé dimenze kvality v hlavních oblastech činnosti vysokých škol (vzdělávání, výzkum, třetí společenská role). Je samozřejmé, že multikriteriální hodnocení vysokých škol naváže na obdobné trendy prosazující se v zahraničí a využije především postupy a nástroje rozpracovávané v rámci Evropské unie (například mezinárodní projekty U-Map, Eurostudent, Reflex, U-Multirank apod.).

Vedle vnějšího hodnocení vysokých škol sehraje v rámci autonomních institucí zásadní roli systém vnitřního hodnocení, který zdůrazní odpovědnost vysokých škol za kvalitu svých činností. Mezi oběma systémy hodnocení musí existovat vyvážený vztah. Bude podpořeno přijetí a uplatňování základního rámce Standardů a směrnic pro zajišťování kvality v Evropském prostoru vysokoškolského vzdělávání na vysokých školách.

Při hodnocení kvality vysokých škol se také zohlední, jakou roli hrají v přenosu výsledků své činnosti ve prospěch společnosti jako celku. Uvedené ukazatele budou využity rovněž v rámci diskusí o změnách pravidel financování vysokých škol ze státního rozpočtu.

Cílem politiky státu již nebude zvyšování počtu vysokoškolských studentů a institucí, ale kvalita vzdělání a jeho relevance z hlediska potřeb společnosti a národního hospodářství. Nelze proto například z veřejných prostředků podporovat další zvyšování počtu studentů v oborech a v institucích, jejichž absolventi nemohou nalézt odpovídající uplatnění v pracovním životě. Podstatnou informací

pro to ovšem nemůže být pouze sledování aktuální situace na pracovním trhu, ale také systematické a pravidelné hodnocení budoucích kvalifikačních požadavků a výhledů z hlediska budoucích potřeb trhu práce. Je třeba předcházet riziku, že se některé významné sektory/odvětví/obory ocitnou bez adekvátně vzdělané pracovní síly.

V rámci reformy vysokoškolského systému vláda zpřísní možnosti pro zakládání nových fakult na veřejných vysokých školách, a to mj. i s ohledem na požadavky a potřeby ekonomiky.

Navzdory řadě pozitivních posunů v posledních letech je propojení vysokých škol a širších společenských očekávání stále vnímáno jako nedostatečné, a je proto třeba podporovat přizpůsobení činností vysokých škol těmto očekáváním. Je nutné dále posilovat znalostní trojúhelník a spolupráci s aplikační sférou obecně. Aplikační sféra bude zapojena do přípravy a realizace obsahu studijních programů. Nezbytné je rovněž zavést strategie transferu poznatků na vysokých školách. Podporována bude kultivace dialogu mezi vysokými školami a jejich partnery. Požadavky vnějších aktérů se více zohlední v plánování a hodnocení činnosti vysokých škol při zohlednění profilu a poslání jednotlivých institucí. Potenciál vysokých škol lze rozvíjet i jejich zapojením do strategických plánů rozvoje regionů. V rámci zavádění kvalifikačního rámce je třeba také úzeji provázat obory vysokoškolského studia se sférou uplatnění absolventů. Větší informovanost uchazečů o studium, studentů, absolventů, ale také veřejnosti a zástupců veřejné správy bude posílena vybudováním informačního portálu o českém vysokém školství.

3. Financování vysokých škol

Oblast vysokého školství trpí v České republice dlouhodobě podfinancováním. V porovnání se zeměmi Evropské unie jsou výdaje na jednoho studenta v České republice stále velmi nízké a v posledních letech se situace ještě zhoršuje. Srovnávací studie přitom prokázaly, že výše jednotkových výdajů souvisí s kvalitou a výkonností vysokých škol.

Proto je třeba i v tomto směru dosáhnout zřetelného zlepšení.

Vedle veřejných prostředků, které nadále zůstanou zásadní, je nezbytné do financování vysokých škol více zapojit i soukromé zdroje, prostředky podnikatelské sféry i domácností. Proto je počítáno s daňovými pobídkami pro zvýšení finančních prostředků, které do výzkumu a vývoje na vysokých školách a v dalších veřejných institucích investuje podnikatelská sféra. Současně se připraví systém finanční podpory studentů, který umožní následné zavedení školného. Vláda plánuje zavedení finanční spoluúčasti studentů na hrazení nákladů jejich studia a jako regulativního nástroje směrem k vysokým školám s termínem zavedení od akademického roku 2013/2014.

Klíčem pro alokaci finančních prostředků z veřejných zdrojů bude stále méně počet studentů; místo toho se, podobně jako už v průběhu roku 2011, bude zvyšovat váha kvality a výkonnosti vysoké školy, její vědecké a vzdělávací činnosti, ale i dalších činností, které plní pro společnost. Financování by mělo obsahovat prvky soutěže. Stát proto bude pokračovat v započatých změnách v pravidlech rozpisu rozpočtu vysokých škol a podporovat zdokonalování jejich objektivních kritérií a měřítek. Zásadní posun od kvantity ke kvalitě, který je dnes podporován i většinou vysokých škol, se přirozeně odrazí i v počtech nově přijímaných studentů. Stabilitu rozpočtů vysokých škol je třeba posílit prvky kontraktového financování.

Počet osob poprvé vstupujících na vysoké školy se podle metodiky OECD zvýšil již na 70 % odpovídající věkové skupiny. Na vysokých školách i ve veřejnosti převládá názor, že je to již příliš, negativně to ovlivňuje kvalitu studia a snižuje motivaci k dosahování nejlepších výsledků. Podíl studentů vstupujících na vysoké školy má proto klesnout pod dvě třetiny i v nadcházejícím období poklesu odpovídající věkových kohort. Počet osob s plným magisterským vzděláním by měl v celkovém počtu absolventů vysokých škol klesat (absolutně i relativně), a to ve prospěch bakalářských odborných programů a programů kratšího cyklu s cílem dosáhnout

toho, aby podíl absolventů bakalářských studijních programů, kteří pokračují ve studiu v magisterském navazujícím studiu, činil maximálně 50 %. Umožní to posilovat kvalitu magisterského a doktorského vzdělání.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Zkvalitnění vysokého školství je podchyceno i v projektu Reforma vysokého školství Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti. K důležitým opatřením patří změna systému akreditací a zavedení systému hodnocení výsledků výzkumu a vývoje na vysokých školách. Postupně by mělo dojít ke zvýšení poměru absolventů bakalářských programů vůči absolventům magisterských programů a měl by být podporován rozvoj a nabídka profesně orientovaných bakalářských (popř. též magisterských) studijních programů.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou vzdělávání, výzkum, vývoj a inovace a přispívají k plnění cílů stanovených v Národní inovační strategii ČR.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Navrhovaná opatření navazují na cíle Strategie Evropa 2020 v oblasti vzdělávání, na doporučení č. 9 integrovaných hlavních směrů a na cíle strategického rámce evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě ET2020.

Opatření jsou dále prováděna v souladu se stěžejní iniciativou Evropské komise „Mládež v pohybu“, která je soustředěna na podporu rozšíření mobility vysokoškolských studentů a pedagogů (ve smyslu nejen kvantity, ale i kvality). Dále jsou provázána s agendou EU v oblasti modernizace vysokoškolského vzdělávání, přípravy internacionalizační strategie EU i s diskusí o vytvoření systému studentských půjček z prostředků Evropské investiční banky.

Podpora vysokého školství navíc vychází vstříc cílům Paktu euro plus jak z hlediska cíle posílení konkurenceschopnosti, tak i v rámci

plnění indikátoru snižování nezaměstnanosti mladých.

III.4. Podpora podnikání, digitalizace a rozvoj digitálního trhu

Úvod

Charakter českého podnikatelského sektoru vyplývá z povahy české ekonomiky jako exportně orientované výrobní základny, zaměřené v současnosti zejména na trhy v Evropě a jejím blízkém okolí. Česká republika by měla nadále využívat svou geografickou polohu a přizpůsobit této výhodě i strukturu politiky zaměřené na podporu podnikání.

Valná část výroby se nadále soustřeďuje na zpracování primárních surovin, na meziprodukty a na montáž produktů určených na export ke konečnému zpracování. Méně jsou zastoupeny naopak segmenty výroby s vysokou přidanou hodnotou, jako je výzkum a vývoj nových technologií, výroba složitějších součástí a výrobních modulů a konečně služby spojené s umístěním výrobků na koncový trh.

Politika státu se musí soustředit na vytvoření podmínek pro rozvoj uvedených, dosud marginalizovaných sektorů (např. podporou výzkumu a vývoje – viz kap. III. 5.), na druhé straně by měla nadále umožňovat pokračování stávající produkce. V české ekonomice bude i nadále hrát zásadní roli průmyslový sektor, jehož udržení a rozvoj zůstává klíčovou prioritou. Cílem všech opatření proto bude udržení konkurenční schopnosti českého průmyslu (mj. připravená, vzdělaná a kvalifikovaná pracovní síla odpovídající potřebám průmyslu, kvalitní dopravní, komunikační a energetická infrastruktura, technologická podpora). Tuto prioritu bude vláda prosazovat i na úrovni Evropské unie, kde podníti další strategické kroky k vytváření strategické evropské průmyslové politiky.

Významnou roli pro rozvoj podnikatelského prostředí hrají opatření popsána v jiných kapitolách Národního programu reforem 2012. Kromě výše uvedených je to např. úsilí vlády o snížení zdanění a nákladů práce

(viz kap. III.1. a III.2.), zefektivnění veřejné správy a boj s korupcí (systém transparentních veřejných zakázek a elektronizace systému jejich zadávání) či podpora vzdělávání pro kvalifikovanou pracovní sílu a její konkurenceschopnost. V tomto ohledu proto nelze na následující kapitole Národního programu reforem nahlížet jako na ucelenou strategii podpory podnikání, neboť obsahuje pouze výseč oblastí a opatření, jejichž prostřednictvím lze podnikatelský sektor v ČR podpořit. Cíl podpory podnikání se však prolíná celým Národním programem reforem.

Zvláštní pozornost ve všech krocích na podporu podnikání je třeba věnovat zejména malým a středním podnikům, u nichž je nutné pokračovat v programech na podporu zahájení podnikání, zlepšování přístupu k financování, poskytování bankovních záruk, snižování administrativní zátěže, zjednodušení administrativních postupů a podpory inovací. V oblasti hodnocení legislativních dopadů je nutné prosazovat uplatňování principu „mysli nejdříve na malé“ (think small first) a využívání testu malých a středních podniků („SME test“) při předkládání legislativních návrhů upravujících podmínky podnikání.

Nově připravovaná opatření vlády zacílená na další fiskální konsolidaci s ohledem na negativní hospodářský výhled by měla být formulována s ohledem na nutnost udržení prorůstového potenciálu reforem. Zejména by neměla mít negativní dopad na malé a střední podniky. V oblasti dalších opatření u daňových paušálů pro živnostníky by mělo být zamezeno jejich zneužívání.

Následující kapitola se soustředí na několik konkrétních oblastí, v nichž lze dosáhnout odstranění některých specifických překážek rozvoje podnikání. Na prvním místě se jedná o eliminaci administrativních a regulačních překážek pro podnikání a rozvoj společností. Jedná se např. o příliš komplikované procedury v daňové správě, obtížnost zahájení a ukončení podnikání, nedostatečný přístup k financím zejména pro malé a střední podniky, špatnou vymahatelnost smluv či nedostatek hospodářské soutěže v síťových odvětvích. Dále sem patří i obecně nízká vstřícnost úřadů k podnikání, nedostatečná

podpora začínajících podniků a řada dalších dílčích problémů.

Specifickou, leč podstatnou oblastí pro zlepšení podmínek pro podnikání je sféra technologické připravenosti, zejména pak rozšíření a adaptace informačních a komunikačních technologií (dále jen „ICT“). ČR dále zaostává jak v oblasti nabídky, tak i ve využití vysokorychlostního internetu, a to především ve venkovských a odlehlých oblastech. Značný potenciál v oblasti zvýšení efektivity státní správy a její „uživatelské přívětivosti“ vůči občanům a podnikům skýtá oblast eGovernmentu. Racionálním využíváním ICT se zvyšuje produktivita práce a současně dochází k významným úsporám nákladů.

Hlavní reformní cíle

Sohledem na výše uvedené nedostatky podnikatelského a právního prostředí se vláda primárně zaměří na následující okruhy:

V oblasti národního cíle snižování administrativní zátěže dojde do konce roku 2013 k přeměření zátěže ve 12 vybraných oblastech, na základě kterého budou navrženy jednotlivé úpravy právních předpisů vedoucí k jejich zjednodušení.

Dalším hlavním reformním krokem je e-audit, jehož cílem je odstranění nadbytečných či neefektivních požadavků ve stávajících předpisech na ochranu životního prostředí.

Kromě odstraňování překážek pro podnikání je třeba přijmout i některá další opatření podporující pozitivními kroky zakládání podniků a další rozvoj podnikatelské činnosti. Mezi taková opatření patří rozšíření možností podnikatelů při správě společností, mj. snížení požadavků na základní kapitál, zvýšení odpovědnosti statutárních orgánů nebo ustoupení od formálního pojetí smluv. V roce 2012 též proběhne pilotní projekt, jehož předmětem bude ověření možnosti zlepšení podnikatelského prostředí prostřednictvím zavedení jednotných dnů právní účinnosti u vládních předpisů s dopadem na podnikatele. Dále bude třeba zlepšit dostupnost kvalitních informací relevantních pro podnikatelskou veřejnost a zajistit

podnikatelům asistenci při jejich působení na vnitřním trhu EU (projekt BusinessInfo.cz).

Do oblasti zjednodušení administrativních procedur pro podnikatele lze zařadit mj. i opatření spojená se zjednodušením výkazu a správy daní. Jedná se o zahájenou reformu zjednodušení systému daní z příjmů, zachování zvýhodnění pro živnostníky v podobě výdajových paušálů a dále o zřízení jednoho inkasního místa (JIM) pro výběr daní a pojistného na zdravotní a sociální pojištění (podrobnosti viz kapitola III.1.2.).

V oblasti rozvoje vysokorychlostního internetu představuje hlavní reformní iniciativu balík opatření shrnutých v koncepčním materiálu Státní politika v elektronických komunikacích – Digitální Česko. Klíčovým opatřením v oblasti eGovernmentu, které umožní přijetí řady dalších navazujících iniciativ směrem ke zlepšování podnikatelského prostředí a vyšší efektivitě státní správy, je projekt základních informačních registrů veřejné správy.

III.4.1. Snižování administrativní a regulační zátěže pro podnikatele

III.4.2. Institucionální a legislativní podpora podnikání

III.4.3. Zlepšení přístupu k vysokorychlostnímu internetu a rozvoj eGovernmentu

III.4.1. Snižování administrativní a regulační zátěže podnikatelů

Snižování zatížení podnikatelů nadbytečnou administrativou a regulací je jedním z podstatných kroků k odstraňování překážek pro podnikání. Nejde samozřejmě o podmínku dostačující, neboť překážky lze identifikovat i mimo sféru administrativy a míry regulace. Tyto další překážky a nástroje jejich řešení jsou ostatně zmiňovány v jiných částech tohoto dokumentu.

Opatření plánovaná v rámci oblasti administrativní zátěže přispějí ke zjednodušení, zpřehlednění a lepší

předvídatelnosti právního prostředí pro podnikání v ČR a tím rovněž ke zvýšení atraktivity země pro příliv zahraničních investic. Dále se odstraňují nadbytečné či neefektivní požadavky v předpisech, které jdou nad rámec práva EU a nemají jednoznačné opodstatnění. Přitom je nutné dbát na posuzování dopadu transponované evropské legislativy do národního právního řádu i čistě národní legislativy, aby se zamezilo nadbytečné zátěži.

Národní cíl v oblasti snižování administrativní zátěže k roku 2020 je stanoven s ohledem na cíle Strategie Evropa 2020 následovně:

Snížení administrativní zátěže podnikatelů oproti roku 2005 o 30 %.

Východisko pro jednotlivá opatření představuje *Plán snižování administrativní zátěže podnikatelů*.

Vláda na základě analýzy dosavadního průběhu a plnění národního programu odsouhlasila v prosinci 2010 navýšení dosavadního cíle redukce administrativní zátěže pro podnikatele na 25 % do roku 2012 (metodika měření administrativní zátěže je založena na standardním nákladovém modelu používaném v EU). Indikátorem naplnění je pokles administrativní zátěže ve srovnání s rokem 2005 s termínem do 31. prosince 2012. Současně vláda rozhodla o pokračování projektu na snížení administrativní zátěže podnikatelů v rámci následné etapy. Identifikovány byly informační povinnosti v právních předpisech 12 vybraných úřadů státní správy, ve 12 vybraných oblastech, u kterých jsou předpokládány nejzřetelnější výsledky a dosažení největších úspor pro podnikatele (např. vstup do podnikání, obchodní právo, vydávání povolení). Bylo provedeno šetření s cílem zjistit časové náklady pro zpracování každé ze 16 administrativních činností a povinností, které vnímají sami podnikatelé při výkonu své práce jako nejvíce zatěžující, a to nezávislým výzkumem přímo u podnikatelských subjektů externí firmou.

Vláda si je vědoma nutnosti intenzivního dialogu s dotčenými aktéry, zejména

s firmami. Současně bude věnovat pozornost skutečnosti, že část přeměření se vztahuje na regulaci, která v mezidobí prošla či prochází novelizací.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

V oblasti environmentální legislativy vzala vláda počátkem března 2011 na vědomí návrhy příslušné meziresortní komise, jež mají revizi právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí pomoci k posílení konkurenceschopnosti a rozvoji podnikání. Tento společný projekt několika ministerstev, tzv. eko-audit, obsahuje 96 konkrétních podnětů k odstranění nadbytečných či neefektivních požadavků v těchto předpisech, které převyšují požadavky práva EU a nemají jednoznačné opodstatnění. Provedení navrhovaných opatření přispěje ke zvýšení konkurenceschopnosti českých podniků a zjednodušení právního prostředí, ve kterém operují.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

1. Snižování administrativní zátěže podnikatelů

V současné době probíhá pokračování prací dle harmonogramu a činnosti navazují na data zjištěná v předchozím období. Základní vyhodnocení těchto prací v dosavadním období je součástí Zprávy o plnění Plánu snižování administrativní zátěže podnikatelů do 31. prosince 2011. Současně se v průběhu roku 2012 začalo pracovat s konkrétními náměty od podnikatelské veřejnosti, přičemž v tomto trendu a ve vazbě na projekt přeměření administrativní zátěže bude ČR dále pokračovat.

Dokončení přeměření administrativní zátěže je plánováno k 30. červnu 2013, kdy bude vládě předložena závěrečná zpráva. Samotné měření zatížení je pochopitelně pouze základem pro další opatření. Jejich formulace by měla proto následovat, a to v podobě koncepčního dokumentu, na který navážou návrhy změn konkrétních právních předpisů ke snížení nadbytečné zátěže.

Rozpočtové nároky pro provedení druhé etapy bude možné stanovit až po zjištění rozsahu informačních povinností a požadavků na poskytnutí dat.

2. Odstranění nadbytečných či neefektivních požadavků v předpisech na ochranu životního prostředí

V rámci odstraňování regulatorního zatížení podnikatelů lze s ohledem na strukturu českého hospodářství jmenovat na čelném místě oblast environmentální legislativy. Jakkoli jsou cíle regulace v této oblasti neproblematické, způsoby jejich dosahování mnohdy zcela zbytečně - z hlediska konečného účelu - zatěžují podnikatelský sektor. To koneckonců platilo i pro podstatnou část regulace na úrovni EU. V průběhu roku 2012 bude proto pokračovat projekt eko-auditů. Vládě bude dále do 31. prosince 2012 předložen aktualizovaný seznam opatření spolu se zprávou o jejich dosavadním provádění, jež budou následně vládě předkládány vždy každý druhý rok. Legislativní návrhy budou součástí legislativního plánu prací vlády na příslušný kalendářní rok.

3. Zjednodušení a sjednocení postupů v územním a stavebním řízení

Podstatou je změna legislativního rámce pro sjednocení postupů územního a stavebního řízení dle stavebního zákona, snižování administrativní zátěže v těchto řízeních a změna kvality a obsahu řízení prostřednictvím digitalizace procesů. Přijetí *novely stavebního zákona* se očekává během roku 2012.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Projekty sjednocení postupů podle stavebního zákona, snižování administrativní zátěže územního a stavebního řízení a digitalizace procesů jsou rozpracovány ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a budou dokončeny do r. 2013.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření

zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Opatření na snížení administrativní zátěže souvisí se stěžejní iniciativou strategie Evropa 2020 „Integrovaná průmyslová politika pro éru globalizace“ a je provázáno s doporučením č. 6 integrovaných hlavních směrů „zlepšit prostředí pro podnikatele a zmodernizovat průmyslovou základnu“, neboť má za cíl zvýšit konkurenceschopnost zejména malých a středních podniků.

Zároveň se jedná o kroky na podporu konkurenceschopnosti, po nichž volá i Pakt euro plus.

III.4.2. Institucionální a legislativní podpora rozvoje podnikání

Zatímco odstraňování překážek pro rozvoj podnikání představuje nezbytný základ hospodářské politiky státu, jeho doplňkem musí být i opatření aktivně podporující zakládání a rozvoj podniků. Kromě opatření spadajících do sféry daňové a sociální (včetně daňové a sociální správy) či do politiky výzkumu a vývoje a do tvorby infrastruktury je na tomto místě třeba uvést reformy v oblasti institucí veřejné správy směrem k větší vstřícnosti vůči podnikatelům.

S ohledem na strukturu českého hospodářství musí být proexportní politika jedním z pilířů podpory podnikání. V roce 2011 vyvezly české firmy zboží v rekordní hodnotě tři biliony korun. Hlavní část exportu (83 %) přitom směřovala do zemí EU. V době přetrvávající hospodářské krize v EU a paralelního vzestupu ekonomik zemí, jako jsou BRICs, je ve strategickém zájmu ČR export diverzifikovat ve smyslu posílení vývozu do třetích zemí. Druhou výzvou exportu je pak diverzifikace zboží: dnes tvoří více než polovinu exportu vývoz dopravních zařízení a strojů.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

Scílem zvýšit podporu rozvoje podnikání přijala vláda v březnu 2012 Exportní strategii České republiky pro období 2012-2020. Tato definuje nad rámec zemí EU 12 dalších prioritních států, kterým by ČR měla věnovat zvýšenou pozornost. Kromě již zmiňovaných BRICs se jedná např. o Irák, Ukrajinu či Spojené státy. Součástí Strategie bude rovněž navýšení pojistných fondů i kapitálu České exportní banky. Vláda se do budoucna zaměří také na možnosti a formy posílení obchodního zastoupení ČR, a to mimo jiné ve spolupráci s agenturami CzechTrade či CzechInvest.

Dále se jedná o Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012 – 2020: Zpět na vrchol (SMK). Ta posuzuje konkurenceschopnost v devíti pilířích a zahrnuje celkem čtyřicet tři projektů rozpracovaných do konkrétních opatření, jejichž cílem je vytvořit příznivé podmínky pro tvořivé podnikání, inovace a udržitelný růst životní úrovně.

Současně vláda ČR schválila Seed/VC fond, který bude mimo jiné podporovat vznik nových MSP a rozvoj inovačních a technologicky orientovaných firem, a to skrze přímé kapitálové vstupy. Nově založený fond bude poskytovat rizikový kapitál z veřejných zdrojů spolu s investicemi ze soukromých zdrojů (maximálně 70 % z veřejných zdrojů, minimálně 30 % soukromých investic do podpořeného projektu MSP).

V únoru 2012 byl Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR schválen zákon o mediaci v netrestních věcech. Účelem zákona je zakotvit v českém právním řádu novou možnost alternativního (mimosoudního) řešení sporů za asistence třetí neutrální strany (zapsaného mediátora), která povede jednání stran konfliktu k tvorbě vzájemně přijatelné dohody. Jedním z důsledků vstoupení zákona o mediaci v účinnost by tak mělo být odběření soudů a tím i zkrácení civilního soudního řízení.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

1. Státní správa vstřícná podnikání

S ohledem na skutečnost, že podstatná část českého podnikatelského sektoru je soustředěna na montáž výrobků určených k dalšímu zpracování, tj. do střední části výrobního řetězce, je nezbytnou podmínkou úspěchu tohoto typu podnikání rychlost jak v dodávkách součástí k výrobě, tak v exportu zpracovaných produktů.

Současně je zapotřebí *přizpůsobit i fungování dalších úřadů státní správy co nejvíce potřebám podnikatelské sféry*. To platí např. pro délku úředních hodin, ale i pro rychlou online přístupnost důležitých informací, zvláště v oblasti trhu práce (viz též níže). Zjednodušit je třeba administrativu spojenou se zaměstnáváním občanů ze třetích států. V této souvislosti dojde k přijetí *nové právní úpravy pobytu cizinců*, která bude základním kamenem zefektivnění systému ekonomické migrace a zohlední požadavky na zahraniční pracovní síly. Průběžně bude inovována strategie *Nového systému ekonomické migrace*. Do roku 2015 bude realizován Pilotní projekt *Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné zaměstnance významných zahraničních investorů*. Lépe propagováno bude rovněž využívání zelených a modrých karet.

2. Strategická podpora exportu a ekonomická diplomacie

V roce 2012 bude implementována nová exportní strategie. Součástí ekonomické diplomacie v širším hledisku musí být rovněž aktivní prosazování zájmů českého podnikatelského sektoru a českého exportu při tvorbě politik Evropské unie. Zde je zapotřebí koordinovaného postupu. Zejména v rámci společné obchodní politiky vláda postupuje tak, aby napomáhala odstraňování překážek ve volném obchodu, které mají negativní dopady na české exportéry. V rámci všech politik vnitřního trhu také prosazuje další liberalizaci a otevírání dosud uzavřených sektorů.

3. Podpora vzniku nových podniků

Vláda učiní opatření pro rozvoj podnikání v oblastech služeb s vysokou přidanou hodnotou založeného na inovačních technologiích, a to prostřednictvím *podpory infrastruktury pro zakládání clusterů, inkubátorů pro nové podniky a virtuálních tržišť inovací* včetně rozvoje technologických parků. V tomto rámci usiluje o užší spolupráci s krajskými a místními samosprávami a podnikatelskými reprezentacemi.

Vláda v tomto kontextu bude zejména podnikat další kroky ke *strategické podpoře „start-upů“*. Za tímto účelem zřídila akciovou společnost „Český rozvojový, uzavřený investiční fond, a.s.“, tzv. seed fond, jejímž účelem bude společně se soukromými investory zajistit financování nově vznikajících inovativních podniků.

4. Strategická podpora průmyslu

Podpora průmyslu je z pohledu vlády průřezovou agendou, která se musí prolínat všemi oblastmi hospodářské politiky státu a právní regulace. Všechny zásadní kroky je třeba provádět s ohledem na jejich dopady na průmyslový sektor. Specifickou roli zde přitom hraje oblast energetiky – cena energie je právě s ohledem na rozsah průmyslového sektoru pro české hospodářství z tohoto hlediska významnější než v ostatních státech EU. To je třeba vzít v úvahu i při prosazování zájmů v energetické politice EU a politice životního prostředí EU.

5. Rekodifikace civilního práva hmotného a další legislativní opatření na podporu podnikání

Zkvalitnění podnikatelského prostředí v ČR napomůže *rekodifikace civilního práva hmotného*. Nový občanský zákoník zjednoduší právní prostředí např. odstraněním duality závazkového práva tak, že závazky budou upraveny pouze v občanském zákoníku. Zavede rovněž nové instituty využitelné v oblasti podnikání, jako jsou např. trusty. Ve výsledku přinese také nižší míru formalismu v právních vztazích, která usnadní podnikání. Vláda bude věnovat pozornost náležitě publicitě nové úpravy tak, aby byla srozumitelná pro občana i firmy.

V roce 2012 byl schválen *zákon o obchodních korporacích* s účinností od 1. ledna 2014, který zlepšil podmínky fungování jak společností s ručením omezeným, tak akciových společností. U prvně jmenovaných zákon umožní různost podílů v s.r.o. a vydávání kmenových listů, zejména však umožní založit s.r.o. již za 1 Kč. Akciovým společenstvem bude nově umožněno vedení správy společnosti ve dvojím režimu (monistickém a dualistickém). Zákon umožňuje, že v případě, že akciová společnost bude podle zvláštního zákona vést účetnictví v eurech, bude moci vyjádřit základní kapitál v eurech.

Vláda také připravuje další pravidla zkvalitňující podnikatelské prostředí, mj. upouští od povinného oceňování znalcem jmenovaným soudem či zjednodušuje rejstříkové řízení. Připravovaná opatření mají vést k posilování mimosoudních mechanismů pro řešení sporů, čímž dojde i k odbřemenění soudů. Mezi konkrétní opatření patří:

Nový *rejstříkový zákon*, připravovaný v návaznosti na rekodifikaci civilního práva hmotného. Ten bude obsahovat problematiku stávajícího obchodního rejstříku. V souvislosti s tím se uvažuje například o propojení dnešního obchodního rejstříku s živnostenským rejstříkem a dále o některých opatřeních vedoucích ke zjednodušení rejstříkového řízení. Zvažuje se zavedení pravomoci notářů činit přímé zápisy do rejstříku, pokud tyto zápisy mají podklad v listinách, které notáři sepisují. Tímto opatřením dojde ke snížení agendy rejstříkových soudů.

Novela občanského soudního řádu, exekučního řádu a dalších zákonů. Přinese i částečné odbřemenění soudů od rozsáhlé agendy formálního charakteru, kterou soudy v současné době vykonávají ve vztahu k exekucím, konkrétně při pověřování exekutora provedením exekuce. Tím bude umožněno uvolnění personálních kapacit potřebných spíše pro výkon dohledu nad exekutory, což přinese celkové zefektivnění činnosti soudů. Změnou, která bude mít pozitivní vliv na vymahatelnost práva, bude rovněž zavedení nových způsobů výkonu

rozhodnutí. Návrh zákona v současnosti projednává Poslanecká sněmovna.

Scílem odbřemenění soudů od drobných spotřebitelských sporů bude do konce srpna 2012 vyhodnocen akt nelegislativní povahy *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů*, který nabyl účinnosti v lednu 2012. Současně bude v srpnu 2012 předložen návrh na zavedení možnosti on-line řešení sporů, který má napomoci zrychlení řešení sporů mimosoudní cestou.

Mezi další opatření bude patřit zajištění lepší vymahatelnosti práva v exekčním řízení ve smyslu zkrácení celkové doby vymáhání. Práce budou probíhat rovněž na *zlepšení insolvenčního práva* a omezení zneužívání insolvenčního řízení v konkurenčním boji. V oblasti insolvenčního řízení se připravuje rovněž projekt na vzdělávání orgánů veřejné správy (od dubna 2012).

V rámci procesu zkvalitňování fungování civilního soudnictví budou připravena opatření zaměřená na zefektivnění soudní soustavy. Dojde mj. k zrychlení soudních řízení omezením podílu odvolání vrácených k novému rozhodnutí soudům nižších stupňů a omezení možnosti dovolání k Nejvyššímu soudu v civilních věcech.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Opatření na podporu podnikání budou realizována implementací projektů Zlepšování podnikatelského prostředí a Spolupráce mezi podniky v rámci Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti. Jde především o rozšíření možností podnikatelů při správě společností (snížení požadavků na základní kapitál, zvýšení odpovědnosti statutárních orgánů, ustoupení od formálního pojetí smluv) a pilotní ověření možnosti zavedení jednotných dat účinnosti právních předpisů s dopadem na podnikatelskou sféru s cílem zjednodušit orientaci v právním rámci podnikání. Za účelem usnadnění přístupu k informacím pro podnikání bude rozvíjen portál BusinessInfo.cz a poradenské systémy (ProCoP, JKM, Solvit), které pomáhají podnikatelům s řešením problémů na vnitřním

trhu. Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti se rovněž věnuje exportní politice.

Priority v oblasti podpory podnikání vláda zohlední i při artikulaci priorit pro využívání prostředků ze strukturálních fondů v příštím programovacím období.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Reformní opatření jsou zaměřena na zlepšení podnikatelského prostředí a usnadnění podnikání, v jejichž důsledku by mělo dojít ke vzniku pracovních míst a podpoře inovativních podniků. Zřejmá je tedy návaznost na cíl zvýšení zaměstnanosti a cíl podpory investic do vědy a výzkumu a na doporučení č. 6 integrovaných hlavních směrů „zlepšit prostředí pro podnikatele a zmodernizovat průmyslovou základnu“.

III.4.3. Zlepšení přístupu k vysokorychlostnímu internetu a rozvoj eGovernmentu

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

V lednu 2011 přijala Vláda ČR Státní politiku v elektronických komunikacích – Digitální Česko, jejímž cílem je redukovat „digitální propast“ v přístupu k vysokorychlostnímu internetu mezi venkovskými sídly a městy.

Rovněž datové schránky prošly již v roce 2011 celou řadou vylepšení s cílem poskytnout uživatelsky přívětivější a komfortnější služby. Pozadu nezůstal ani rozvoj jednotného kontaktního místa veřejné správy – Czech POINT, který byl ke konci roku 2011 dostupný na téměř 6 800 místech, a pracoviště Czech

POINT je dnes na většině městských i obecních úřadů. Dokončen byl rovněž proces přípravy na spuštění elektronických občanských průkazů (eID), jejichž vydávání bylo zahájeno 1. ledna 2012.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

Vláda ČR bude i nadále aktivně podporovat rozvoj elektronických komunikací vytvářejících vyspělou informační společnost založenou na využívání informačních a komunikačních technologií (ICT). Tyto aktivity povedou ke zlepšení podnikatelského prostředí a zvýšení efektivity veřejné správy a služeb pro občany, korporace a malé a střední podniky.

V oblasti vysokorychlostního internetu ČR dosud nenabízí žádné finanční pobídky, jednotlivá opatření jsou směřována k vytvoření vhodných podmínek pro soukromé investice. Zůstává otázkou, zda se za této situace podaří naplnit kvalitativní a geografické parametry cílů stanovených v Digitální agendě pro Evropu. Finanční nároky opatření v oblasti eGovernmentu jsou významné, nicméně kvůli své komplexnosti nyní těžko vyčíslitelné.

1. Zlepšení přístupu k vysokorychlostnímu internetu

V návaznosti na cíle stanovené výše zmíněnou strategií Digitální Česko má být do roku 2013 zajištěn přístup k vysokorychlostnímu internetu ve všech obydlených lokalitách ČR s minimální přenosovou rychlostí 2 Mbit/s (download) a ve městech 10 Mbit/s. Střednědobým cílem je pak zajistit do roku 2015 dostupnost vysokorychlostního internetu ve venkovských sídlech s přenosovou rychlostí, která bude alespoň na úrovni 50% průměrné rychlosti dosahované ve městech. Přitom 30% domácností a firem ve městech by mělo mít přístup k přípojkám s přenosovou rychlostí alespoň 30 Mbit/s.

Mezi klíčová opatření k dosažení uvedených cílů patří:

- Využití rádiového spektra uvolněného přechodem z analogového na digitální

televizní vysílání (tzv. digitální dividenda) pro poskytování služeb přístupu k vysokorychlostnímu internetu;

- Vytvoření scénáře pro podporu investic do méně osídlených oblastí;
- Předložení úprav zákonných a podzákonných norem, jež umožní, urychlí a zefektivní rozvoj přístupu k vysokorychlostnímu internetu.

K dosažení stanovených cílů přispěje rovněž podpora poptávky po službách poskytovaných prostřednictvím vysokorychlostních sítí a zvyšování důvěry spotřebitelů v tomto sektoru.

V prvním pololetí 2012 bude připravena aktualizace této státní politiky, která v souladu s cíli Digitální agendy upraví cíle, jichž má být dosaženo do roku 2020.

Přepřpracovaná a rozšířená strategie Digitální Česko bude obsahovat opatření spojená s využitím ICT pro růst konkurenceschopnosti ČR. Jednotlivá opatření této strategie se budou zaměřovat na jednotný digitální trh, interoperabilitu, důvěru a bezpečnost, výzkum a inovace, posílení digitální gramotnosti, dovednosti a začlenění, přínos ICT pro naši společnost a také mezinárodní aspekty digitální agendy.

2. Rozvoj eGovernmentu

V oblasti eGovernmentu si vláda ČR stanovila za cíl, aby do konce roku 2015 byly služby eGovernmentu využívány minimálně 50% občanů a 95 % podniků.

Dalším z projektů eGovernmentu je *zřízení základních registrů veřejné správy* s termínem dokončení v červenci 2012. Systém registrů umožní, aby občané a podniky při komunikaci s úřady nemuseli opakovaně poskytovat stejné údaje, které budou v rámci veřejné správy sdíleny. Registry přinesou rovněž snížení administrativní zátěže a zároveň významný kvalitativní skok při využívání eGovernmentu jak ze strany občanů, tak ze strany podniků. Vláda ČR bude věnovat pozornost také způsobu finančního krytí přenesené

působnosti a souvisejících úkonů, které nejsou hrazeny státem.

Projekty *eSbírka* a *eLegislativa* se soustředí na zajištění přístupnosti a přehlednosti informací o právní úpravě a na její kvalitu. Oba projekty jsou detailně popsány v části III.1.4.

Cíle stanovené v Digitální agendě a evropském Akčním plánu pro eGovernment na období 2011-2015 budou zohledněny také v nové *Strategii elektronizace vybraných agend ve veřejné správě*, kterou vypracuje vláda ČR. Tato strategie se zaměří zejména na využívání elektronických služeb spojených se studiem, prací, zdravotní péčí, bydlením nebo důchodem kdekoli v Evropě. Strategie rovněž zahrne možnosti dalšího rozvoje informačního systému datových schránek a kontaktních míst veřejné správy Czech POINT, které již v ČR fungují a přinášejí zjednodušení a zrychlení procesů veřejné správy pro občany i podnikatele. Plánováno je rovněž rozšíření jednotných kontaktních míst Czech POINT o subjekty s bankovní licenci.

V souvislosti s implementací Digitální agendy pro Evropu však bude nadále třeba sledovat cíle stanovené na evropské úrovni a to, jak se promítají do projektu datových schránek i dalších projektů eGovernmentu.

V tomto kontextu ČR kvituje iniciativu Evropské komise v oblasti podpory informační společnosti vyzývající členské státy k ustanovení funkce *digitálního šampióna*, která může významně přispět k naplňování cílů Digitální agendy pro Evropu, překonávání „digitální propasti“ a k podpoře konkurenceschopnosti. Probíhá výběr nejvhodnějšího kandidáta, který by měl začít vykonávat funkci českého digitálního šampióna již na jaře 2012.

3. Národní strategie digitalizace kulturního obsahu

K zefektivnění procesů v oblasti kultury a správy kulturních děl přispěje digitalizace kulturního obsahu, která probíhá na základě Státní kulturní politiky pro období 2009 – 2014 schválené v roce 2008. Tato strategie bude upřesněna na základě *Národní strategie digitalizace kulturního obsahu pro období*

2011 –2016, která bude předložena vládě ČR v prodlouženém termínu do konce roku 2012. Vláda zároveň připravuje novelizaci autorského zákona, která má mj. řešit autorskoprávní aspekty digitalizace kulturního obsahu, zejména pokud jde o tzv. osiřelá díla.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Opatření v této podkapitole jsou rozpracována ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti v rámci projektů Implementace státní politiky Digitální Česko a Zjednodušení přístupu ke službám veřejné správy.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Opatření jsou úzce provázána s vlajkovou iniciativou Strategie Evropa 2020 Digitální agenda pro Evropu a Akčním plánem pro eGovernment pro období 2011 – 2015.

O „specifickém úsilí“ na podporu inovací a infrastruktury rovněž hovoří Pakt euro plus.

III. 5. Podpora růstu založeného na výzkumu a inovacích

Úvod

Podpora výzkumu, vývoje a inovačního potenciálu ekonomiky představuje trvale jednu z hlavních priorit vlády, a je tudíž klíčovou součástí Národního programu reforem ČR. Opatření plánovaná na rok 2012 navazují na kroky učiněné v roce minulém. Jednou z hlavních výzev je i nadále nutnost nalézt formy motivace pro všechny účastníky inovačního procesu.

Větší pozornost je nyní třeba zaměřovat přednostně na oblast výzkumu, vývoje, inovací a demonstrace technologií s potenciální vysokou přidanou hodnotou pro ekonomiku ČR, a to jak na domácí úrovni (např.

energetika), tak v oblasti exportu (např. zpracovatelský průmysl, který rozhodující měrou ovlivňuje růst HDP), a na podporu zaměřenou na tvorbu a hledání inovačních řešení. Podporu badatelského základního výzkumu je nutné směřovat tak, aby došlo k efektivnímu využití stávající i budoucí vědeckovýzkumné infrastruktury, lidských i finančních zdrojů. Rovněž je ale nezbytné přistupovat ke stanovování cílů realisticky, a to s ohledem na uvedenou základní strukturu národního hospodářství. Budoucí rozvoj ČR bude založen na nově vznikajících znalostech, které se budou důsledně uplatňovat při zavádění všech typů inovací v podnikovém i veřejném sektoru.

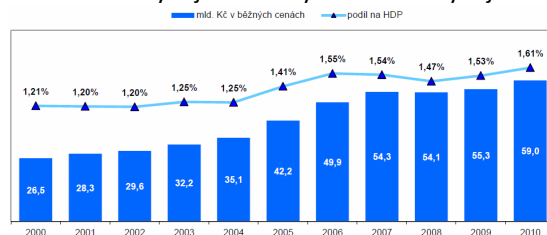
V roce 2010 dosáhly investice do výzkumu a vývoje v České republice 1,61 % HDP¹ (téměř

¹ Pozn. Nárůst tohoto ukazatele v oblasti výdajů na výzkum a vývoj v posledních dvou letech byl

60 miliard Kč). Samotný podíl státního rozpočtu na výdajích na výzkum, vývoj a inovace představoval v roce 2010 0,61 % HDP (0,64 % HDP výdajů z veřejných zdrojů). Po meziročním poklesu celkových výdajů na výzkum a vývoj v roce 2008 a mírném nárůstu v roce 2009 byl v roce 2010 zaznamenán v ČR výrazný meziroční nárůst investic do výzkumu a vývoje. V pozadí tohoto meziročního nárůstu o 3,7 miliardy korun (6,7 %) se skrývají investice do výzkumu a vývoje ze soukromých tuzemských podnikatelských zdrojů, které meziročně vzrostly o 4,2 miliardy (17 %). Téměř polovina z celkových výdajů na výzkum a vývoj v ČR pocházela v roce 2010 z tuzemských podnikatelských zdrojů. Státní rozpočet ČR se podílel 40 %, zahraniční firmy 7 % a mezinárodní organizace, především

prostřednictvím fondů a programů EU, pak zbylými 4 %.

Celkové výdaje za výzkum a vývoj v ČR

Zdroj: ČSÚ 2011, Roční statistické šetření výzkumu a vývoje VTR 5-01

Podnikatelský sektor je i nadále nejvýznamnějším aktérem také z hlediska finančních prostředků spotřebovaných na výzkum a vývoj a finančních zdrojů vynaložených na financování výzkumných a vývojových aktivit.²

způsobem meziročním poklesem HDP v b. c. o necelá 2 % v roce 2009.

² V roce 2010 bylo v podnicích vynaloženo za provedení výzkum a vývoj 62 % z celkových výdajů

Nicméně míra financování výzkumu, vývoje a inovací soukromým sektorem je pod průměrem EU a od roku 2007 navíc docházelo k poklesu podílu soukromých podnikatelských zdrojů na financování výzkumu, vývoje a inovací v ČR. V roce 2010 došlo v tomto sektoru ke zvýšení financování výzkumu.³

Růst výdajů na výzkum a vývoj v podnikatelském sektoru je doprovázen mírným růstem počtu patentových přihlášek podaných podnikatelskými subjekty. V počtu patentových přihlášek a udělených patentů však ČR stále značně zaostává za evropským průměrem.

Přetrvávající slabinou inovačního systému České republiky je nízká spolupráce výzkumných organizací a univerzit s podniky, do určité míry ovlivněná i systémem veřejné podpory výzkumu, vývoje a inovací. Patrné je to zejména při pohledu na podíl podnikových zdrojů ve výdajích na výzkum a vývoj vysokoškolského (1,1 %) a vládního sektoru (4,7 %), což do určité míry reflektuje transformaci výzkumu z devadesátých let, kdy zanikla velká část organizací aplikovaného výzkumu. Jedná se o hodnoty hluboko pod evropským průměrem. Tyto výsledky podporují také údaje z inovačních šetření, podle nichž nejsou vysoké školy ani veřejné výzkumné organizace klíčovými partnery pro podniky v jejich inovačních aktivitách.

Vzhledem k tomu, že významnou úlohu v inovačním systému České republiky hrají podniky pod zahraniční kontrolou, je v této souvislosti určitou výzvou vytvoření těsnějších a dlouhodobějších vazeb mezi těmito podniky, jejich potřebami, výzkumem a potenciálem na straně jedné a postupně se revitalizujícím aplikovaným výzkumem v České republice na straně druhé.

Přestože v uplynulém období byly v této oblasti učiněny výrazné pokroky (přijetí novely zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací, Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací na léta 2009 – 2015 a Národní inovační strategie, vláda v dubnu 2011 schválila principy pro přípravu národních priorit výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), mnoho problémů zůstává stále nedořešeno. Zejména promítnutí priorit orientovaného výzkumu do systému veřejné podpory bude velkou výzvou (např. reflektování specifických potřeb v oblasti energetiky a vytvoření flexibilních nástrojů na zapojení do SET Plan na úrovni EU).

Na straně politiky státu lze identifikovat problémy, které se zpětně odrážejí i v nízké ochotě soukromého sektoru investovat do výzkumu a vývoje. Cílem efektivní politiky státu v této oblasti musí být vyvážený rozvoj jednotlivých pilířů znalostní ekonomiky tak, aby rovnoměrně přispívala k posilování tvorby znalostí, jejich využívání v inovacích a vývoji

na výzkum a vývoj v ČR, na vládní sektor připadalo 20 % a na vysokoškolský zbylých 18 %.

³ Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2011.

nových technologií a k rozvoji znalostí a dovedností taktéž ve státní sféře (rozhodování na základě znalostí, výzkumu a vývoje) a v široké populaci. Na straně státu představuje obtíž především struktura financování, která dostatečně nereflektuje vztah podporovaných oblastí k příležitostem v ekonomice a poptávce v podnikatelské sféře.

Rovněž stále absentují tržní hodnocení výsledků, rozumný a přehledný systém alokace veřejných prostředků podle národních priorit a taktéž jasná kritéria hodnocení (včetně hodnocení kvality vysokých škol provádějících výzkum). Dále je třeba zlepšit propojení mezi strategickým řízením v oblasti výzkumu a vývoje a v oblasti vzdělávání, legislativní úpravy a výraznější využívání potenciálu ochrany duševního vlastnictví.

Přetrvávajícím problémem je rovněž velmi různorodá kvalita i kvantita výsledků v oblasti, výzkumu, vývoje a inovací související s nevhodnou strukturou financování. Daleko více než o pouhý objem vynakládaných prostředků jde právě o mechanismus jejich vynakládání, včetně rozložení mezi veřejný a soukromý sektor. Je třeba hledat synergie vertikálního propojení výzkumu, vývoje a inovací a vhodné nástroje k jejich prosazení.

Nevhodný systém veřejného financování vědy, výzkumu a vývoje má přirozeně dopady i na podporu ze strany soukromého sektoru. Podmínkou zvyšování efektivity celého inovačního procesu, který by měl být prioritou, je existence kvalitních výzkumných institucí a synergie mezi projekty financovanými veřejnými a soukromými zdroji. Posílení role společně podporovaných projektů může být jedním z řešení. Veřejné financování je potřeba jednak navýšit v poměru k HDP, současně je zaměřit na oblasti zájmu podnikatelského sektoru tak, aby tento sektor měl co největší zájem se do takto financovaných aktivit zapojit. Rozvoj vyhledávacího (základního) výzkumu je důležitým předpokladem pro udržitelnost inovačního prostředí. To neznamená rezignaci na podporu jiných druhů výzkumu (včetně podpory základního i aplikovaného výzkumu ve společenských vědách), v míře udržitelné

prostřednictvím veřejného financování a odpovídající společenské poptávce a kvalitě výzkumu. Počet výzkumných a vědeckých pracovníků nemůže být ovšem do budoucna hlavním kritériem pro financování výzkumu a vývoje. Větší důraz musí být kladen na kvalitu a také relevanci výzkumných aktivit.

Hlavní reformní cíle

I přes určitá zlepšení v oblasti výzkumu, vývoje a inovací (viz text výše) přetrvává mnoho výzev. Proto je třeba i nadále usilovat o celkové zvýšení kvality, a tím i konkurenceschopnosti institucí v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, a současně užší propojení s poptávkou v podnikatelském sektoru a soulad se stanovenými národními prioritami. V tomto rámci je třeba podnikat opatření ke zlepšení financování, kvalitnějšímu hodnocení výzkumných pracovníků a institucí, jejich ohodnocení podle kvality činností, zvýšit využívání ochrany duševního vlastnictví, zlepšit mezisektorovou komunikaci a konečně též zlepšit prostředí pro rozvoj rizikového kapitálu.

Co se týče strategických dokumentů v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, do konce roku 2012 bude aktualizována Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009-2015, mj. v návaznosti na výstupy Závěrečné zprávy projektu Mezinárodního auditu výzkumu, vývoje a inovací a na požadavek na uvedení Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací do souladu s Národní inovační strategií ČR.

V souvislosti se zlepšením způsobu financování podpory v oblasti výzkumu, vývoje a inovací budou do 30. června 2012 přijaty nové priority výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Za účelem podpory zvýšení soukromých investic do výzkumu, vývoje a inovací se bude pokračovat v realizaci dalších kroků v rámci projektu Seed/VC fond. Dle harmonogramu projektu by cca v srpnu 2012 už měly být připravovány konkrétní kapitálové vstupy do inovativních start-upů.

V průběhu roku 2012 by měla Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválit novelu zákona č. 72/2000 Sb., o investičních

pobídkách. Cílem novely je vytvořit v ČR atraktivní investiční prostředí jak pro domácí, tak zahraniční investory, a to zejména rozšířením oblasti státní podpory investic tak, aby mohly kromě investorů ve zpracovatelském průmyslu čerpat investiční pobídky nově i firmy podnikající v oblasti průmyslového výzkumu, vývoje a inovací technicky vyspělých výrobků a technologií nebo ve strategických službách úzce spjatých s rozvojem informačních technologií.

Do konce roku 2013 bude připraven konkrétní návrh podpory výzkumu, vývoje, podnikání a inovací za účelem čerpání strukturálních fondů po roce 2013. Bude rovněž kladen důraz na využití nových finančních nástrojů a jejich flexibility k hlubšímu zapojení ČR do HORIZONT 2020 a SET Plan.

Podpora orientovaného výzkumu bude v souladu se stanovenými prioritami zaměřena na společenské výzvy a propojení se zájmy české ekonomiky, a to jak v energetice a průmyslu, tak zemědělském sektoru či v oblasti bezpečnostního výzkumu. Společenské výzvy v oblasti výzkumu, vývoje a priority orientovaného výzkumu budou podpořeny jak finančně, tak i dalšími systémovými nástroji. Vzhledem ke strategickému významu a specifikám sektoru energetiky bude třeba vytvořit strategické řízení veřejné podpory výzkumu, vývoje, inovací a demonstrace technologií pro tuto specifickou oblast se zásadním významem pro ekonomiku a chod státu. Vláda připraví dlouhodobý program aplikovaného výzkumu, který bude vyhovovat specifickým potřebám energetiky, a prověří možnost spolufinancování této kapitoly ze zdrojů v oblasti energetiky (např. výnosů z prodeje povolenek). Vzhledem k dlouhému cyklu výstavby a provozu potřebuje energetika strategické řízení podpory výzkumu z veřejných zdrojů podle priorit tohoto sektoru a průmyslu jako celku.

Úkolem státu ale není a nemůže být určování směrů základního výzkumu či toho, které vědní obory jsou perspektivní. U aplikovaného výzkumu je však třeba aktivně uplatňovat metodu foresightu. Stát musí

takovýto výzkum přiměřeně podporovat a vytvořit podmínky pro to, aby i soukromá sféra sama mohla a chtěla podpořit výzkumné aktivity dle své poptávky s tím, že státní politika musí ponechávat nemalý prostor též aktivitám bottom-up, kde veřejná podpora výzkumu musí být z hlediska jednotlivých oborů neutrální a vycházet především z jejich prokazatelně měřitelné kvality. Hodnocení kvality by mělo vycházet na základě srovnání s tím, co v mezinárodním kontextu dosahuje nejlepších výsledků.

III.5.1. Investice do výzkumu, vývoje a inovací a hodnocení jejich výstupů a dopadů

III.5.2. Zvýšení inovačního potenciálu ekonomiky ČR

III.5.1. Investice do výzkumu, vývoje a inovací a hodnocení jejich výstupů a dopadů

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

V roce 2011 bylo významným počinem pro podporu politiky výzkumu, vývoje a inovací schválení dvou strategických dokumentů vlády (Národní inovační strategie a Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti), které byly dále rozpracovány do konkrétních opatření.

V oblasti legislativních návrhů vláda ČR dne 19. října 2011 projednala a schválila návrh novely zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a předložila jej dne 27. října 2011 k dalšímu projednání Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Dne 30. prosince 2011 nabyl platnosti zákon č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů, který nově umožní podnikům v souvislosti se změnou zákona o daních z příjmů od základu daně odečíst mj. náklady na služby, které souvisí s realizací projektu výzkumu a vývoje a které jsou

pořízené od veřejné vysoké školy nebo výzkumné organizace.

Vláda rovněž v roce 2011 zpracovala Akční plán rozvoje lidských zdrojů pro výzkum, vývoj a inovace.

V listopadu 2011 schválila vláda ČR návrh na založení nové akciové společnosti "Český rozvojový, uzavřený investiční fond, a.s." v rámci projektu seed/VC fond. Prostřednictvím této akciové společnosti bude mimo jiné podporován vznik nových malých a středních firem a rozvoj inovačních a technologicky orientovaných firem, a to skrze přímé kapitálové vstupy. Poprvé tak v ČR vznikne fond, který bude poskytovat rizikový kapitál z veřejných zdrojů na rozvoj inovativních projektů za účasti i soukromých investic (maximálně 70 % z veřejných zdrojů, minimálně 30 % soukromých investic do podpořeného projektu MSP). Kromě zapojení soukromých investorů do financování začínajících inovačních firem je cílem projektu rovněž ověření nové formy podpory prostřednictvím revolvingových kapitálových fondů a příprava na další programovací období, ve kterém se předpokládá rozšíření tohoto finančního nástroje.

Vláda ČR se dále zaměří především na zajištění dostatečné výše investic do výzkumu, vývoje a inovací. Nejde však jen o jejich výši, významná je jejich struktura (veřejné a soukromé investice), efektivita jejich vynakládání, resp. hodnocení jejich výstupů a dopadů. V ČR je nutné dopracovat systémové nástroje, které by účinným způsobem podporovaly celý inovační cyklus (tj. etapy od základního výzkumu, přes výzkum aplikovaný, experimentální vývoj až po využívání nových poznatků v podnikových inovacích a nových výrobcích a službách). Reformní opatření vláda také přijme v oblasti podpory vědeckých a výzkumných pracovníků.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

1. Zlepšení způsobu financování sektoru vědy, výzkumu, vývoje a inovací

Nejpalčivější problém v oblasti inovací představují nadále, v absolutních hodnotách i procentuálně, stále velmi nízké investice ze soukromého sektoru. V evropském a mezinárodním srovnání Česká republika vykazuje nízkou mezinárodní konkurenceschopnost a nízké propojení všech aktérů inovačního řetězce.

Kromě nízké míry investic ze soukromého sektoru Česká republika zaostává, i co se týče financování výzkumu a vývoje z veřejných rozpočtů. V prostředí rizikového kapitálu není nastaveno daňové zvýhodnění.

Vláda proto jako svůj národní cíl přijme taková opatření, aby veřejné výdaje na vědu, výzkum, vývoj a inovace v České republice dosáhly v roce 2020 úrovně 1 % HDP. Současně vláda učiní všechny kroky k adekvátnímu zvýšení podílu soukromého sektoru na financování, a to tak, aby Česká republika přispěla k dosahování celoevropského cíle stanoveného v rámci Strategie Evropa 2020.

Neméně významná jako celková výše vynakládaných prostředků je jejich efektivní alokace. Vláda učiní opatření k zamezení neefektivního financování. Současně je záměrem podpořit i celkový meziroční nárůst výdajů vynakládaných na oblast výzkumu a vývoje. Úprava byla provedena v souvislosti s novelou zákona o daních z příjmů, obsaženou v zákoně č. 458/2011 Sb., o změně zákonů související se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů s nastavenou účinností k 1. lednu 2015, resp. s uvažovaným zkrácením na termín 1. ledna 2014. Toto opatření rovněž přispívá ke zlepšení spolupráce výzkumného a podnikatelského sektoru (viz. část III.5.2.1.).

V souvislosti se zlepšením způsobu financování podpory v oblasti výzkumu, vývoje a inovací vláda předloží novelu zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. V tomto roce budou také přijaty nové priority

výzkumu, experimentálního vývoje a inovací. Nově by měly být tyto priority stanoveny jako určitý konkrétní předmět státního zájmu, který bude kombinací dlouhodobého cíle a multioborového zaměření, a který bude celospolečensky uplatnitelný a žádoucí, pro jehož dosažení má ČR dostatečné materiální a personální podmínky, který bude v dlouhodobém horizontu řešitelný, a který je dosažitelný prostřednictvím výzkumu, experimentálního vývoje a inovací.

Postupně se bude naplňovat harmonogram *projektu seed/VC fond* tak, aby ve 2. polovině 2012 byla zahájena jeho realizace, resp. jeho spuštění do podnikatelského prostředí.

Na podporu přípravy projektů malých a středních podniků, jako potenciálních žadatelů o podporu i v rámci projektu *Seed/VC fond* již byl vyhlášen v Operačním programu Podnikání a inovace i projekt *CzechEkosystem*, který umožňuje získat malým a středním podnikům odborné poradenské služby koučů a poradců pro finalizaci projektů, včetně následné prezentace potenciálním investorům.

2. Zlepšení výkonnosti výzkumu, vývoje a inovací

Prozatím neexistují relevantní měřítka, která by informovala o efektivitě investic do oblasti výzkumu, vývoje a inovací v mezinárodním srovnání. Vláda ve spolupráci s odbornou veřejností připraví *novou metodiku hodnocení výkonnosti institucí výzkumu a vývoje*. Proces přípravy započal v únoru 2012 a jeho dokončení je plánováno do konce roku 2013. V návaznosti na to vláda vytvoří podmínky pro dlouhodobé financování založené na kvalitě a zvýšené podpoře nejlepších výzkumných týmů. Právní předpis upravující rozložení finančních prostředků v oblasti výzkumu, vývoje a inovací bude úzce navázán na metodiku hodnocení. Kritéria posuzování kvality budou maximálně transparentní, objektivní a budou vycházet z mezinárodních standardů. V tomto směru je třeba upravit i podmínky fungování grantových agentur. Cílem je vytvořit systém striktně orientovaný na hodnocení kvality projektů podle mezinárodních standardů.

Systém hodnocení je potřeba zásadně změnit a zlepšit jak ve sféře základního výzkumu, tak v oblasti aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje. Aplikovaný výzkum přitom nelze jednostranně upřednostňovat na úkor výzkumu základního (a *vice versa*). Nutné je vytvořit podmínky pro posílení aplikovaného výzkumu a vývoje zejména na technických vysokých školách a více propojit spolupráci vysokých škol a aplikační sféry, včetně posílení vazby činnosti výzkumně vývojových center na průmyslovou výrobu.

V kontextu priorit strategických dokumentů vlády ČR a potřeb konkurenceschopného podnikatelského systému ČR je průběžně prováděno hodnocení potřebnosti stávající i nově budované vědecko-výzkumné infrastruktury.

Podstatným elementem zajištění kvality výzkumu a vývoje je prohloubení mezinárodní spolupráce. Vláda bude nadále financovat programy mezinárodní spolupráce ve vědě, výzkumu, vývoji a inovacích a podporovat zapojení českých výzkumných subjektů do rámcových programů a dalších aktivit v této oblasti. Zásadní bude adekvátní úprava nástrojů podpory tak, aby posílila zapojení i průmyslové sféry, obdobně jako je tomu i v ostatních zemích EU. Absence vhodných motivačních nástrojů je pravděpodobně jedním z důvodů nízké účasti ČR v rámcových programech EU.

Vláda dále vypracovala program pro financování velkých infrastrukturních projektů a zajištění udržitelnosti a rozvoje nově vybudovaných center, který bude v následující době uskutečňovat. Vláda rovněž posoudí *strategický program na podporu výzkumu a vývoje inovací v celém řetězci energetiky*. K přijetí tohoto programu by mělo dojít na přelomu roku 2012 a 2013.

V návaznosti na velké investice z evropských zdrojů do způsobilých regionů a související nárůst výkonnosti výzkumu, vývoje a inovací v těchto regionech se bude vláda zabývat odpovídajícím využitím vědeckovýzkumného potenciálu i na území hl. m. Prahy. Paralelně s tím bude sledován i vývoj, potřeby

a maximální využití investic tam, kde již investováno bylo.

3. Podpora vědeckých a výzkumných pracovníků

Věkové rozložení ve skupině vědeckých a výzkumných pracovníků, zejména nedostatek pracovníků ve střední generaci, je v České republice z hlediska dlouhodobého rozvoje nevyhovující. Hlavní příčinu představuje nízká finanční atraktivita zaměstnání v příslušných oborech, a to jak ve srovnání s ostatními profesemi v České republice, tak i ve srovnání s ohodnocením vědců a výzkumníků v zahraničí. Důsledkem je odchod mladých pracovníků poté, co do jejich přípravy stát investoval značné finanční prostředky, do soukromé sféry nebo do zahraničí.

V rámci zvyšování kvality je tedy třeba zabránit odlivu špičkových vědců a naopak podporovat jejich příchod do České republiky. Jejich ohodnocení musí být konkurenceschopné v mezinárodním srovnání. Je nanejvýš potřebné zaměřit se v hodnocení na kvalitu a umožnit vyšší flexibilitu v ohodnocování špičkových pracovníků nad rámec tarifního systému. V návaznosti na Národní inovační strategii byla připravena opatření směřující k stabilizaci a podpoře lidských zdrojů prostřednictvím několika navazujících finančních nástrojů a programů.

Vláda bude financovat programy mobility výzkumných pracovníků, jejich návrat do České republiky a rozvoj jejich kariéry

Opatření povedou k zajištění návratnosti veřejných investic do přípravy kvalitních výzkumných a vědeckých pracovníků, a to jak prostřednictvím jejich lepšího ohodnocení, tak rozšířením odborné infrastruktury pro kvalitní výzkum (včetně vybavení knihoven) a v neposlední řadě i zacílením podpory mezi mladými vědci na nejperspektivnější pracovníky s nejlepšími výsledky. Jakkoli jsou počty výzkumných pracovníků v ČR stále nízké, i v tomto případě by mělo platit, že kvalita má přednost před kvantitou.

Vláda zajistí finanční podporu projektům výzkumu, vývoje a inovací, zejména v oblasti

spolupráce výzkumu a průmyslu a dále i podporu výchově a celoživotnímu vzdělávání špičkových odborníků pro potřeby průmyslu a státní správy zejména v oborech, kde vznikly generační problémy.

Vláda dále připraví nástroje pro zvýšení atraktivity českého výzkumného prostředí mezi zahraničními vědci, podporu dlouhodobých pobytů zahraničních výzkumných a vysokoškolských pedagogů na výzkumných pracovištích a vysokých školách v České republice včetně legislativních změn.

Vláda též vytvoří programy pro rozvoj kariéry mladých vědeckých pracovníků vracejících se z rodičovské dovolené a programy popularizace výzkumné činnosti, a to již na středních školách, zejména v přírodovědných a technických oborech.

Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Posílení významu výzkumu, vývoje a inovací i ve vazbě na vzdělávání jako zdroje konkurenceschopnosti ČR je detailně rozpracováno ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti v pilíři Inovace. Opatření jsou směřována na zvýšení efektivity politik a nástrojů v oblasti výzkumu a vývoje a inovačního podnikání. Jedná se zejména o vytvoření expertního systému pro hodnocení inovačního potenciálu a jeho bariér, vč. nastavení nových rolí a vztahů institucí národního inovačního ekosystému.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako priorita vzdělávání, výzkum, vývoj a inovace.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Národní priority v dané oblasti směřují k naplnění cíle Strategie Evropa 2020 spočívajícího v zajištění toku 3 % podílu HDP do oblasti výzkumu a vývoje. Současně naplňují doporučení č. 4 integrovaných hlavních směrů na posílení podpory výzkumu, vývoje a inovací mj. použitím daňových

podílek pro podporu soukromého investování do výzkumu a řadí se mezi Paktem euro plus proponovaná opatření na zvýšení produktivity.

III.5.2. Zvýšení inovačního potenciálu ekonomiky ČR

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

V oblasti nelegislativní byla 27. září 2011 schválena Národní inovační strategie ČR. Dokument se zaměřuje na čtyři oblasti: excelentní výzkum, přenos znalostí mezi podnikovým a akademickým sektorem, podporu inovačního podnikání a rozvoj lidských zdrojů.

Průběžně je poskytována podpora subjektům aktivním v oblasti výzkumu, vývoje a inovací prostřednictvím programů i poradenských a asistenčních služeb, vč. podpory internacionalizace podniků, především inovativních malých a středních.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

1. Zlepšení spolupráce výzkumného sektoru s podnikatelskou sférou

Za současné situace přetrvává potřeba zaměřit se na lepší komercializaci výsledků vědy, výzkumu, vývoje a inovací. Vláda považuje za přetrvávající problém na národní úrovni slabou motivaci univerzit a výzkumných institucí ke komerčnímu využití výsledků svého výzkumu a vývoje. Na druhé straně zůstává i neschopnost podniků nové požadavky jasně definovat a následně poznatky využívat. Ke zlepšení transferu poznatků výzkumu a vývoje do praxe by mělo dojít jak v sektoru průmyslu, tak v zemědělství. Nízká schopnost přejímat nové technologie založené na výzkumu přitom platí jak pro veřejnou, tak i soukromou sféru.

Propojení veřejnoprávního výzkumného sektoru se soukromou sférou ztěžuje i nedostatečná koordinace mezi sférou výzkumu a školství. Je zapotřebí v rámci vysokého školství jasněji vzájemně vymezit vztah mezi výzkumnou a vzdělávací dimenzí a současně posílit třetí roli univerzit. Vláda

v rámci *nové strategie vysokého školství* podpoří diverzifikaci a rozdělení vysokých škol na vzdělávací a na výzkumné, zaměřené na špičkový výzkum a adekvátně k tomu financované, těsněji propojené se soukromým sektorem. Na druhé straně potřeby inovačního procesu je třeba zohlednit i ve vzdělávání a přizpůsobit tomu i jeho obsah; důležitou roli v tom budou nadále hrát různé typy vzdělávacích institucí.

Vláda dále ve spolupráci s Technologickou agenturou připraví programy podporující spolupráci průmyslových podniků, vysokých škol a veřejných výzkumných institucí včetně podpory efektivnějšího využívání strategických partnerství univerzit a klíčových průmyslových hráčů (například formou investic průmyslu do škol), což napomůže při nastavování strategického směřování univerzit.

S ohledem na rozptýlení kompetencí při správě inovačního systému mezi několik ústředních orgánů státní správy vyvine vláda během let 2012 a 2013 úsilí směrem k zpřesnění odpovídajících koordinačních mechanismů, které by usnadňovaly efektivní spolupráci při formulování strategických cílů v oblasti výzkumu, vývoje a inovací v kontextu evropské inovační politiky. Také v oblasti provádění široce pojaté inovační politiky bude zpřesněna úloha agentur zřízených pro tyto účely (zejména Technologické agentury ČR a Agentury na podporu podnikání a investic CzechInvest).

2. Zaměření na inovační potenciál

Výsledky českého výzkumu a vývoje nejsou, až na některé obory, stále dostatečně viditelné a přetrvává nízká konkurenceschopnost České republiky na zahraničních trzích s technologiemi.

V oblasti vývoje a inovací musí hrát prvořadou úlohu soukromý sektor. Přitom je stále jen malá část výzkumných projektů od počátku podpořena soukromou sférou. Jak bylo uvedeno výše, je třeba využívat synergie veřejných a soukromých investic tak, aby i soukromé investice směřovaly do České republiky. Český průmysl je třeba propojit s českým výzkumem, těsnější a dlouhodobější

vazby je třeba také vytvořit s podniky pod zahraniční kontrolou.

V rámci podpory inovačního potenciálu a jeho rozvoje v České republice je třeba zlepšit povědomí podniků o významu využívání patentové ochrany a duševního vlastnictví vůbec jako nástroje zvyšování konkurenceschopnosti. Je třeba zaměřit se na jejich lepší orientaci v relevantních právních předpisech a informovanost o opatřeních a projektech na podporu inovací. Vláda se bude nadále snažit také o zlepšení vymahatelnosti práva a bojovat proti padělání a pirátství.

Podstatným prvkem podpory podnikání založeného na inovacích je i zvyšování povědomí o něm samotném a o možnostech jeho rozvoje. Vláda proto průběžně během roku 2012 a 2013 učiní kroky ke stimulaci nabídky vzdělávacích programů zaměřených právě na tuto oblast, a to jak v rámci vysokého školství, tak i ve sféře celoživotního vzdělávání.

Vláda ve spolupráci s dalšími subjekty v návaznosti na Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti, s ohledem na klíčové technologie (ICT, bio, nano technologie a life sciences), na Národní inovační strategii, která zohledňuje i priority stanovené na unijní úrovni (Strategie Evropa 2020 a Unie inovací), a na potřeby energetiky v souladu s připravovanou modifikací Státní energetické koncepce (předpokládaný termín předložení vládě je červen 2012) *předloží omezený počet prioritních směrů orientovaného výzkumu, spolu s návrhem alokace výdajů na tyto priority.* V kontextu významu odvětví energetiky pro ČR je prvořadým zájmem vlády zajistit dostatečnou veřejnou podporu v této oblasti se strategickým usměrňováním na podporu dosažení cílů Státní energetické koncepce ČR a posílení zapojení do mezinárodní spolupráce.

Vláda také v rámci SET Plan posoudí infrastrukturu pro výzkum, vývoj a demonstrace nových energetických technologií s cílem dosáhnout posílení konkurenceschopnosti energetického dodavatelského průmyslu (dodavatelé technologií) a energetického výzkumu, vývoje

a inovací. Vláda, jak bylo uvedeno výše, současně připraví *aktualizaci Národní politiky, výzkumu, vývoje a inovací na léta 2009 - 2015*, která bude předložena do roku 2012.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Zvýšení inovačního potenciálu založeného na excelentním výzkumu je dále rozpracováno ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti. Jde především o opatření na podporu rozvoje spolupráce pro transfer znalostí mezi podniky a sektorem výzkumu a vývoje a rozvoje služeb podporujících komercializaci výsledků výzkumu a vývoje. Další opatření mají za cíl systematické sledování technologických oblastí strategického významu pro ekonomický růst ČR a také včasnou identifikaci sociálních, ekonomických a technologických trendů. V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou vzdělávání, výzkum, vývoj a inovace.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Reformní opatření reflektují jak samotné cíle Strategie a integrované hlavní směry, tak vlnkovou iniciativu opřenou o sdělení EK Unie inovací. Hlavní cesty, které uvedený dokument nastiňuje („kolektivní, odpovědná, strategická, všezahrnující a podnikatelsky orientovaná politika pro vědu, výzkum, vývoj a inovace, která zvýší konkurenceschopnost a zabezpečí pracovní místa“), naplňuje i národní strategie obsažená v tomto programu reforem a další výše zmíněné koncepční dokumenty. Podpora konkurenceschopnosti domácí ekonomiky a růstu založeného na znalostech proto je jedním z hlavních principů státní politiky v této oblasti.

V souvislosti se Strategií Evropa 2020 lze zmínit i prioritní zájem České republiky na dokončení projektu tzv. evropského výzkumného prostoru a na spuštění projektu tzv. evropských inovačních partnerství a vyhodnocení jeho úspěšnosti.

Podpora výzkumu, vývoje a inovací by se měla dále kladně odrazit na příznivém vývoji indikátoru jednotkových nákladů práce, jež budou monitorovány v rámci Paktu euro plus.

III.6. Podpora nízkouhlíkové konkurenceschopné ekonomiky šetrné k životnímu prostředí

Úvod

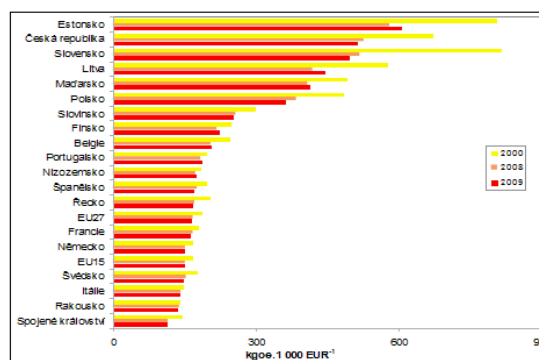
Podpora nízkouhlíkové konkurenceschopné ekonomiky šetrné k životnímu prostředí musí vycházet z nedělitelnosti základních pilířů energetické politiky EU: konkurenceschopnost (dodávky za přijatelné ceny), spolehlivost dodávek a dlouhodobá udržitelnost. Základními potřebami energetiky ČR jsou zamezení růstu cen energií pro konečné spotřebitele a spolehlivost dodávek, zejména stabilita přenosové soustavy a zajištění dostatečné rezervy v instalovaném výkonu pro výrobu elektřiny, spolehlivost přepravní soustavy v plynárenství doplněné o dostatečnou kapacitou zásobníků plynu a spolehlivost ropovodních systémů umožňujících variabilní dodávky ropy s dostatečnými nouzovými zásobami pro případ krizové situace. Cíle hospodářské politiky a cíle v oblasti životního prostředí by se neměly dostávat do nepřekonatelného protikladu, naopak je třeba využívat všech možností pro dosažení synergií mezi těmito oblastmi. Dlouhodobě neudržitelná je podpora ekologických cílů bez ohledu na zájem na hospodářském růstu, stejně neudržitelný je však i růst nereflektující omezenost materiálních zdrojů, na nichž je založen, a znečišťující prostředí, v němž se rozvíjí společnost, jíž tento růst slouží.

Je třeba vzít v úvahu, že Česká republika náleží mezi země s nejvyšším podílem průmyslu na tvorbě HDP v EU, což lze označit za hlavní důvod vysoké spotřeby energie. Tento průmyslový potenciál však – jak bylo uvedeno již v jiné části Národního programu reforem 2012 – skýtá řadu možností dalšího systematického rozvoje, který národnímu hospodářství umožní zachovat si komplexní, globálně konkurenceschopnou ekonomiku a vyhnout se závislosti na extrémně volatilním a enormně mobilním sektorům. Opatření přijímaná v oblasti energetických a

klimatických cílů by bez analýzy reálných možností proto mohla zásadně omezit konkurenceschopnost průmyslu. Ten v době hospodářské recese svými výsledky významně přispěl ke zmírnění jejích důsledků. Proto je třeba stanovovat realistické cíle, a to nejen s ohledem na dlouhodobou ekologickou udržitelnost, ale i mezinárodní konkurenceschopnost. Je nutné reflektovat skutečnost, že ČR dosahuje již nyní jedno z nejvyšších temp poklesu energetické náročnosti a uplatňuje velmi přísné emisní limity pro průmyslové podniky.

Mezi významné příležitosti, které se v současnosti České republice nabízí, a které mohou též posílit růst její konkurenceschopnosti v evropském i globálním měřítku, patří kromě ekonomicky efektivního snižování energetické a materiálové náročnosti vůči HDP (významná část spotřeby primárních energetických zdrojů v grafu je však dána strukturou primárních energetických zdrojů a naopak ještě vzroste navýšením podílu jaderné energetiky) a zvyšování energetické efektivity také rezervy v efektivitě nakládání s odpady.

Graf: Mezinárodní srovnání náročnosti ekonomiky, 2000, 2008, 2009

Zdroj: Eurostat

Jedním z klíčů k zabezpečení růstu a zaměstnanosti je tedy důsledné naplňování principů ekonomické efektivity a posuzování dopadů na HDP ve veškerých našich opatřeních, včetně efektivního nakládání se zdroji. Zásadní úkol spočívá v nalezení způsobů, jak zvyšovat účinnost transformací jednotlivých primárních zdrojů na konečné formy energií vstupujících do ekonomiky, snižovat energetickou náročnost na straně spotřeby, a to jak

v průmyslu a službách, tak v komunální sféře. Ekonomicky nejefektivnější příležitosti jsou v podnicích a centralizovaném vytápění (centralizované vytápění představuje 50% v ČR) a zejména v jejich synergii. Další významnou oblast představuje zefektivnění nakládání s odpady z komunální i průmyslové sféry, včetně rozšíření aktivit zaměřených na zvýšení energetického využívání odpadů. Ke snížení emisí skleníkových plynů a k zajištění dostatečných dodávek energií významně přispívá také širší využití jádra jakožto bezemisního zdroje při dodržování všech bezpečnostních standardů. To dále posiluje konkurenceschopnost energetického sektoru, energetickou bezpečnost a celkově napomáhá v přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku. Zásadní nutností však je posílení výzkumu, vývoje a inovací a demonstrace nových technologií usměřovaných v rámci prioritních potřeb ČR a s maximálním využitím synergie z mezinárodní spolupráce. Vláda bude prosazovat racionální rozvoj jaderné energetiky, který bude specifikován v rámci aktualizace Státní energetické koncepce.

Hlavní reformní cíle

Vláda bude prosazovat zajištění nedělitelnosti základních cílů energetické politiky při snižování emisí znečišťujících látek. Sem patří i energetické úspory a efektivní hospodaření s energií ve výrobě, distribuci i spotřebě a také efektivní využití druhotných surovin.

V oblasti zvyšování energetické účinnosti si vláda klade národní cíl přispět v maximální míře k dosažení cílů EU pro rok 2020 s respektováním specifických podmínek ČR a současném naplnění i obou dalších pilířů evropské energetické politiky, konkurenceschopnosti a spolehlivosti dodávek, jejichž vliv je zásadní na udržení zaměstnanosti, životní úrovně a konkurenceschopnosti ekonomiky ČR. Současně vláda učiní další kroky ke zlepšení kvality životního prostředí.

III.6.1. Zvyšování energetické účinnosti

III.6.2. Zvyšování podílu energie z nízkouhlíkových zdrojů

III.6.3. Zlepšování kvality životního prostředí a snižování emisí skleníkových plynů

III. 6.1. Zvyšování energetické účinnosti

Indikativní cíl stanovený v rámci Strategie Evropa 2020 pro EU jako celek je zaměřen na zvýšení energetické účinnosti na unijní úrovni o 20 %. Vláda nestanovuje žádné cíle pro rok 2020, ale považuje zvyšování energetické efektivity a úspor na ekonomicky efektivním základě za jednu ze svých priorit k posílení mezinárodní konkurenceschopnosti a podpoře ekonomického růstu.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

Pro spolehlivé a dlouhodobě bezpečné dodávky energie za dostupné ceny v souladu se zásadami udržitelného rozvoje a ohledem na životní prostředí a efektivní energetickou politiku hraje zásadní roli Státní energetická koncepce. Práce na její aktualizaci probíhaly v roce 2011, její předložení vládě je plánováno na polovinu roku 2012.

Pro dosažení cílů připravované Státní energetické koncepce bude podporována první fáze transformace energetiky (2014 – 2020) s výhledem na dlouhodobě udržitelnou energetiku ČR do roku 2050 reflektující cíle EU (udržitelná energetika - dostatek primárních zdrojů, minimalizace vlivu na životní prostředí včetně emisí skleníkových plynů, za dostupné ceny a s bezpečnými dodávkami pro konečné spotřebitele při zohlednění dopadů na HDP, tedy včetně maximálního využití domácích zdrojů).

Ve Státní energetické koncepci a v Akčním plánu energetické účinnosti ČR budou stanoveny národní indikativní cíle pro úspory energií (konečná spotřeba energie) a energetickou účinnost.

Již v roce 2011 byla přijata opatření ke zvýšení energetické účinnosti, představená

v aktualizované verzi Akčního plánu pro energetickou účinnost ze září 2011, která je reakcí na směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2006/32/ES. V rámci aktualizované Státní energetické koncepce a Akčního plánu energetické účinnosti bude posouzen způsob naplnění závazků vyplývajících z legislativy EU na základě analýzy přínosů a nákladů a dopadů na HDP. Jedním z příkladů možných opatření a zároveň největší příležitostí pro zvyšování energetické účinnosti spočívá v zachování a zejména modernizaci a zefektivnění systému centralizovaného zásobování teplem, a to včetně potřebné infrastruktury, která je velmi zastaralá. V tomto ohledu by bylo nezodpovědné tento systém zajišťující vysoké využití kogenerace a jeho další rozšíření opustit. Další oblastí je energetická efektivita v průmyslu. Je zejména třeba využívat synergického efektu při využívání odpadů pro výrobu elektřiny a tepla.

V roce 2011 pokračovalo provádění nařízení vlády ČR č. 299/2001 Sb., jehož součástí je i zlepšení tepelně technických vlastností budov pro bydlení, a podprogramu Podpora výstavby podporovaných bytů, který byl vyhlášen na konci roku 2010, který zvyhodňuje stavby s nižší energetickou náročností. Nově přijatá Koncepce bydlení ČR do roku 2020 zahrnuje cíle a priority bytové politiky v oblasti zvyšování energetické účinnosti. Schválení proběhlo usnesením vlády ČR č. 524 v červenci 2011.

V průběhu roku 2012 i v dalším období bude věnována velká pozornost přípravě budoucí politiky soudržnosti EU po roce 2014. Mezi priority v této oblasti patří nejen energetická efektivita, zejména v oblasti teplárenství a podpora nízkouhlíkových zdrojů energie, ale také výzkum, vývoj, inovace a demonstrace nových technologií v energetice včetně zapojení do mezinárodní spolupráce s prioritní orientací na SET Plan. Pozornost bude věnována jak podnikatelskému sektoru, tak i veřejnému, který má být v oblasti ekonomicky efektivního přístupu k energetické náročnosti budov příkladem ostatním sektorům. Rovněž podpory v rámci II. pilíře společné zemědělské politiky budou zaměřeny na podporu účinného využívání

zdrojů a podporu přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví včetně využití přebytkových kapacit v oblasti energetického využití biomasy a dendromasy.

V dlouhodobějším kontextu, s rostoucím podílem elektřiny s nízkými variabilními náklady bude zapotřebí komplexnějšího pohledu na oblast energetické efektivity vs. využití levné přebytkové elektřiny, místo výstavby drahých akumulčních zařízení (demand side management).

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

Většina opatření v této oblasti je prováděna průběžně v rámci programů podpor a nelegislativních iniciativ. Vládě bude do června 2012 přeložena *Aktualizace Státní energetické koncepce*, která se zaměří především na dosažení vyváženého energetického mixu, zvýšení využívání obnovitelných zdrojů a rozvoj inteligentních sítí.

1. Podpora energeticky úsporných budov

V rámci běžících reforem podporuje vláda snižování spotřeby energie zlepšením tepelně technických vlastností budov a zateplení rodinných a bytových domů.

Jedním z konkrétních úkolů Koncepce bydlení ČR do roku 2020 je vytvoření *jednotného stabilního nástroje podpory snižování energetické náročnosti bydlení*.

Ke konci roku 2020 musí nové budovy splňovat vysoké standardy odpovídající požadavkům směrnice 2010/31/EU o energetické náročnosti budov. Zvyšování energetické účinnosti budov je důležité i pro zajištění energetické bezpečnosti České republiky. Nabízí totiž velký potenciál pro úspory zejména v oblasti teplárenství, protože snižuje spotřebu energií nutných pro provoz systémů centrálního zásobování teplem, se zdroji bez kogenerace na bázi plynu.

V souvislosti s implementací směrnice 2010/31/EU budou zpracovány *návrhy finančních nástrojů* pro podporu této oblasti

v podnikatelském, veřejném i soukromém sektoru. Nástroje budou zpracovány pro využití jak v budoucím programovém období EU, tak i pro národní zdroje.

Při přijímání opatření ke zlepšování tepelně-technických vlastností nových i stávajících objektů bude vláda zohledňovat technologicko-ekonomické parametry, ve snaze o maximální energetickou úsporu s technologicky nejdelší trvanlivostí řešení, při minimalizaci celkových nákladů.

2. Podpora snižování energetické náročnosti ve výrobě a dopravě

Vláda hodlá nadále v rámci běžících programů podporovat projekty přispívající ke snižování energetické náročnosti průmyslové výroby a projekty na podporu využívání energie z obnovitelných zdrojů s prioritami na základě hodnocení přínosů a nákladů a s ohledem na dopady na HDP. Dobrovolné závazky k úsporám energie budou motivovány možností čerpat granty pro konečné spotřebitele energie, kteří se zavážou kurcitému snížení energetické náročnosti.

Vláda pokračuje v *investiční podpoře modernizace zařízení a infrastruktury v železniční dopravě*. Důraz bude kladen také na výstavbu zařízení pro kombinovanou dopravu a na magistralizaci tratí a dokončení jejich elektrifikace. Důležitou roli hraje také podpora využití lokálních zdrojů pro výrobu energie v zemědělství.

3. Podpora snižování energetické náročnosti v dalších sektorech

Vláda si je vědoma důležitosti rozšíření úlohy veřejného sektoru v propagaci nových technologií. Podporuje uplatnění dohody *Energy Star* o kancelářských přístrojích opět na základě vyhodnocení přínosů a nákladů a s ohledem na dopady na HDP.

Podporován bude nadále výzkum, vývoj, inovace a demonstrace nových technologií a přístupů v oblasti energetické efektivity a úspor energie. V neposlední řadě si vláda uvědomuje důležitost poradenských a konzultačních služeb pro zvýšení povědomí

veřejnosti v oblastech zavádění inovativních technologií, postupů ke zvýšení účinnosti užití energie a vyššího využití obnovitelných zdrojů.

V první fázi transformace energetiky bude třeba věnovat pozornost sektoru teplárenství a využití elektřiny v sektoru dopravy. V oblasti kombinované výroby elektřiny a tepla je značný potenciál pro zvýšení transformační účinnosti energie. V oblasti dopravy budou podporována alternativní paliva, mj. stlačený zemní plyn (CNG) a elektromobilita.

4. Zavedení systému ověřování environmentální výkonnosti inovativních výrobků v ČR

Evropská komise dne 15. prosince 2011 současně s Akčním plánem pro ekoinovace oficiálně spustila pilotní projekt EU ETV. Tento program zajistí konkrétní cestu, jak podpořit rozvoj ekoinovativních technologií a přispět k řešení celé řady ekologických problémů. ČR tímto konkretizuje svůj přístup ke Strategii 2020.

Jedná se o pilotní projekt EU k ověřování výkonnostních parametrů environmentálních technologií (EU ETV system), který má být nápomocen MSP zvýšením důvěryhodnosti jejich eko-inovativních produktů. Ověřené informace o skutečných environmentálních přínosech výrobků jsou rozhodující pro environmentálně podložené rozhodování investorů. Vstup do tohoto programu by měl být výhodný zejména pro výrobce, inovační firmy a dodavatele, kteří tímto způsobem mohou na úrovni evropského a světového trhu upozornit na své výrobky.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Výše uvedená opatření jsou obsažena v projektu Státní energetická koncepce a strategické usměrňování ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou zvyšování

konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Národní program reforem v uvedené oblasti vychází z cíle Strategie Evropa 2020 zvýšit energetickou účinnost o 20 % v EU jako celku. ČR této oblasti věnuje vysokou prioritu na základě analýzy nákladů a přínosů, s přihlédnutím ke specifickým podmínkám, národnímu mixu primárních zdrojů, jeho dynamice a dopadům do HDP tak, aby současně došlo k naplnění všech pilířů energetické politiky a podpořil se ekonomický růst. Uskutečňovaná opatření jsou dále v souladu s doporučením č. 5 integrovaných hlavních směrů na zefektivnění využívání zdrojů a snížení emisí skleníkových plynů, a rovněž s doporučením č. 6 na zlepšení podnikatelského a spotřebitelského prostředí a modernizaci průmyslové základny. Jednotlivé kroky budou též provázány se stěžejními iniciativami EK „Evropa účinněji využívající zdroje“, „Průmyslová politika pro svět globalizace“ a „Unie inovací“.

III.6.2. Zvyšování podílu energie z nízkouhlíkatých zdrojů

Podle směrnice 2009/28/ES je pro Českou republiku závazný cíl podílu energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie ve výši 13 % v roce 2020. Jeho součástí je závazný cíl podílu energie z obnovitelných zdrojů ve všech druzích dopravy na hrubé konečné spotřebě energie v dopravě ve výši 10 % v roce 2020. Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů tento minimální a závazný cíl daný směrnicí 2009/28/ES dále rozpracovává na základě analýzy nákladů a přínosů. V Národním akčním plánu rozpracovaný cíl bude průběžně vyhodnocován s tím, že může být podle vývoje modifikován.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

V průběhu roku 2011 byla přijata opatření na podporu zvyšování podílu výroby energie z obnovitelných zdrojů za udržitelných podmínek, a to zejména Národní akční plán pro energii z obnovitelných zdrojů energie. Do legislativního procesu byl vložen zákon o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, který byl vypracován v souladu s cílem dosažení 13% podílu obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě energií v ČR do roku 2020. Tento cíl je určen směrnicí 2009/28/ES, jejíž součástí je také cíl zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie ve všech druzích dopravy. Hlavním nelegislativním opatřením k dosažení těchto cílů je Národní akční plán pro energii z obnovitelných zdrojů energie (z července 2010), prostřednictvím kterého jsou nastaveny dlouhodobě stabilní a udržitelné podmínky podpory výroby energie z obnovitelných zdrojů energie. Vyhodnocení Národního akčního plánu je prováděno k datu 30. března 2012 a aktualizace do 30. června 2012.

Legislativním opatřením k implementaci obnovitelných zdrojů energie do energetického mixu ČR je zákon o podporovaných zdrojích a o změně některých zákonů, který implementuje směrnici EP a Rady č. 2009/28/ES. Završení implementace této směrnice do českého právního řádu se předpokládá v tomto roce.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

Vláda hodlá obnovitelné zdroje energií a nízkouhlíkové technologie podporovat pomocí dotačních schémat v přechodové fázi jejich rozvoje do dosažení konkurenceschopnosti na trhu s elektřinou, avšak nejpozději do roku 2020. Použité nástroje budou nastavovány vyváženě s cílem stimulovat provozovatele těchto zdrojů k maximální reálné efektivnosti při volbě umístění, technologie, způsobu připojení a jejich charakteru a s ohledem na klimatické podmínky ČR.

Navrhovaná opatření budou důsledně analyzována z hlediska dopadů na ceny

energie, konkurenceschopnost ekonomiky a životní náklady obyvatelstva s využitím nástrojů, jež Národní akční plán obnovitelných zdrojů energie umožňuje. Zpracování podrobné *analýzy dalších opatření* umožní předcházet přijetí neuvážených kroků s neočekávanými důsledky. Vláda vyhodnotí a upraví podporu obnovitelných zdrojů energií a nízkouhlíkových technologií pomocí dotačních schémat a promítne do nich praktické zkušenosti z let 2009 - 2011 s negativními dopady deformace energetického trhu do cen elektrické energie.

1. Investiční podpora

Vláda bude nadále podporovat projekty přispívající ke zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie a nízkouhlíkových technologií. Jedná se o projekty výstavby a rekonstrukce lokálních i centrálních zdrojů tepla využívajících obnovitelné a druhotné zdroje energie a nízkouhlíkové technologie pro vytápění, chlazení a ohřev teplé vody. Dále jsou to projekty výstavby a rekonstrukce větrných a malých vodních elektráren a výstavby geotermálních elektráren a elektráren spalujících biomasu (pevnou, plynnou nebo kapalnou). Podpora se týká také kombinované výroby elektrické energie a tepla: kogeneračních zařízení spalujících bioplyn, skládkový a kalový plyn, bioplynové stanice; kogeneračních zařízení využívajících pevnou biomasu a kombinované výroby elektřiny a tepla z geotermální energie.

Vláda počítá rovněž s podporou pro potřeby využití volné zemědělské půdy k energetickým účelům (formou dotace). Jde o podporu všech druhů energetické biomasy (dendromasy i fytomasy) sloužící primárně k výrobě kapalných (např. MEŘO, bioethanol), plyných (bioplyn) i pevných (sloužících k přímému spalování) paliv původem v agrárním sektoru. Podporovány by měly být nejen projekty výstavby nových decentralizovaných zdrojů využívajících biomasu, ale rovněž modernizace a rozšiřování stávajících, jež by zajistila např. vyšší využití tepla nebo zbytkové biomasy. Využití druhotných produktů živočišné výroby (např. kejda) a rostlinné biomasy jako suroviny pro výrobu bioplynu (resp. elektrické energie)

je v České republice podporováno v rámci zpracování v bioplynových stanicích.

Podpora výroby energie z biomasy bude vycházet z předem daných parametrů vycházejících z každoročního vyhodnocování Národního akčního plánu obnovitelných zdrojů energie, při zohlednění dopadů na ochranu krajiny a odpadové hospodářství (preferenci využití lokálních bio odpadů a zbytkové biomasy před plošně pěstovanou biomasou).

V rámci dalšího rozvoje přenosových a distribučních sítí je potřeba řešit problém přetoků elektřiny ze sousedních států přímo ohrožujících stabilitu národní přenosové a distribučních sítí. ČR hodlá v oblasti sítí upřednostňovat otázku spolehlivosti dodávek, a to jak v oblasti plynárenství, tak v elektroenergetice.

V oblasti *plynárenství* bude proto snaha o efektivní maximalizaci obousměrného chodu přepravní soustavy, její propojení s dalšími plynárenskými soustavami především ve směru sever – jih a výstavbu nových či rozšíření stávajících zásobníků plynu. Opatření spočívají v *modernizaci přenosové a distribučních sítí* a zajištění dostatečné výkonové rezervy. Další opatření lze očekávat v oblasti zvýšení mezinárodní integrity přenosových sítí. Tyto projekty mohou být především podporovány v rámci *Nástroje pro propojení Evropy* v oblasti dopravy, energetiky a informačních a komunikačních technologií. Dalším důležitým opatřením bude *zjednodušení povolovacích procesů při přípravě výstavby nové energetické infrastruktury*. Základním problémem však je, jak toho dosáhnout v krátkém čase, neb je třeba změnit legislativu, a v řadě případů najít způsob, jak procesy urychlit a zároveň dodržet ostatní direktivy EU.

Investiční podpory pro nová zařízení a do rekonstrukcí stávajících zařízení s cílem zvýšení využívání obnovitelných zdrojů energie a nízkouhlíkových technologií pro výrobu tepla, elektřiny a kombinované výroby tepla a elektřiny vycházejí z běžících operačních programů, Programu rozvoje venkova ČR,

Státního programu na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů energie a dalších programů. Vládě bude v této souvislosti předložen *Národní akční plán pro energii z obnovitelných zdrojů energie*, který bude vyhodnocen k datu 30. června 2012.

2. Provozní podpora

Vláda hodlá nadále využívat systém provozní podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a nízkouhlíkových technologií, v budoucnu zejména formou garantované ceny a obdobných nástrojů v souladu s připravovanou aktualizací Státní energetické koncepce.

Provázanost opatření se Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako priorita zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Národní program reforem v uvedené oblasti vychází z cíle Strategie Evropa 2020 zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie. Uskutečňovaná opatření jsou dále v souladu s doporučením č. 5 integrovaných směrů na zefektivnění využívání zdrojů technologickým zlepšením v energetice včetně implementace opatření SET Plan a snížení emisí skleníkových plynů a rovněž s doporučením č. 6 na zlepšení podnikatelského a spotřebitelského prostředí a modernizaci průmyslové základny. Jednotlivé kroky budou též provázány se stěžejními iniciativami EK „Evropa účinněji využívající zdroje“, „Průmyslová politika pro svět globalizace“ a „Unie inovací“.

III.6.3. Zlepšování kvality životního prostředí a snižování emisí skleníkových plynů

Snižování emisí skleníkových plynů je vedeno snahou o zefektivnění životního cyklu přírodních zdrojů a přispění ke snižování materiálové a energetické náročnosti české ekonomiky. Opatření jsou přijímána především s cílem zlepšení kvality životního prostředí. Opatření zde uvedená jsou rovněž reflektována v přípravách na budoucí programové období politiky soudržnosti EU po roce 2013.

Opatření vlády v této oblasti se budou ve shodě se Strategií udržitelného rozvoje ČR, Státní politikou životního prostředí ČR, Státní energetickou koncepcí a Surovinovou politikou ČR a Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti ČR do roku 2020 soustřeďovat na zefektivnění životního cyklu přírodních zdrojů a přispějí k zefektivnění materiálové a energetické náročnosti české ekonomiky. Tato snaha by měla vést v konečném důsledku ke snížení nákladů a podpoře ekonomického růstu, k motivaci ekonomických subjektů vyvíjet a zavádět nové účinnější technologie a nakonec i k růstu konkurenceschopnosti domácího hospodářství. Měla by také přispět ke zvýšení adaptačních schopností ekosystémů a celkovému zmírnění dopadů změny klimatu. Opatření se projeví v celkovém zlepšení životního prostředí, což by se mělo odrazit ve veřejném zdraví s možnými úsporami ve zdravotnickém systému.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

S cílem zlepšení kvality životního prostředí byl v únoru 2012 přijat Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR zákon o ochraně ovzduší, který je dále projednáván na půdě Parlamentu ČR. Návrh novely zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí (č. 38/2012 Sb.) byl schválen a publikován k 31. lednu 2012.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

Základní rámec pro přijímání opatření v této oblasti tvoří *Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR*, aktualizovaná *Státní politika životního prostředí ČR*, která by měla být schválena v 1. polovině roku 2012 a rovněž *Státní energetická koncepce* a *Surovinová politika ČR*.

Předložení *nového zákona o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů* vládě se předpokládá v 1. polovině roku 2012. Do stejného data má být vládě předložena také *novela zákona o integrované prevenci*.

Pro zlepšení kvality ovzduší a snížení emisí bude zásadní schválení *nového zákona o ochraně ovzduší* (měl by nabýt účinnosti 1. července 2012), stejně jako aktualizace *Národního programu snižování emisí v ČR* (bude zpracována do jednoho roku od nabytí účinnosti zákona) a programů ke zlepšení kvality ovzduší (budou zpracovány do dvou let od účinnosti zákona). Pozornost bude věnována omezení používání nekvalitních paliv k topení v domácnostech, boji s jemným prachem, který představuje velmi vážné zdravotní riziko, snižování emisí látek poškozujících ozonovou vrstvu (nový zákon o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu a o fluorovaných skleníkových plynech), podpoře ekologické dopravy a podpoře systémů zeleně v sídlech.

1. Snižování emisí skleníkových plynů

Pro emise skleníkových plynů, které nespádají do systému obchodování emisních povolenek EU ETS (Emissions Trading System), je maximální přípustný nárůst pro ČR do konce roku 2020 stanoven na 9 %, v porovnání s rokem 2005 (tato hodnota byla v rámci tzv. Effort Sharing Decision upravena podle cíle EU snížit celkové emise skleníkových plynů o 20 % do konce roku 2020 oproti roku 1990). Zároveň ČR přispívá k naplňování schváleného redukčního cíle EU prostřednictvím trhu s emisními povolenkami EU ETS. Konkrétní opatření za účelem dosažení uvedeného cíle budou součástí *Státní energetické koncepce*, která bude v této oblasti doplněna materiálem

Politika ochrany klimatu v ČR, kterou vláda schválí do konce roku 2012.

2. Nakládání s materiály

V oblasti nakládání s materiály je cílem maximálně efektivní využívání zdrojů a podpora využívání druhotných surovin. Tento cíl bude dosahován plněním navrhovaných opatření v rámci *Surovinové politiky ČR*, jejíž samostatnou součástí je rovněž *Politika druhotných surovin*. *Surovinová politika ČR* bude vládě ČR předložena v červnu 2012.

Dalším cílem v této oblasti je snížení měrné produkce odpadů nezávisle na úrovni ekonomického růstu. Tento cíl podpoří nově připravovaný *zákon o odpadech*, nově připravovaný *zákon o zpětném odběru*, *novela zákona o obalech* a nově připravovaný *Plán odpadového hospodářství ČR*, které stanoví dlouhodobé priority nakládání s komunálními i nebezpečnými odpady, předcházení jejich vzniku a povinnosti zpětného odběru výrobků, zařízení či obalů. ČR bude podporovat nahrazování prvotních zdrojů druhotnými surovinami a energetické využití odpadů, dále pak zvyšování podílu recyklace odpadů, zvyšování podílu spotřeby obnovitelných zdrojů, nízkouhlíkových technologií a opatření vedoucích k energetickým úsporám.

3. Využívání vodních zdrojů

V oblasti vodních zdrojů usiluje ČR o celkové snížení spotřeby vody, zvýšení dostupnosti jakostní vody využitelné pro pitné účely. Přednost a vyšší stupeň ochrany by měly mít zejména jakostní zdroje podzemních vod, ostatní méně jakostní zdroje by se pak měly využívat pro průmysl. K dosažení tohoto záměru bude připravena malá *novela přílohy č. 2 Vodního zákona* (zahájení v r. 2013). Pozornost bude věnována rovněž zefektivnění nakládání s odpadními vodami – zvýšení podílu čištěných odpadních vod, zvýšení počtu obyvatel napojených na kanalizaci).

Zásadní bude pro ČR snižování rizika povodní. Za tímto účelem bude ČR podporovat realizaci technických a přírodně blízkých protipovodňových opatření.

4. Péče o krajinu

V oblasti péče o krajinu, jako prostoru pro hospodářský rozvoj při současném zvyšování kvality života a posilování ekologické stability, bude ČR usilovat o udržitelné užívání a odpovědnou správu a plánování krajiny. Pozornost bude věnována také ochraně půd. Příprava *věcného záměru zákona o ochraně půdy* bude dokončena v 1. pol. r. 2012.

Budou identifikována vhodná revitalizační opatření na vodních tocích a v nivách a opatření ke zvýšení retence vody v krajině, jejichž cílem bude, aby byla krajina v maximální možné míře schopná přirozeně tlumit extrémní výkyvy počasí a optimalizovat cyklus vody v krajinném systému. ČR bude také podporovat obnovu migrační propustnosti vodních toků. Důležitá bude rovněž podpora efektivní ochrany půdy před erozí.

5. Integrovaná prevence a omezování znečištění

V oblasti integrované prevence a omezování znečištění je pro rok 2012 a následující prioritou *novela zákona č. 76/2002 Sb.*, která bude zohledňovat požadavky nové směrnice o průmyslových emisích a navazovat tak na dosavadní právní úpravu. V tomto směru je zejména kladen důraz na ekonomicky efektivní využívání nejlepších dostupných technik (Best Available Techniques - BAT), což je obecně nezbytným předpokladem pro další omezování znečištění životního prostředí a snižování energetické náročnosti ČR. Požadovaný termín pro transpozici směrnice prostřednictvím zákona č. 76/2002 Sb. je stanoven na leden roku 2013. Nezbytné rovněž bude změnit v souladu s novelizovaným zákonem příslušné prováděcí předpisy.

6. Bezpečné prostředí, analýza a řízení rizik

V této oblasti bude ČR usilovat o efektivní *odstraňování starých ekologických zátěží v životním prostředí, podporu rekultivace a sanace skládek*. Pozornost bude rovněž věnována analýzám, prevenci a řešení dopadů přírodních katastrof a živelních pohrom souvisejících se změnou klimatu.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Výše uvedená opatření jsou obsažena v projektu Státní energetická koncepce a strategické usměrňování ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ spadají opatření zde uvedená především pod prioritu zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy. Opatření uvedená v této části lze rovněž vnímat doplňkově k politice soudržnosti EU a realizovat v rámci II. pilíře Společné zemědělské politiky - rozvoj venkova, a to zejména v rámci priority Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví a priority Podpora účinného využívání zdrojů a podporu přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v oblasti zemědělství, potravinářství a lesnictví.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Všechna opatření jsou provázána s iniciativou Strategie Evropa 2020 „Evropa účinněji využívající zdroje“, a naplňují tak směr č. 5 „Zefektivnit využívání zdrojů a snížit emise skleníkových plynů“. Navrhovaná opatření reflektují návrhy Komise v jejím sdělení Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje.

III.7. Podpora konkurenceschopnosti zlepšením dopravní infrastruktury

Úvod

Česká republika představuje díky své geografické poloze tranzitní zemi zajišťující dopravní obslužnost, pohyb zboží a služeb napříč Evropou, což spolu s výraznou exportní orientací české ekonomiky klade nemalé nároky na kapacity a kvalitu české dopravní sítě. Dobudování páteřní dopravní infrastruktury a napojení zbývajících regionů na hlavní české i evropské trasy je proto nezbytnou podmínkou pro zlepšení nepříznivé podnikatelské situace v těchto krajích i pro zlepšení konkurenceschopnosti celého českého hospodářství.

Současný stav české dopravní sítě z pohledu kvality a funkčnosti zdaleka nedosahuje úrovně původních 15 členských států EU a je vnímán jako jedna z hlavních překážek dosahování vyššího tempa hospodářského růstu ČR.

Nedostatky lze spatřovat v celé řadě oblastí: není dokončena páteřní dopravní síť, existující silniční trasy mají nevyhovující kvalitu a jsou často nevhodně vedeny přes zastavěná území. Zejména příměstské a městské silniční komunikace trpí kvůli chybějícím dopravním obchvatům přetížením, což způsobuje časté dopravní zácpy. Nedostatečná infrastruktura také způsobuje zvýšené množství emisí látek znečišťujících ovzduší, hlukovou zátěž především v zastavěných městských oblastech a v neposlední řadě též vysoký počet silničních nehod s vážnými zraněními nebo úmrtími. Vysoká nehodovost zapříčiňuje vznik dopravních kolon, což dále prohlubuje negativní dopady na hospodářskou výkonnost vyplývající z nedostatečných infrastrukturních kapacit.

S problémy neuspokojivé kvality a kapacity dopravní infrastruktury se potýká také železniční doprava, v jejíchž důsledku vykazuje vůči silniční dopravě na většině důležitých tahů malou konkurenceschopnost.

K efektivnějšímu využití zdrojů a zmírnění negativních dopadů na životní prostředí je přitom žádoucí zvýšit zapojení železnice, aby odlehčilo přetíženou silniční síť. S ohledem na co nejefektivnější využití dostupných dopravních kapacit je třeba prostřednictvím zavedení účinného systému řízení a zpoplatnění jednotlivých druhů dopravy dosáhnout jejich efektivní kombinace a integrace. Větší využívání železniční dopravy je rovněž do značné míry závislé na rozvoji sítě multimodálních terminálů pro osobní i nákladní dopravu, které je nutné i po legislativní stránce definovat jako nedílnou součást dopravní infrastruktury.

Nízký je také podíl vodní nákladní dopravy, která představuje jeden z ekologičtějších způsobů dopravy. Možnost využití vodní cesty k dálkové nákladní dopravě je však limitována omezeným přístupem k námořnímu přístavu způsobeným nedostatečnou splavností klíčových úseků Labe.

Svoji nezastupitelnou roli v rychlé dopravě na velké vzdálenosti hraje také letecká doprava. Kvalitní letištní infrastruktura představuje významný faktor globálního obchodu a konkurenceschopnosti. V souvislosti se stálým nárůstem objemu letecké přepravy je jednou z priorit také posílení kapacit letiště Ruzyně. U hlavních evropských letišť se již v současnosti vyskytují kongesce ve vzdušném prostoru. Vzhledem k očekávanému nárůstu dálkové dopravy proto Evropská komise navrhla řešit tento problém rozšiřováním sítě vysokorychlostních železničních tratí (VRT). Cílem je postupně převádět přepravy na vzdálenosti přibližně do 1000 km na železniční dopravu. Síť VRT se v západní Evropě rozšiřuje mj. směrem do střední Evropy a ČR by neměla zůstat stranou, neboť by se mohla stát periferií uprostřed Evropy. Je proto potřebné zahájit přípravu výstavby VRT na území ČR již v současném období.

Za nedostatečné lze také považovat využívání inteligentních dopravních systémů k zvyšování bezpečnosti, rychlosti a plynulosti dopravy, snižování jejich negativních dopadů na životní prostředí, k optimalizaci kapacity infrastruktury a v neposlední řadě také

k zajištění mezinárodní interoperability (tj. odbourávání technických bariér mezi státy a k podpoře jednotného systému výběru míta pro uživatele).

Nízkého podílu v přepravě osob dosahuje zatím díky nedostatečné či nesouvislé infrastruktuře především v městské zástavbě také cyklo doprava, která může být kromě turistiky využívána jako plnohodnotná součást systému pro zajišťování dopravní obslužnosti.

Hlavní reformní cíle

Hlavními cíli v oblasti zlepšování dopravní infrastruktury jsou zvýšení její kapacity a kvality prostřednictvím dobudování páteřní dopravní sítě a zajištění dostatečné úrovně oprav a údržby stávajících komunikací. Současně je třeba usilovat o účelné zapojení všech druhů dopravy, aby se maximálně využily existující kapacity a omezily negativní dopady dopravy na životní prostředí. Uvedené kroky významně přispějí k posílení konkurenceschopnosti ČR i k odstranění rozdílů mezi jednotlivými regiony. K dosažení těchto cílů vláda promptně zavede legislativní a nelegislativní opatření, jež zrychlí a zefektivní plánování, přípravu a provedení dopravních staveb.

Klíčovou otázkou bude zajištění potřebných finančních prostředků, jejich stabilizace a účinné a hospodárné využití na projekty vybrané na základě důkladného strategického plánování. V této souvislosti je třeba vzít v úvahu nutnost dodatečných opatření vedoucích k fiskální konsolidaci, která budou přijata během letošního roku, s ohledem na negativní výhled vývoje české ekonomiky.

III.7.1. Strategické plánování rozvoje dopravní infrastruktury

III.7.2. Zajištění efektivního a stabilního financování dobudování páteřní sítě

III.7.1. Strategické plánování rozvoje dopravní infrastruktury

K tomu, aby dopravní struktura přispěla ke konkurenceschopnosti české ekonomiky, je zapotřebí, aby jednotlivé uskutečněné projekty vycházely z důkladného racionálního strategického plánování a tvořily součást promyšlené koncepce. Proto vláda předloží podrobnou dopravní strategii do r. 2040 (Dopravní sektorové strategie, 2. fáze), od které se bude odvíjet seznam prioritních projektů v oblasti dopravní infrastruktury a harmonogram jejich provádění v závislosti na kvalifikovaném odhadu finančních možností ČR. Pro urychlení přípravy a samotného provádění projektů je pak klíčová modernizace legislativního rámce.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

V roce 2011 byl zahájen po dohodě s Evropskou komisí projekt Dopravní sektorové strategie, 2. fáze. Prvním významným výstupem do dubna 2012 je multimodální dopravní model ČR s podrobností na úrovni obvodů obcí s rozšířenou působností a s vazbou na síť TEN-T v ostatních státech Evropy. Druhým významným výstupem bylo vypracování scénáře pro vývoj přepravní poptávky podle jednotlivých druhů dopravy.

V roce 2011 byl rovněž zahájen projekt Model dlouhodobého financování dopravní infrastruktury.

V roce 2011 byly zpracovány první plány dopravní obslužnosti, a to jak na celostátní úrovni (celostátní objednávka železniční dálkové dopravy), tak na úrovni krajské (dopravní obslužnost jednotlivých krajů).

Ostatní reformní opatření, vč. těch, která byla zahájena v průběhu roku 2011, jsou specifická tím, že jejich implementace je možná v časových horizontech několika let (příprava staveb dopravní infrastruktury vyžaduje časové období až deseti let i více, realizace samotná pak 3 – 4 roky).

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

1. Efektivnější strategické plánování

V současné době se zpracovává návrh nové *Dopravní politiky ČR pro léta 2014 – 2020 s výhledem do roku 2050* a *Dopravní sektorové strategie 2. fáze - Střednědobý plán rozvoje dopravní infrastruktury s dlouhodobým výhledem*, jenž bude obsahovat posouzení vlivů koncepce na životní prostředí (SEA) a podrobné zhodnocení jednotlivých staveb s výhledem do roku 2040. Oba dokumenty budou vládou schváleny do dubna 2013.

Mezi další opatření v oblasti plánování usilující o zvýšení bezpečnosti a efektivity dopravy patří *aktualizace existující Národní strategie bezpečnosti silniční dopravy* a připravovaný *Strategický plán rozvoje ITS* pro Českou republiku.

V rámci projektu „Vypracování dlouhodobého modelu financování dopravní infrastruktury“ je prověřována možnost reforem celého systému financování dopravní infrastruktury. V projektu je výrazně akcentována potřeba zapojení soukromého kapitálu, který by byl splatný z budoucích výnosů vystavěné infrastruktury. Rozhodujícím prvkem financování dopravně infrastrukturních staveb by se mohla stát státní společnost, která by umožnila efektivní propojení se soukromým kapitálem. Analyzovány byly modely fungující v zahraničí – např. Asfinag (Autobahnen- und Schnellstraßen-Finanzierungs-Aktiengesellschaft) v Rakousku, HAC (Hrvatske autoceste d.o.o.) v Chorvatsku či NDS (Národní diaľničná spoločnosť, a.s) na Slovensku. Jedná se o akciové společnosti mající na starost plánování a výstavbu silnic a dálnic, výběr a správu mýtného apod. Jejich stoprocentním vlastníkem je stát. Na základě těchto zahraničních zkušeností budou projednány návrhy možných institucionálních změn ve financování dopravní infrastruktury, které by umožnily efektivním způsobem využít soukromý kapitál pro rozvoj dopravní infrastruktury při současném neovlivnění výše státního dluhu a deficitu dle metodiky ESA 95.

Uvedené koncepční záměry vláda promítne do *novely zákona č.13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, do novely zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby dopravní infrastruktury a do novely zákona č. 104/2000 Sb. o Státním fondu dopravní infrastruktury*, jejichž projednání bude probíhat v průběhu roku 2012. Součástí opatření na urychlení výstavby páteřní sítě dopravy je i příprava *novely zákona č. 184/2006 Sb., o odnětí nebo omezení vlastnického práva k pozemku nebo stavbě*, která je již v legislativním procesu.

2. Hlavní projekty v oblasti dopravní infrastruktury

Mezi hlavní projekty dopravní infrastruktury evropského a celostátního významu lze jmenovat:

- Dostavba základní sítě dálnic a rychlostních silnic v rámci tzv. Transevropské dopravní sítě (TEN-T), a to v tzv. hlavní (do roku 2030) i globální (do roku 2050) síti;
- Modernizace silnic I. třídy se zaměřením na budování průtahů a obchvatů obcí a v úsecích s dostatečně silnými přepravními proudy přestavba vybraných silnic I. třídy na kategorii rychlostní silnice (do roku 2050);
- Dostavba tranzitních železničních koridorů (do roku 2018) a modernizace ostatních tratí sítě TEN-T a tratí celostátního významu (napojení všech krajů na kapacitní železniční infrastrukturu (do roku 2050);
- Modernizace železničních uzlů na síti TEN-T (do roku 2018, uzly Praha a Brno do roku 2030);
- Modernizace tratí důležitých pro obsluhu velkých průmyslových zón (např. Mladá Boleslav, Kvasiny, Nošovice a další);
- Zajištění interoperability železniční sítě, zavedení GSM-R (Global System for Mobile Communications – Railway, Globální systém mobilní komunikace na železnici), zajištění interoperability železniční sítě, zavedení ETCS (European

Train Control System, Evropský vlakový zabezpečovací systém);

- Výstavba a modernizace vnitrozemských vodních cest v hlavní síti TEN-T včetně RIS;
- Rozvoj logistiky nákladní dopravy, vybudování sítě terminálů pro multimodální dopravu s parametry dle dohody AGTC (European Agreement on Important International Combined Transport Lines and Related Installations – Evropská dohoda o nejdůležitějších trasách mezinárodní kombinované přepravy a souvisejících objektech) s možnou návazností na veřejná logistická centra (do roku 2020 terminály hlavní sítě TEN-T);
- Podpora zavádění inteligentních dopravních systémů ve všech druzích dopravy včetně on-board aplikací (průběžně).

Mezi hlavní projekty návazné dopravní infrastruktury regionálního významu patří:

- Modernizace železničních tratí důležitých pro městskou a příměstskou dopravu (řešení dopravních problémů v hustě osídlených oblastech), modernizace tratí regionálního významu, na kterých je potenciál k zavádění páteřních linek regionální dopravní obslužnosti;
- Modernizace silnic II. a III. třídy, které v rámci dopravního systému krajů zajišťují návaznost na dopravní infrastrukturu celostátního a evropského významu (metro, tramvajové systémy, tram-train systémy, trolejbusové systémy);
- Podpora rozvoje infrastruktury pro drážní městskou dopravu;
- Modernizace regionálních letišť (v souladu s Konceptí rozvoje letecké dopravy);
- Podpora rozvoje infrastruktury pro nemotorovou dopravu;
- Intermodální terminály osobní dopravy (propojovací uzly pro železniční, autobusovou, městskou, individuální a

nemotorovou dopravu), zavádění ITS a nových technologií pro veřejnou dopravu;

- Systémy řízení městského silničního provozu.

3. Zlepšení legislativních podmínek

Dodavatelé projekčních a stavebních prací budou vybíráni striktně na základě nejlepšího poměru kvality a nabízené ceny (dominantní roli budou hrát veličiny, jako jsou náklady za dobu životnosti (life cycle cost) a principy „zelených veřejných zakázek“), při aplikaci evropské směrnice č. 2004/18/ES a Zelené knihy o modernizaci politiky EU v oblasti zadávání veřejných zakázek.

Na základě přehodnocení schvalovacího procesu dopravních staveb podle stávajících zákonů přijme vláda během roku 2012 řadu legislativních opatření.

Podstatné urychlení schvalování a přípravy projektů přinese připravovaná *novela stavebního zákona*, jež má zjednodušit povolovací řízení a zefektivnit činnost stavebních úřadů. Novelizovány mají být též zákon o vyvlastnění a související předpisy, který bude respektovat privátní vlastnická práva, nicméně spekulativní chování některých vlastníků pozemků nesmí být nadále překážkou ve výstavbě veřejně prospěšných staveb a implementace modelů veřejno-soukromých partnerství (PPP).

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Opatření této kapitoly jsou rozpracována v pilíři Infrastruktura ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti.

V rámci přípravy na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou opatření zmíněná v této kapitole zaměřena na shodné cíle jako prioritou zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy a jako prioritou dobudování páteřní infrastruktury.

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Opatření v oblasti dopravy navazují na vlajkovou iniciativu Strategie Evropa 2020 – Udržitelný růst – udržitelná, zdrojově účinná a konkurenceschopná ekonomika.

III.7.2. Zajištění efektivního a stabilnějšího financování dobudování páteřní sítě

Pro pokračující financování projektů v oblasti dopravní infrastruktury bude klíčové systémové zajištění dlouhodobých zdrojů financování. Objem dostupných prostředků na národní i evropské úrovni současně určuje časový rámec dokončení páteřní infrastruktury. To si vyžádá investice v řádu stovek miliard korun, přičemž detaily rozpočtových nároků bude možno konkretizovat až po schválení příslušných strategických dokumentů v oblasti dopravy.

Pozornost vlády bude proto věnována stabilizaci finančních prostředků alokovaných na rozvoj, údržbu a modernizaci dopravní infrastruktury ze státního rozpočtu, modelům zajištění financování výstavby infrastruktury jednak formou financování ze soukromých zdrojů, jednak rozšiřováním výkonového zpoplatnění silničních tahů.

Zhodnocení plnění reformních opatření NPR 2011

Opatření uvedená v Národním programu reformem v této oblasti mají střednědobý až dlouhodobý charakter. V roce 2011 započala příprava rozšíření výkonového zpoplatnění silnic, avšak uvedení do praxe musí být v souladu s platnou smlouvou s firmou Kapsch.

Konkrétní reformní priority se zvláštním zřetelem na rok 2012

1. Nové zdroje financování

Vzhledem k vysoké finanční náročnosti dopravních projektů a naléhavé potřebě jejich provedení v optimální podobě a co nejkratším časovém horizontu bude vláda usilovat o nalezení alternativních způsobů jejich

financování. Kromě zvýšení zdrojů z veřejných rozpočtů, prostřednictvím rozšíření výkonového zpoplatnění v silniční dopravě a využití spolufinancování z programů EU, bude zkoumána možnost financování infrastrukturních projektů ze soukromých zdrojů, formou Partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP). Projekty vybrané jako vhodné pro financování formou PPP budou takto realizovány za předpokladu, že uvedený způsob financování bude ekonomicky nejvýhodnějším nástrojem.

Zvýšení dostupných zdrojů přinese postupné rozšiřování zpoplatnění na silnice I. třídy a části silnic II. a III. třídy, jehož příprava započala v roce 2011 a jehož spuštění lze očekávat nejdříve po roce 2013. Systém by měl také zajistit tzv. internalizaci externích nákladů. Výsledkem by měla být situace, kdy se na hrazení nákladů vznikajících dopravním provozem, jako hluk či znečištění ovzduší, bude podílet ten, kdo je způsobuje (princip znečišťovatel platí).

2. Podpora dopravní infrastruktury v budoucí politice soudržnosti EU

Vláda považuje politiku soudržnosti EU za významný nástroj nejen pro vyvažování rozdílů méně a více rozvinutých regionů, ale též na rozvoj konkurenceschopnosti, a to jak jednotlivých regionů, tak státní ekonomiky jako celku. Proto určování priorit v rámci budoucí politiky soudržnosti EU na programovací období 2014 – 2020 počítá s podporou dopravní infrastruktury včetně inteligentních dopravních systémů, která představuje podstatnou podmínku konkurenceschopné ekonomiky založené na průmyslu a na exportu.

Provázanost opatření se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměřením politiky soudržnosti EU

Opatření této kapitoly jsou rozpracována v pilíři Infrastruktura ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti. Cílem opatření je vybudovat rychlejší, spolehlivější, systémově provázané a komfortnější dopravní cesty a dopravní služby pro konkurenceschopné prostředí země, včetně nalezení nákladově efektivních metod k jeho financování

a posilování účinného konkurenčního prostředí v tomto odvětví.

Souvislosti s přípravou na programové období politiky soudržnosti EU 2014+ jsou popsány v předchozí podkapitole (2. Podpora dopravní infrastruktury v budoucí politice soudržnosti EU).

Provázanost opatření s cíli Strategie Evropa 2020

Vlajková iniciativa v kapitole „Zdrojově účinná Evropa“ zmiňuje potřebu využití kombinace veřejných a soukromých investic (PPP), veřejných poptávkových stimulů, regulace a rozvoje infrastruktury (včetně transevropských sítí) k podpoře přechodu na nízkouhlíkovou, technologicky vyspělou ekonomiku s vysokým využitím informačních a telekomunikačních technologií. Prostředkem pro její dosažení má být naplnění závazků EU a jednotlivých členských států v oblasti životního prostředí, snížení emise skleníkových plynů a snížení energetické náročnosti ekonomiky o nejméně 20 % do r. 2020, který patří mezi pět hlavních cílů strategie. Stejně tak opatření přispívají k naplňování odpovídajících doporučení č. 5 a č. 6 integrovaných hlavních směrů.

K úsilí o rozvoj infrastruktury coby nástroji zvyšování produktivity vybízí rovněž Pakt euro plus.

IV. Závěr

IV.1. Shrnutí

Národní program reforem 2012 představuje aktualizovaný příspěvek České republiky k plnění společných cílů koordinace hospodářských politik v rámci Strategie Evropa 2020. Navazuje tak na Národní program reforem 2011, hodnotí dosažený pokrok za období duben 2011 – duben 2012 a zpřesňuje zaměření a harmonogram relevantních reformních priorit vlády. Základním principem, k němuž všechna navrhovaná opatření směřují, je zvýšení konkurenceschopnosti českého hospodářství, která je nezbytným předpokladem dlouhodobě udržitelného ekonomického růstu a dosahování všech dalších úkolů demokratického sociálně tržního státu.

Jednotlivé prioritní oblasti Národního programu reforem 2012 vycházejí z geografických, společenských a hospodářských podmínek České republiky a reflektují její charakter malé, velmi otevřené, dynamické a proexportně orientované ekonomiky s dominantní rolí průmyslové výroby. Tato specifika formují obsah konkrétních reformních opatření, jež směřují odstranění překážek bránících hospodářskému růstu a usilují o konkurenceschopnost českých podniků v evropském i mezinárodním srovnání.

Orientace na vývoz, zejména v oblasti průmyslové výroby a služeb, vyžaduje odpovídající státní politiku zaměřenou na podporu funkčnosti vnitřního trhu EU, snižování nákladů práce a především na opatření podporující necenovou konkurenceschopnost. Současně bude vláda i nadále usilovat o odstranění bariér ve světovém obchodu a o podporu diverzifikace exportních teritorií.

V rovině konkrétních opatření pak program vyzdvihuje jak příznivé podnikatelské prostředí s minimem legislativní a administrativní zátěže, tak efektivní podporu vědy, výzkumu a inovací, úzce provázanou se soukromou

sférou, jež umožní rychlé praktické využití nejnovějších poznatků.

Vybudování výzkumného a technologického zázemí, které ob stojí v celosvětové soutěži, předpokládá komplexní reformu systému vzdělávání tak, aby byl připraven na jedné straně pružněji reagovat na dynamické požadavky trhu práce, a na straně druhé byl schopen zajistit, zejména na úrovni terciárního vzdělávání, odpovídající kvalitu absolventů a vědeckých pracovníků, kteří udrží inovační potenciál českého průmyslu na světové úrovni.

Klíčovým předpokladem pro naplňování stanovených cílů Strategie Evropa 2020 je dále konsolidace veřejných financí, jež umožní, vedle prostředků z kohezní politiky a dalších zdrojů EU, dlouhodobě udržitelné financování reformních a podpůrných opatření. Aktualizovaný Národní program reforem 2012 staví jak na účinném provedení již schválených reforem, tak na přijetí nových iniciativ zaměřených především na další zefektivnění fungování státní správy, zjednodušení právního prostředí, zpřísnění boje s korupcí, zpružnění a větší otevřenost pracovního trhu.

Konečně ke konkurenceschopnější ekonomice, jež je nezbytnou podmínkou zlepšení sociálních podmínek a kvality života společnosti, přispějí i opatření v oblastech snižování energetické náročnosti, ochrany životního prostředí a snižování byrokracie prostřednictvím digitalizace agend, databází a řízení. Stejně důležité je rovněž dobudování dostatečně kapacitní a kvalitní dopravní infrastruktury, odpovídající potřebám českého hospodářství. Na rozdíl od tzv. starých členských zemí představuje nedostatečná dopravní infrastruktura silnou komparativní nevýhodu konkurenceschopnosti české ekonomiky. Proto vláda tuto oblast považuje za významnou součást svého příspěvku k naplňování Strategie Evropa 2020.

IV.2. Další kroky na cestě k uskutečňování cílů Národního programu reforem

Opatření představená v Národním programu reforem jsou prioritami střednědobého vývoje České republiky koncipovanými vládou do roku 2020. Budou uskutečňována průběžně, přičemž těžiště reforem bude spočívat v první polovině této dekády, a to při vědomí omezení možností současné vlády jejím funkčním obdobím. S ohledem na skutečnost, že Strategie Evropa 2020 je rozložena na celé období nadcházející dekády a představuje určitý tematický svorník unijních politik, je Národní program reforem 2012 nicméně koncipován s výhledem na delší období, ovšem s nutnou reflexí uvedeného omezení možností jeho naplňování. Toto dlouhodobější pojetí je relevantní zejména v kontextu jednání o víceletém finančním rámci EU a přípravy programového období politiky soudržnosti EU po roce 2014. Také z tohoto důvodu byla příprava programu diskutována s představiteli obou komor Parlamentu ČR a partnery sociálního dialogu.

Národní program reforem 2012 je průřezovým dokumentem, který definuje klíčové priority a reformní směry v jednotlivých oblastech hospodářské politiky státu na pozadí Strategie Evropa 2020. Sjednocuje tak - a současně v konsolidované podobě předkládá - reformní procesy, přičemž klíčovou provázanost sleduje na úrovni naplňování Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti a zaměření intervencí v budoucím období politiky soudržnosti EU. Nenahrazuje ani nedoplňuje stávající strategické a koncepční dokumenty vlády v oblasti hospodářství a trvale udržitelného rozvoje, nýbrž je vůči nim komplementárním materiálem, jehož přidanou hodnotou je právě přehlednost a souhrnný charakter.

Jednotlivé prioritní oblasti stanovené v tomto programu jsou či budou rozvedeny v konkrétních strategických dokumentech

příslušných odpovědných institucí, zejména ministerstev. Tyto dokumenty jsou uvedeny v příloze programu, případně budou postupně v jeho dalších aktualizacích v rámci přílohy uváděny. Na druhé straně tento program současně určuje prioritní oblasti napříč celou hospodářskou politikou ČR, na jejichž základě by sektorové koncepční materiály v budoucnu měly být utvářeny. Nejde proto jen o informativní přehled o stávajících reformách, ale současně též o koncepční text.

Z povahy Národního programu reforem jako výchozího materiálu vlády určujícího priority vlády v rámci Strategie Evropa 2020 vyplývá, že neobsahuje detailní konkrétní opatření, a proto ani konkrétní vyčíslení předpokládaných nákladů. Ta budou součástí uváděných dílčích sektorových strategických dokumentů. Detailnější makroekonomický scénář a fiskální výhled je pak předmětem Konvergenčního programu ČR 2012, který v tomto aspektu Národní program reforem 2012 doplňuje a konkretizuje.

IV.3. Národní cíle vlády v rámci Strategie Evropa 2020

V návaznosti na hlavní cíle Strategie Evropa 2020, integrované hlavní směry této strategie a jednotlivé identifikované překážky pro naplňování společně stanovených cílů stanovila vláda ČR v roce 2010 specifické kvantifikované národní cíle, které v Národním programu reforem 2012 upravila do následující podoby:

1. V oblasti zaměstnanosti:

1a. zvýšení celkové míry zaměstnanosti osob ve věku 20 - 64 let na 75 %;
1b. zvýšení míry zaměstnanosti žen (20 - 64 let) na 65 %;
1c. zvýšení míry zaměstnanosti starších osob (55 - 64 let) na 55 %;

1d. snížení míry nezaměstnanosti mladých osob (15 - 24 let) o třetinu proti roku 2010;

1e. snížení míry nezaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací (stupeň ISCED 0 - 2) o čtvrtinu proti roku 2010.

2. V oblasti chudoby:

2a. udržení hranice počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou do roku 2020 oproti roku 2008;

2b. snížení počtu osob ohrožených chudobou, materiální deprivací nebo žijících v domácnostech s velmi nízkou pracovní intenzitou o 30 000 osob.

3. v oblasti vzdělávání:

3a. nejvýše 5,5 % osob předčasně odcházejících ze vzdělávání;

3b. 32 % osob ve věku 30 - 34 let s terciárním vzděláním.

4. V oblasti zlepšování podnikatelského prostředí:

4a. snížení administrativní zátěže podnikatelů oproti roku 2005 o 30 %.

5. V oblasti vědy, výzkumu a inovací:

5a. veřejné výdaje na vědu, výzkum, vývoj a inovace v České republice na úroveň 1 % HDP.

Příloha I. Tabulka propojení Národního programu reforem a Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti s vazbou na priority kohezní politiky

Cíle Strategie Evropa 2020	Kapitoly NPR	Projekty SMK	Vazba na priority kohezní politiky (programovací období 2014+)
-	III.1.1. Reforma daní a daňového systému	12 Konkurenceschopný daňový systém	1. Zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy
-	III.1.2. Reforma systému zdravotnictví a veřejného zdravotního pojištění	15 Zefektivnění systému financování zdravotnictví 16 Zefektivnění fungování zdravotních pojišťoven 17 Restrukturalizace lůžkové péče v ČR	4. Efektivní trh práce, sociální začleňování, boj s chudobou a rozvoj systému péče o zdraví
-	III.1.3. Reforma fiskálního rámce	11 Rozpočty – transparentní a udržitelné veřejné finance	1. Zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy
-	III.1.4. Efektivní veřejná správa a boj s korupcí	1 Efektivní veřejná správa 4 Vyšší kvalita a dostupnost regulace	
Úsilí o dosažení 75% zaměstnanosti žen a mužů ve věku od 20 do 64 let, mimo jiné i prostřednictvím vyšší účasti mladých lidí, starších pracovníků a pracovníků s nízkou kvalifikací a lepší integrace legálních migrantů.	III. 2. 1. Moderní sociální systém a pracovní právo	25 Rozvoj trhu práce	1. Zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy
	III. 2. 2 Integrace na trhu práce	24 Sladění rodinného života a pracovní kariéry 28 Politika migrace kvalifikovaných pracovníků	4. Efektivní trh práce, sociální začleňování, boj s chudobou a rozvoj systému péče o zdraví
Podpora sociálního začlenění,	III. 2. 3. Sociální začleňování a	23 Změny obsahu vzdělávání	

zejména prostřednictvím snižování chudoby, a to snahou snížit počet lidí ohrožených chudobou nebo vyloučením nejméně o 20 milionů.	snižování chudoby	25 Rozvoj trhu práce 29 Implementace a rozvoj systému celoživotního učení	
Zlepšení úrovně vzdělání, zejména snahou snížit míru předčasného ukončování školní docházky pod 10 % a zvýšit podíl osob ve věku 30-34 let s dokončeným terciárním nebo srovnatelným vzděláním na nejméně 40 %.	III.3.1. Zvyšování kvality a dostupnosti předškolního vzdělávání	20 Zvýšení kvality a dostupnosti předškolní výchovy	1. Zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy 4. Efektivní trh práce, sociální začleňování, boj s chudobou a rozvoj systému péče o zdraví.
	III.3.2. Systematické zlepšování kvality vzdělávací činnosti a reforma vzdělávací soustavy	21 Změny v základním a středním školství	
	III.3.3. Reforma vysokého školství	22 Reforma vysokého školství	
-	III.4.1. Snižování administrativní a regulační zátěže podnikatelů	33 Zlepšování podnikatelského prostředí	1. Zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy
-	III.4.2. Institucionální podpora rozvoje podnikání	33 Zlepšování podnikatelského prostředí 41 Spolupráce mezi podniky	
-	III.4.3. Zlepšení přístupu k vysokorychlostnímu internetu a rozvoj eGovernmentu	3 Zjednodušení přístupu ke službám veřejné správy 10 Implementace státní politiky Digitální Česko	

Zlepšení podmínek pro výzkum a vývoj, zejména s cílem zajistit, aby veřejné a soukromé investice v tomto odvětví dosáhly v úhrnu 3 % HDP.	III.5.1. Investice do výzkumu, vývoje a inovací a hodnocení jejich výstupů a dopadů	38 Rámec pro koordinaci rozvoje inovačního ekosystému 39 Prostředí pro excelentní VaV	
	III.5.2. Zvýšení inovačního potenciálu ekonomiky ČR	40 Rozvoj spolupráce mezi podnikovým a VaV sektorem 42 Foresight a technologické oblasti strategického významu	
Snížení emisí skleníkových plynů o 20 % oproti úrovním roku 1990; zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v konečné spotřebě energie na 20 %; a posun ke zvýšení energetické účinnosti o 20 %.	III. 6.1. Zvyšování energetické účinnosti	9 Státní energetická koncepce a strategické usměrňování	1. Zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy 2. Dobudování páteřní infrastruktury
	III.6.2. Zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů	9 Státní energetická koncepce a strategické usměrňování	
	III.6.3. Zlepšování kvality životního prostředí a snižování emisí skleníkových plynů	9 Státní energetická koncepce a strategické usměrňování	
-	III.7.1. Strategické plánování rozvoje dopravní infrastruktury	6 Silniční doprava 7 Železniční doprava 8 Letecká a vodní doprava	1. Zvyšování konkurenceschopnosti ekonomiky včetně zvyšování kvality a efektivity veřejné správy 2. Dobudování páteřní infrastruktury 5. Integrovaný rozvoj území.
-	III.7.2. Zajištění efektivního financování dobudování páteřní sítě	6 Silniční doprava 7 Železniční doprava 8 Letecká a vodní doprava	

Příloha II. Přehled strategických a koncepčních materiálů vlády souvisejících s Národním programem reforem

Úvodní poznámka

Následující přehled obsahuje nejdůležitější koncepční dokumenty schválené vládou či aktuálně připravované, obsahující opatření, jimiž stát přispívá k plnění cílů Strategie Evropa 2020. Nejedná se o přehled úplný a vyčerpávající. Kompletní výčet včetně termínů předložení koncepčních dokumentů obsahuje schválený Plán legislativních prací vlády na rok 2012 a výhled na léta 2013 – 2014 a dále Plán nelegislativních úkolů vlády na rok 2012. Jednotlivé dílčí příspěvky k plnění cílů uvedené strategie lze nalézt i v celé řadě dalších dokumentů. Následující výčet obsahuje pouze stěžejní materiály. Současně mnohé z nich díky svému horizontálnímu charakteru zasahují do oblastí pokrývaných více kapitolami Národního programu reforem. Aby nedocházelo ke zbytečnému opakování, je každý dokument zmíněn vždy jen jednou, a to u první kapitoly NPR, kde lze konstatovat jeho relevanci. To přitom nijak neznamená, že by nebyl brán v potaz i v následujících kapitolách. Zejména mezi úvodní, horizontální kapitolou II.2. obsahující východiska NPR a kapitolou III.4. lze spatřovat silné propojení, což vedlo ke zdánlivě nižšímu počtu uvedených strategických dokumentů přímo u kapitoly III.4. Důvodem je zmíněný přístup, díky němuž je většina relevantních materiálů zmíněna již u kapitoly II.2.

Rozdělení podle kapitol NPR

II. Východiska hospodářské politiky (průřezové materiály)

Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR 2012-2020 Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Makroekonomická predikce České republiky (duben 2012) Gestor: Ministerstvo financí ČR
Bezpečnostní strategie ČR Gestor: Ministerstvo zahraničních věcí ČR
Národní strategický plán rozvoje venkova 2007 – 2013 Gestor: Ministerstvo zemědělství ČR
Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013 Gestor: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Politika územního rozvoje ČR Gestor: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Souhrnný návrh zaměření budoucí kohezní politiky EU po roce 2013 v podmínkách ČR Gestor: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR Gestor: Ministerstvo životního prostředí ČR
Strategie hospodářského růstu 2007 – 2013 Expertní studie
Strategie regionálního rozvoje ČR na léta 2007 - 2013 Gestor: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

III.1. Konsolidace veřejných financí

Konvergenční program České republiky 2012 Gestor: Ministerstvo financí ČR
Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století Gestor: Ministerstvo zdravotnictví ČR
Akční plán bezpečnosti pacientů a kvality zdravotní péče na období 2010-2020 Gestor: Ministerstvo zdravotnictví ČR
Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby – Strategie realizace Smart

Administration v období 2007–2015 Gestor: Ministerstvo vnitra ČR
Návrh střednědobých výdajových rámců na léta 2013 – 2015 Gestor: Ministerstvo financí ČR
Strategie v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 Strategie v boji proti korupci na období let 2012 a 2013 Gestor: Úřad vlády ČR
Strategie zlepšování regulace 2007 – 2013 Gestor: Ministerstvo vnitra ČR
Koncepce dokončení reformy veřejné správy Gestor: Ministerstvo vnitra ČR

III.2. Fungující trh práce a sociální systém jako předpoklad konkurenceschopné ekonomiky - Národní plán zaměstnanosti

Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné druhy sociálních služeb poskytovaných v přirozené komunitě obyvatel a podporující sociální začlenění lidí do společnosti Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009 – 2011 Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Národní strategie ochrany práv dětí Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Akční plán k naplnění Národní strategie ochrany práv dětí na období 2012 – 2015 Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Národní koncepce podpory rodin s dětmi Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Priority rozvoje sociálních služeb Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Koncepce bydlení ČR do roku 2020 Gestor: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Strategie boje proti sociálnímu vyloučení na roky 2011 – 2015 Gestor: Úřad vlády ČR
Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012 Gestor: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
Strategie sociálního začleňování Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Strategie prevence kriminality na léta 2012 až 2015 Gestor: Ministerstvo vnitra ČR
Národní plán vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2010 – 2014 Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Národní rozvojový programu mobility pro všechny Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Národní strategie finančního vzdělávání na období let 2010 – 2015 Gestor: Ministerstvo financí ČR
Koncepce romské integrace na roky 2010-2013 Gestor: Úřad vlády ČR
Národní program přípravy na stárnutí na období 2013 – 2017 Gestor: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

III.3. Vzdělání jako cesta ke konkurenceschopnosti

Akční plán podpory odborného vzdělávání Gestor: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
Bílá kniha – Národní program rozvoje vzdělávání v České republice Gestor: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky Gestor: Ministerstvo školství, mládeže

a tělovýchovy ČR
Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2011 - 2014 Gestor: Ministerstvo kultury ČR
Národní akční plán inkluzivního vzdělávání Gestor: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
Návrh koncepce rozvoje informačních a komunikačních technologií ve vzdělávání v období 2009 - 2013 Gestor: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
Strategie celoživotního učení ČR Gestor: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
Návrh Plánu aktivit na období let 2012 a 2013 ke Koncepci státní politiky pro oblast dětí a mládeže na období let 2007 až 2013 Gestor: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

III.4. Podpora podnikání, digitalizace a rozvoj digitálního trhu

Exportní strategie ČR na období 2012-2020 Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Koncepce podpory malého a středního podnikání na období 2007 - 2013 Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Plán na snižování administrativní zátěže podnikatelů Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Aktualizovaný seznam opatření a zpráva o jejich dosavadním provádění týkající se projektu eko-auditů Gestor: Ministerstvo životního prostředí ČR
Národní strategie digitalizace kulturního obsahu pro období 2011-2016 Gestor: Ministerstvo kultury ČR
Zpráva o stavu implementace Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012-2020 Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

Strategie elektronizace vybraných agend ve veřejné správě Gestor: Ministerstvo vnitra ČR
Přeprocování a rozšíření Státní politiky v elektronických komunikacích – Digitální Česko Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Opatření k řízení ekonomické migrace, ochraně práv osob migrujících za prací a realizaci návratů Gestor: Ministerstvo vnitra ČR

III.5. Podpora růstu založeného na výzkumu a inovacích

Analýza stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2012 Gestor: Úřad vlády ČR
Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015 Gestor: Ministerstvo vnitra ČR
Aktualizace Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 - 2015 Gestor: Úřad vlády ČR
Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací Gestor: Úřad vlády ČR
Návrh rozdělení výdajů státního rozpočtu na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2013 s výhledem na rok 2014 a 2015 Gestor: Úřad vlády ČR
Program základního a aplikovaného výzkumu a vývoje a budování center excelence specificky zaměřený na oblast kosmických aktivit Gestor: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

III.6. Podpora nízkouhlíkové konkurenceschopné ekonomiky šetrné k životnímu prostředí

Národní program snižování emisí ČR Gestor: Ministerstvo životního prostředí ČR
Akční plán energetické účinnosti ČR Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Akční plán pro biomasu ČR 2009 - 2011 Gestor: Ministerstvo zemědělství ČR
Akční program zdraví a životního prostředí ČR Gestor: Ministerstvo zdravotnictví ČR
Aktualizovaný program podpory environmentálních technologií v ČR Gestor: Ministerstvo životního prostředí ČR
Koncepce vodního hospodářství Ministerstva zemědělství pro období 2011 - 2015 Gestor: Ministerstvo zemědělství ČR
Národní akční plán pro energii z obnovitelných zdrojů Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Národní alokační plán 2008 – 2012 Gestor: Ministerstvo životního prostředí ČR
Plán hlavních povodí České republiky 2007 - 2012 Gestor: Ministerstvo zemědělství ČR
Plán odpadového hospodářství ČR 2003 - 2012 Gestor: Ministerstvo životního prostředí ČR
Politika ochrany klimatu v České republice Gestor: Ministerstvo životního prostředí ČR
Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR Gestor: Ministerstvo životního prostředí ČR
Státní energetická koncepce Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
Státní politika životního prostředí ČR Gestor: Ministerstvo životního prostředí ČR
Státní program ochrany přírody a krajiny ČR Gestor: Ministerstvo životního prostředí ČR
Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů Gestor: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR

III.7. Podpora konkurenceschopnosti zlepšením dopravní infrastruktury

Dopravní politika ČR 2005 – 2013 Gestor: Ministerstvo dopravy
Revize a aktualizace Národní strategie bezpečnosti silničního provozu na období 2008 - 2010 (2012) Gestor: Ministerstvo dopravy ČR